

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Vývoj malých a středních podniků v kontextu hospodářské krize

Petra Havránková

**Bakalářská práce
2018**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra Havránková**
Osobní číslo: **E15438**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management podniku: Management malých a středních podniků**
Název tématu: **Vývoj malých a středních podniků v kontextu hospodářské krize**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se zabývá problematikou faktorů ovlivňujících strukturu ekonomiky regionů České republiky z hlediska velikosti podniků s důrazem na roli malých a středních podniků. Zaměřuje se především na vztah mezi vývojem malých a středních podniků a ekonomickou odolností regionů. Cílem práce je zhodnocení vztahu mezi zkoumanými faktory. Na základě provedené analýzy budou doporučena opatření pro decizní sféru.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů z oblasti malého a středního podnikání.
- Analýza ekonomické odolnosti malých a středních podniků v regionech ČR.
- Formulace závěrů, doporučení, návrhy.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

KRAFT, J. a kol. Hospodářská krize: vybrané makroekonomické a mikroekonomické souvislosti s projekcí na úrovni regionů: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-737-2678-2.

KRAFT, J. a kol. Východiska z krize: cesty zmírnění negativních efektů hospodářské krize v ČR: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. ISBN 978-80-7372-787-1.

STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. Regionální politika a její nástroje: analýza a metaanalýza dat. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol. Podnikání malé a střední firmy. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4520-6.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Ondřej Svoboda, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání bakalářské práce:

1. září 2017

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2018

doc. Ing. Romana Provažníková, Ph.D.

děkanka

L.S.

Ing. Zdeněk Matějka, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 24. 4. 2018

Petra Havránková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Ondřeji Svobodovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Chtěla bych také poděkovat svým nejbližším za podporu a trpělivost.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá posouzením dopadu hospodářské krize na počet podniků z hlediska jejich velikosti. Cílem práce je zhodnocení vývoje počtu malých a středních podniků v regionech České republiky a posouzení jejich ekonomické odolnosti. Pomocí regresní analýzy jsou nalezeny významné determinanty ovlivňující počet podniků v krajích ČR.

KLÍČOVÁ SLOVA

Malé a střední podniky, krize, region, regionální politika, ekonomická odolnost, zaměstnané osoby

TITLE

Development of small and medium-sized enterprises in the context of the economic crisis

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the assessment of the impact of the economic crisis on the number of enterprises in terms of their size. The aim of the work is to evaluate the development of the number of small and medium-sized enterprises in the regions of the Czech Republic and to assess their economic resilience. Regression analysis determines important determinants affecting the number of enterprises in regions of the Czech Republic.

KEYWORDS

Small and medium enterprises, crisis, region, regional policy, economic resilience, employed persons

OBSAH

ÚVOD	12
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ Z OBLASTI MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ.....	13
1.1 PODNIKATEL, PODNIK A PODNIKÁNÍ.....	13
1.2 CHARAKTERISTIKA MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ	14
1.3 VŠEOBECNÉ PŘÍNOSY A OMEZENÍ MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ	15
1.4 VÝZNAM MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ V EKONOMICE ČR	16
2 HOSPODÁŘSKÁ KRIZE.....	17
2.1 HOSPODÁŘSKÝ CYKLUS	17
2.2 PŘÍČINY POSLEDNÍ HOSPODÁŘSKÉ KRIZE	18
2.3 DOPADY KRIZE NA EVROPSKOU UNII A ČESKOU REPUBLIKU.....	20
3 REGION, REGIONÁLNÍ POLITIKA A EKONOMICKÁ ODOLNOST	22
3.1 REGION	22
3.2 KLASIFIKACE ÚZEMNÍCH JEDNOTEK (NUTS).....	23
3.3 REGIONÁLNÍ POLITIKA	24
3.4 REGIONÁLNÍ ROZVOJ	26
3.5 CÍLE A NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY	27
3.6 EKONOMICKÁ ODOLNOST	29
4 ANALÝZA VÝVOJE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ	31
4.1 DŮVODY POKLESU ČI RŮSTU POČTU PODNIKŮ U JEDNOTLIVÝCH KATEGORIÍ.....	32
4.2 SHRNTÍ PŘEDKRIZOVÉHO VÝVOJE V KRAJÍCH	34
4.3 ZHODNOCENÍ POKRIZOVÉHO PRŮBĚHU	36
4.4 POSOUZENÍ ODOLNOSTI V KRAJÍCH ČR PODLE ZAMĚSTNANÝCH OSOB	53
4.5 ANALÝZA DETERMINANT VÝVOJE POČTU PODNIKŮ	56
4.5.1 <i>Zhodnocení výsledných modelů</i>	59
5 FORMULACE ZÁVĚRŮ, DOPORUČENÍ, NÁVRHY	65
ZÁVĚR.....	70
POUŽITÁ LITERATURA	72
SEZNAM PŘÍLOH	81

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Hlavní úrovně regionálního členění území v EU	23
Tabulka 2: Shrnutí jevů a jejich možný dopad na počet podniků	34
Tabulka 3: Shrnutí determinant pro jednotlivé kategorie	63
Tabulka 4: Kategorie odolnosti a jim odpovídající bodové hodnoty	69

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Vývoj počtu OSVČ v České republice v letech 2011–2016.....	16
Obrázek 2: Hospodářský cyklus	18
Obrázek 3: Mapa ČR s regiony soudržnosti – NUTS II a kraji NUTS III	24
Obrázek 4: Vývoj počtu ekonomických subjektů v ČR v letech 2001-2015	37
Obrázek 5: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji PHA v letech 2001-2015	38
Obrázek 6: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji STČ v letech 2001-2015.....	39
Obrázek 7: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji JHČ v letech 2001-2015	40
Obrázek 8: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji PLK v letech 2001-2015.....	41
Obrázek 9: Vývoj počtu mikropodniků v kraji PLK v letech 2001-2015	42
Obrázek 10: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji KVK v letech 2001-2015.....	43
Obrázek 11: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji ULK v letech 2001-2015	44
Obrázek 12: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji LBK v letech 2001-2015	45
Obrázek 13: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji HKK v letech 2001-2015.....	46
Obrázek 14: Vývoj počtu mikropodniků v kraji HKK v letech 2001-2015	47
Obrázek 15: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji PAK v letech 2001-2015	48
Obrázek 16: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji VYS v letech 2001-2015	49
Obrázek 17: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji JHM v letech 2001-2015	50
Obrázek 18: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji OLK v letech 2001 - 2015	51
Obrázek 19: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji ZLK v letech 2001-2015.....	52
Obrázek 20: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji MSK v letech 2001–2015.....	53
Obrázek 21: Vývoj zaměstnanosti v odolných krajích ČR.....	54
Obrázek 22: Vývoj zaměstnanosti v krajích ČR, u kterých došlo k oživení	55
Obrázek 23: Vývoj zaměstnanosti v neodolných krajích ČR.....	56
Obrázek 24: Výsledný model pro I. kategorii	60
Obrázek 25: Výsledný model pro II. kategorii	61
Obrázek 26: Výsledný model pro III. kategorii.....	62
Obrázek 27: Výsledný model pro IV. kategorii	63
Obrázek 28: Změna počtu subjektů v ČR v roce 2015 oproti roku 2007	68

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CDD	Čistý disponibilní důchod
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
DFO	Domy ve vlastnictví fyzických osob
ES	Ekonomický subjekt
EU	Evropská unie
FED	Centrální banka Spojených států amerických
HDP	Hrubý domácí produkt
HDS	Hustota dopravní sítě
HFK	Hrubý fixní kapitál
HKK	Královéhradecký kraj
HPH	Hrubá přidaná hodnota
HU	Hustota zalidnění
JHČ	Jihočeský kraj
JHM	Jihomoravský kraj
KVK	Karlovarský kraj
LAU	Místní samosprávné jednotky
LBK	Liberecký kraj
MEA	Míra ekonomické aktivity
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MSK	Moravskoslezský kraj
MSP	Malé a střední podniky
NH	Národní hospodářství
NUTS	Územní statistické jednotky

OLK	Olomoucký kraj
OMN	Obecná míra nezaměstnanosti
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PAK	Pardubický kraj
PEX	Podíl na vývozu
PHA	Kraj Hlavní město Praha
PHM	Průměrná hrubá mzda
PLK	Plzeňský kraj
PNP	Počet nemocensky pojištěných
ROS	Registr osob
ROZ	Rozvodovost
Sb.	Sbírka zákonů
SNT	Sňatek
STČ	Středočeský kraj
ULK	Ústecký kraj
UOZ	Uchazeči o zaměstnání
USA	Spojené státy americké
VVO	Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo
VYS	Kraj Vysočina
ZLK	Zlínský kraj

ÚVOD

Malé a střední podniky mají obrovský význam nejen pro světovou ekonomiku, ale hlavně pro ekonomiku zemí, ve kterých působí. To platí také pro Českou republiku. Ze statistik vyplývá, že malé a střední podniky tvoří více než 99 % všech ekonomických subjektů, které podnikají v naší zemi. Více než z poloviny se podílejí na tvorbě celkových výkonů naší ekonomiky, na účetní přidané hodnotě, a ještě o něco vyšší je jejich podíl na celkové zaměstnanosti. Jejich obrovskou výhodou je schopnost rychle se přizpůsobovat změnám, ke kterým dochází, jednodušeji zavádějí nové postupy a technologie, vyplňují mezery na trhu v oborech, které nejsou pro velké firmy dost atraktivní. Slouží také jako subdodavatelé pro velké podniky. Na druhou stranu musejí zdolávat náročné překážky spočívající hlavně v horším přístupu k cizímu kapitálu, ve složitějším získávání veřejných zakázek a nemožnosti velkých investic do výzkumu a vývoje.

První část bakalářské práce bude definovat základní pojmy z oblasti malého a středního podnikání, objasní pojem krize a stručně popíše průběh poslední krize, která zasáhla světovou a také naši ekonomiku počátkem 21. století. V této části budou také vymezeny pojmy region, regionální politika a ekonomická odolnost, které se úzce vážou k tématu této práce.

Druhá část práce se bude nejprve věnovat vývoji počtu ekonomických subjektů v České republice jako celku, ale také v jejich jednotlivých krajích, v letech předcházejících i následujících po krizovém roce 2007. Následně bude ekonomická odolnost vyhodnocena podle vlivu, který měl průběh krize na počet zaměstnaných osob v jednotlivých krajích ČR. Kraje budou rozděleny do skupiny podle prokázané odolnosti či neodolnosti. Součástí druhé části bude také popis postupu a vyhodnocení výsledků provedené regresní analýzy. Výsledné determinanty budou dány do kontextu s jejich vlivem na změnu počtu malých a středních podniků. Vybrané výsledné modely z regresní analýzy budou sloužit jako podklady pro tvorbu doporučení a návrhů opatření pro decizní sféru.

Cílem práce je zhodnocení vývoje počtu malých a středních podniků v regionech České republiky a posouzení jejich ekonomické odolnosti. Zkoumanou hypotézou je tvrzení, že malé a střední podniky jsou odolnější než podniky velké, a to hlavně díky jejich větší flexibilitě a rychlejšímu zavádění úsporných opatření a případných změn. Tato odolnost bude posuzována na základě počtu podniků rozdělených do velikostních kategorií podle počtu zaměstnanců.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ Z OBLASTI MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ

Malé a střední podniky tvoří nedílnou součást ekonomiky, a to nejen na státní úrovni. Právě ony jsou tím, kdo hraje rozhodující a významnou roli při vytváření nových pracovních míst, jsou zdrojem inovací, působí jako faktor sociální stability a ekonomického rozvoje.

1.1 Podnikatel, podnik a podnikání

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník definuje podnikatele jako toho, kdo samostatně a na vlastní účet a zodpovědnost vykonává výdělečnou činnosti živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Podnikatelem může být právnická nebo fyzická osoba.

Za podnikatele je považována osoba zapsána v obchodním rejstříku nebo osoba podnikající na základě živnostenského či jiného oprávnění. Podnikat může živnostník podle živnostenského zákona na základě ohlašovací (řemeslné, vázané a volné) nebo koncesované živnosti. Jiná oprávnění se týkají tzv. svobodných povolání, do kterých jsou řazena povolání lékařů, advokátů apod.

„Podnikatel“ je definován jako každý hospodářský subjekt nadaný podnikatelstvím. Přitom není rozhodující, zda se jedná o samostatného podnikatele, nebo například o najatého ředitele akciové společnosti – rozhodující je jeho „kombinační“ inovační aktivita.“ (Krabec, 2009)

Pro objasnění pojmu podnikatel existuje mnoho definic. Souhrnně by šlo podnikatele označit za osobu, která má organizační schopnosti a nebojí se je využít, umí nacházet nové příležitosti, je schopná si zabezpečit finanční a lidské zdroje, je ochotna nejen investovat své úsilí a svůj čas, ale také podstoupit riziko případné ztráty a v neposlední řadě učit se ze svých chyb (Veber, 2012).

Podnik byl v obchodním zákoníku, který platil do konce roku 2013, definován jako *„soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit“* (Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník).

Pro potřeby podnikové ekonomiky, což je vědní disciplína zabývající se podnikem jako jedním ze subjektů hospodářského systému, lze výše uvedený soubor hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání souhrnně označit jako vstupy či výrobní faktory, jejichž

kombinací dochází k vytváření podnikových výstupů, které jsou následně podnikem prodávány zákazníkům (Švandová, 2011).

Základ pro právní úpravu podmínek podnikání v České republice je dán Listinou základních práv a svobod, která stanovuje, že každý občan má právo podnikat či provozovat jinou hospodářskou činnost.

Již neplatný obchodní zákoník definoval podnikání, a to jako soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. V současnosti jsou právními normami upravujícími podnikání zákon č. 90/2012 Sb., Občanský zákoník a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

Kromě výše zmíněného právního hlediska lze na podnikání pohlížet i z některých dalších hledisek. Z hlediska ekonomického jako na ekonomický zdroj, u kterého je zvyšována původní hodnota vytvářením přidané hodnoty. Z psychologického hlediska jde podnikání vnímat jako činnost spojenou s potřebou dosažení seberealizace, ekonomického osamostatnění či sebeuplatnění. Z hlediska sociologického je pak podnikání prostředkem k vytvoření blahobytu pro všechny zainteresované, hledáním cesty pro efektivní využití stávajících zdrojů či vytvářením příležitostí a pracovních míst (Veber, 2012).

1.2 Charakteristika malého a středního podnikání

Definování malých a středních podniků nebylo vždy jednoznačné. Existovala řada přístupů používaných k jejich rozlišení. Nejčastěji bývají používány kritéria podle počtu zaměstnanců, podle výše ročních tržeb, podle hodnoty podnikových aktiv (majetku) a podle nezávislosti.

Malé a střední podniky lze definovat z hlediska několika pojetí (Veber, 2012):

- Statistické pojetí člení podniky do tří skupin podle počtu zaměstnanců:
  - malé – do 20 zaměstnanců,
  - střední – do 100 zaměstnanců,
  - velké – 100 a více zaměstnanců.
- Nařízení Evropské komise klasifikuje podniky kromě počtu zaměstnanců i podle ročních tržeb, hodnot aktiv a nezávislosti¹ takto:
  - mikropodnik – 1 až 9 pracovníků, roční obrát i aktiva do 2 milionů EUR,

---

¹ Za nezávislost se považuje to, že podnik není vlastněn z více než 25 % jiným podnikem, který nesplňuje definici malého či středního podniku.

- malý podnik – 10 až 49 pracovníků, roční obrat i aktiva do 10 milionů EUR,
  - střední podnik – 50 až 249 pracovníků, roční obrat a aktiva do 50 milionů EUR.
- Pojetí zákona č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání je blízké předchozímu členění. Za malého a středního podnikatele se pro účely tohoto zákona považuje podnikatel splňující kritéria stanovená přímo použitelným předpisem Evropských společenství. Toto členění je důležité pro podnikatele žádající o podporu podnikání. Hodnotí se údaje za poslední uzavřené účetní období, přičemž se hodnoty obratu a aktiv přepočítávají podle kurzu Evropské centrální banky.

Stěžejním kritériem pro rozdělení podniků na malé, střední a velké je u všech rozdělení počet zaměstnanců v těchto podnicích.

1.3 Všeobecné přínosy a omezení malých a středních podniků

Malé a střední podniky tvoří nedílnou součást národních ekonomik a přinášejí do společenského i ekonomického prostředí mnoho nezanedbatelných pozitiv. Mezi základní společenské přínosy patří garance svobody a stabilizace společnosti a také reprezentace místního kapitálu. Za ekonomické přínosy se považuje jejich flexibilita, pohotovost při přizpůsobování se změnám, inovativnost, a hlavně postavení malých a středních podniku jako protipól monopolů (Veber, 2012).

Tyto podniky mívají jednoduchou organizační strukturu, což se odráží v nižších nákladech na řízení a nižší míře byrokracie. Snadněji vyhledávají drobné mezery na trzích a mohou se individuálně zabývat potřebami zákazníků. Jejich založení nebývá většinou kapitálově náročné, majitelé a zaměstnanci jsou často v přímém kontaktu a mohou udržovat osobní kontakt i se svými zákazníky (Matějovská, 2012).

Malé a střední podnikání má proti velkým podnikům také určitá omezení. Mezi ty nejvýznamnější patří menší ekonomická síla, což se projevuje v obtížném přístupu k cizímu kapitálu, slabší pozici ve veřejných soutěžích o státní zakázky a vyloučení z podnikání, kde je potřeba velkých investic. Omezené jsou i možnosti při zaměstnávání špičkových odborníků, a to ať manažerů či vědců. Také časté legislativní změny kladou na podnikatele velké nároky (Veber, 2012).

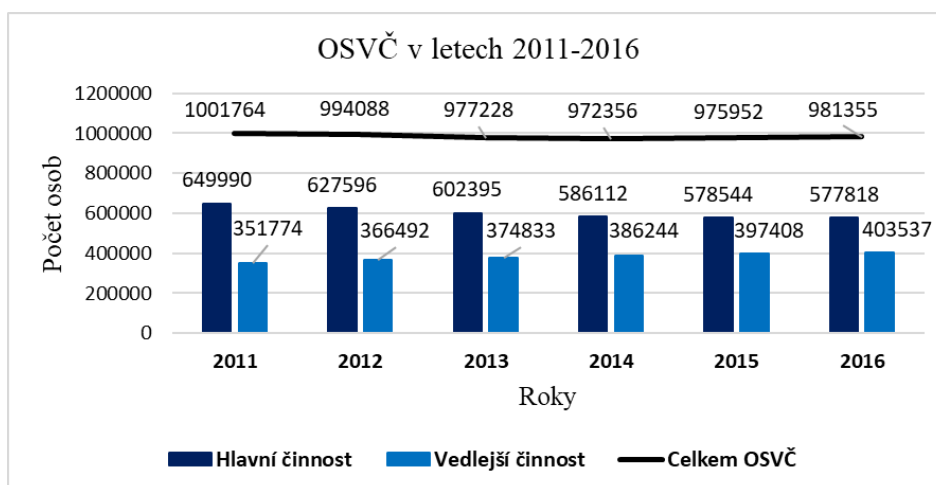
Ohrožení přichází i v podobě velkých nadnárodních společností či obchodních řetězců. Malé a střední podniky mívají nízký tržní podíl, menší dostupnost informací a omezené prostředky na svou propagaci a reklamu. Zaměstnávají poměrně málo pracovníků a často jsou závislé na jejich loajalitě a zodpovědnosti vůči zaměstnavateli (Matějovská, 2012).

1.4 Význam malých a středních podniků v ekonomice ČR

Malé a střední podniky jsou z hlediska počtu podnikatelských subjektů nejpočetnější skupinou podnikatelů v České republice a v roce 2016 jejich podíl na celkovém počtu aktivních podnikatelských subjektů činil 99,8 %. Ve stejném roce se malé a střední podniky podílely na přidané hodnotě 56,2 %, jejich podíl na celkových výkonech v podnikatelské sféře dosáhl 49,2 % a jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců podnikatelské sféry činil 59,1 % (Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2016).

Malé a střední podniky se podílejí na celkovém vývozu ČR asi jednou třetinou. Jejich podíl na přímém vývozu je nižší než u velkých podniků, a to proto, že většinou charakterem své produkce vystupují jako subdodavatelé velkých podniků a pod ty také jejich produkci statistiky zařazují. Část jejich vývozů se také ve statistikách přiřazuje nepřímému vývozu, který nelze přiřadit ke konkrétním vývozcům. Podíl na celkovém dovozu byl v roce 2016 u malých a středních podniků necelých 40 % (Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2016).

Podle údajů Českého statistického úřadu ke konci roku 2016 vykazovalo v České republice podnikatelskou činnost více než 1,1 milionu fyzických a právnických osob s počtem zaměstnanců 0-249. Na konci stejného roku evidovala Česká správa sociálního zabezpečení celkem 981 335 OSVČ (osob samostatně výdělečně činných), což znamenalo proti předchozímu roku pokles o cca 5 tisíc osob. Výrazný pokles celkového počtu OSVČ v posledních letech zapříčinil hlavně úbytek OSVČ vykonávajících hlavní činnost. Vývoj počtu OSVČ je vidět v grafu na obrázku č. 1 (Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2016).

Obrázek 1: Vývoj počtu OSVČ v České republice v letech 2011–2016

Zdroj: Zpráva o vývoji MSP 2016

2 HOSPODÁŘSKÁ KRIZE

Krize je pojem, který provází lidstvo už od jeho vzniku. Už pračlověk musel řešit různé krizové situace, které pro něj znamenaly rozdíl mezi bytím a nebytím. Samotnému slovu krize je ve slovnících přiřazeno mnoho hesel spadajících do různých oblastí lidského života. V našem podvědomí je nejčastěji spojeno s označením těžké, rozhodující chvíle, obtížné situace, tísně či zmatku. Může být doplněna mnoha přídavnými jmény, jako společenská, vojenská, politická, hospodářská, ekonomická či finanční.

U jednotlivých hospodářských krizí je mnoho různých spouštěcích mechanismů, z nichž většina je ekonomům dobře známa. Mnohé z nich byly popsány a analyzovány, ale přesto se opakují a znovu k nim dochází. Je to dáno tím, že v hospodářství se stejné neduhy stále kumulují a na jejich množství závisí délka trvání a hloubka krize, ale také míra jejího rozšíření do dalších zemí. K tomu, aby se hospodářská krize stala zároveň krizí světovou, musí zasáhnout země, které mají v globálním měřítku významnou roli (Kraft, 2011).

2.1 Hospodářský cyklus

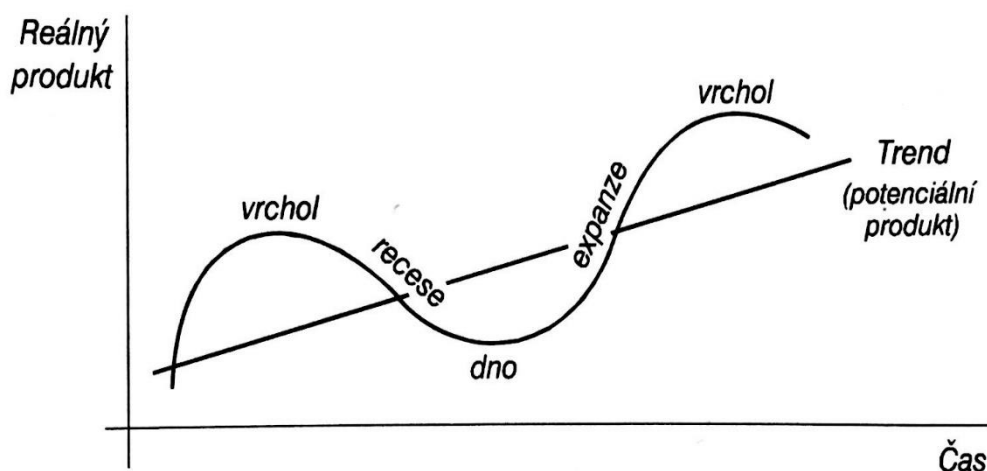
Všechny světové ekonomiky a stejně tak i ekonomika České republiky procházejí cyklickým vývojem a jednotlivými fázemi hospodářského cyklu. Hospodářský cyklus je definován jako kolísání reálného hrubého domácího produktu kolem potenciálního produktu (Pavelka, 2007).

Hospodářský cyklus se skládá ze čtyř fází (Rusmichová, 2002):

1. fáze: Kontrakce (krize) je charakterizována poklesem skutečného (reálného) produktu. Pokud se ekonomika nachází v této fázi cyklu, hovoříme o recesi či depresi. Pojem recese zpravidla představuje situaci, kdy skutečný produkt klesá po dobu nejméně šesti měsíců. Deprese je velice hluboký a dlouhodobý pokles.
2. fáze: Dno (sedlo) je bod, ve kterém skutečný produkt dosahuje minima.
3. fáze: Vzestup (expanze) je typická tím, že skutečný produkt roste rychleji než potenciální produkt.
4. fáze: Vrchol je bod, ve kterém skutečný produkt dosahuje maxima.

Obrázek č. 2 zachycuje modelové schéma hospodářského cyklu. Je na něm zachycena ekonomika s rostoucím trendem, ve které platí, že vrchol následujícího vzestupu je vždy na vyšší úrovni než vrchol předcházejícího vzestupu. Vzestupná fáze (expanze) cyklu tedy

zahrnuje období, ve kterém skutečný produkt roste až do bodu, kterého již bylo dosaženo před minulým poklesem, a období konjunktury, kdy reálný produkt převyší úroveň dosaženou v předchozím cyklu (Rusmichová, 2002).

Obrázek 2: Hospodářský cyklus

Zdroj: (Pavelka, 2007)

Recese, deprese, krize, kontrakce, sestupná fáze, zpomalení jsou výrazy, kterými se označuje pokles nabídky i poptávky v ekonomice. Firmám se hromadí zásoby, začínají omezovat své investice a produkci, některé krachují. V důsledku toho roste nezaměstnanost, domácnostem se snižují příjmy a omezují svoji spotřebu.

Opačná situace se označuje výrazy expanze, rozvoj, konjunktura, oživení nebo růst. Dochází k rozmachu poptávky i nabídky. Domácnostem i firmám se daří, rostou zisky i platy, zvyšuje se spotřeba. Firmy nabírají nové zaměstnance, zvyšují výrobu, klesá nezaměstnanost.

2.2 Příčiny poslední hospodářské krize

Poslední světové hospodářské krize nevznikla ze dne na den. K jejímu vzniku přispěly různé události, které proběhly ve Spojených státech amerických několik let před jejím vypuknutím. Lze za ně považovat teroristické útoky z 11. září 2001, které znamenaly mohutný burzovní pokles, a také tzv. „Dot-com-bublinu“, česky Internetovou horečku nebo internetovou bublinu, což je označení pro období hromadného rozkvětu internetových firem, ke kterému došlo koncem dvacátého století v USA (Kraft, 2011).

Internetové firmy získaly podstatnou část svých finančních prostředků prostřednictvím emisí akcií. Ve Spojených státech vlastnilo v té době akcie téměř 80 % domácností. Akcionáři od sebe navzájem kupovali akcie za ceny i několikanásobně vyšší, než byla jejich skutečná cena. Na trh přicházely stále nové a nové nadhodnocené akcie a bublina se nafukovala. V roce

2001 tato akciová bublina splaskla a nadhodnocené akcie ztratily svoji hodnotu. Část investic byla odepsána, některé firmy musely projít restrukturalizací, což se projevilo snižováním počtu zaměstnanců, další firmy bankrotovaly. Byly omezeny investice a snížila se spotřeba domácností. Všechny tyto faktory způsobily pokles domácí poptávky, což se promítlo do propadu amerického HDP a růst ekonomiky USA se zastavil (Lungová, 2011).

Na tuto situaci okamžitě zareagovala americká centrální banka (FED) a uvolnila svou monetární politiku. To se projevilo tím, že se postupně během let 2001–2003 snížila základní úrokovou sazbu na historicky nejnižší úroveň, což zajistilo tok peněz do ekonomiky a zachránilo mnoho firem před bankrotem (Lungová, 2011).

V roce 2001 ještě ke krizi v americké ekonomice nedošlo. Domácnosti snížily svou spotřebu jen minimálně, firmy pro své investice použily levné úvěry. Samotná výše úrokových sazeb by nebyla problémem. Tím se stala až skutečnost, že úrokové míry zůstaly na takové radikálně nízké úrovni téměř po dobu 4 let, během kterých sice vzrostl růst objemu úvěrů, ale následným zvýšením těchto sazeb naopak nastaly problémy se splácením úvěrů méně bonitních klientů. Největší zadluženost byla v oblasti primárního bydlení, ceny nemovitostí se také zvyšovaly a na trhu se objevovaly stále rizikovější typy hypoték. Začala se nafukovat další bublina, tentokrát hypoteční (Foster, 2009).

S návratem úrokové míry k původní výši začalo velké procento majitelů nemovitosti zakoupených v tomto období pociťovat problémy se splácením hypoték. Banky byly nuceny neplatičům zabavovat jejich domy a zaplavily jimi americký trh s nemovitostmi. Ceny nemovitostí výrazně poklesly. Banky však neměly peníze vázané jen v nemovitostech, ale také prostřednictvím spotřebitelských úvěrů u firem i domácností. Věřitelé bank chtěli zpět své peníze a o domy neměli zájem. Banky nezískávaly za nemovitosti tolik, jako na ně původně půjčovaly a začaly se dál zadlužovat (iDnes, 2008).

První příznaky krize se projevily počátkem roku 2007, kdy byl zaznamenán vyšší objem nesplácených hypotečních úvěrů vůči státům podporovaným společností Fannie Mae a Freddie Mac. Tyto společnosti poskytovaly zvýhodněné hypotéky chudším vrstvám obyvatelstva a ovládaly více než polovinu amerického hypotečního trhu. Jejich problémy byly o to horší, že do obou firem výrazně investovali zahraniční investoři, kteří však právě kvůli klesajícím výnosům začali opouštět americké státní dluhopisy (Dvořák, 2008).

Koncem léta 2007 přišlo další varování v podobě krachu investičních fondů a jedné z nejvýznamnějších společností v poskytování hypoték. Začaly krachovat další banky. V roce 2008 po 158 letech od založení vyhlásila banka Lehman Brothers bankrot. Byl to největší

krach investiční banky v USA. Její pád se stal předzvěstí globální finanční krize. Krach této banky způsobil paniku v celém světě a odstartoval šíření finanční krize mimo Spojené státy (Stuchlík, 2009).

Americká hypoteční krize vznikla na nejregulovanějším segmentu trhu – trhu bankovním a přerostla v globální krizi finančních trhů doprovázenou krachy bank a pády cen akcií. Postihla všechny odvětví finančních služeb včetně pojišťovnictví.

2.3 Dopady krize na Evropskou unii a Českou republiku

V letech 2008 a 2009 zasáhla ekonomická krize Evropskou unii. Ve všech členských zemích s výjimkou Polska způsobila hospodářský propad. Zachráněno zásahem státu muselo být několik evropských bank v Británii, Beneluxu, Německu a na Islandu. Finanční krize se neprojevila stejnoměrně v rámci celé Evropské unie, proto nebyl nutný žádný akutní zásah z její strany. Zatímco v zemích západní Evropy bylo nutností banky zachraňovat a následně očišťovat od rizikových investic, finanční sektor ve střední Evropě zůstal poměrně stabilní (Evropa2045, 2011).

Finanční krize postupně přerostla v krizi hospodářskou a zasáhla ekonomiky většiny zemí na všech kontinentech. V téměř všech zemích došlo k hospodářským propadům, výroba neměla odbyt, světový obchod se zhroutil. Na trhu práce dochází k nárůstu nezaměstnanosti, s čímž souvisí řada ekonomických a sociálních důsledků. Lidé dosahovali nižších příjmů a snižovali svou spotřebu. Pokles spotřeby měl za následek snížení výroby a v jeho důsledku se snížily příjmy z daní. Mnoho slabších firem zkrachovalo. Vlády států se snažily zavádět všemožné záchranné balíčky.

„Dopad krize na vnější ekonomické vztahy České republiky byl zcela podmíněn skutečností, že krize globální ekonomiky vyvolaná krizí finanční zasáhla ČR na velmi citlivém místě, a to v její otevřenosti světu ve sféře zbožových a kapitálových toků.“ To se projevilo zejména prostřednictvím poklesu zahraniční poptávky, což omezilo české vývozy a následně i ekonomický růst a zaměstnanost (ČSÚ, 2011c).

Česká ekonomika vyšla z krize relativně dobře. Tentokrát šlo o krizi importovanou, která byla vyvolána prudkým poklesem zahraniční poptávky. Českou republiku tedy nezasáhla globální krize finanční, ale až světová hospodářská krize. Předchozí recese v české ekonomice byly zapříčiněny v letech 1997–1998 měnovou krizí po výrazném vychýlení české ekonomiky z vnější i vnitřní rovnováhy a v letech 2001–2002 pak zmrazením úvěrové aktivity po krizi úvěrových portfolií největších bank v ČR (ČSÚ, 2011c).

Postupné zpomalování ekonomického růstu v roce 2007 a zejména 2008 bylo v roce 2009 vystřídáno více než čtyřprocentním propadem ekonomické aktivity v důsledku světové finanční krize. Pokračující neutěšená situace globální a evropské ekonomiky bránila rychlejšímu oživení v roce 2010. Nastupující dluhová krize v eurozóně způsobila další výrazné zpomalení ekonomického růstu v průběhu roku 2011 a vedla k ekonomickému poklesu v následujících dvou letech. Ekonomika se vrátila k opětovnému růstu až v roce 2014 poté, co koruna oslabila v důsledku rozhodnutí ČNB (Česká národní banka, 2017).

3 REGION, REGIONÁLNÍ POLITIKA A EKONOMICKÁ ODOLNOST

Existuje spousta definic regionu, regionální politiky, odolnosti a konkrétně ekonomické odolnosti. Nelze přesně určit, která z nich je ta správná. Je důležitá především její srozumitelnost a možnost z ní pochopit podstatu pojmu, který objasňuje.

3.1 Region

Pojem region je velice těžké přesně definovat, neboť existuje velké množství jeho definic. Přitom žádnou z nich nelze pokládat za univerzální a obecně platnou. Dá se pouze říci, že správnost definice závisí na účelu, pro který je používána. Za společný znak všech definic regionu lze brát, že jde o určitou geografickou oblast a jsme ochotni na tuto oblast pohlížet jako na jeden celek (Hoover, Giarratani, 1999).

Skokan (2003) definuje region jako část území, která je vymezena svými hranicemi a ve které existuje funkční, specifická a související infrastruktura. Zároveň se na tomto území prosazuje společný zájem na rozvoji regionu a na zlepšení blahobytu občanů. Pro odlišení regionu se používají různé charakteristiky, které stejný autor definuje jako (Skokan, 2003):

- fyzikální (charakter krajiny),
- klimatu (tundra, poušť, arktická ...),
- kulturní (jazyk),
- etnický původ (např. Baskicko ve Španělsku),
- sdílení historie (např. Morava).

Pro účely zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje je za regionem považován územní celek, který je vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován tímto zákonem.

Způsob, podle kterého je region vymezen, bývá označován jako regionalizace. Můžeme rozlišit dva její základní přístupy k vymezení regionu. Prvním přístupem je vytýčení regionu jako území s určitými společnými znaky, např. podle míry nezaměstnanosti nebo koncentrace průmyslu. Druhým přístupem je funkční vymezení regionu, které je založeno na sledování především ekonomických vazeb mezi jednotlivými subjekty v území. Region je vytyčován jako takové území, v rámci kterého jsou vazby mezi subjekty intenzivní v rámci regionu a výrazně méně intenzivní mimo region (Čadil, 2010).

V případě prvního přístupu jde o posouzení kritéria homogenity regionu. Homogenní region má podobné vnitřní charakteristiky. Heterogenní nebo také nehomogenní region se vyznačuje nerovnoměrnou vnitřní strukturou (Stejskal, 2011). Funkční region nebo také spádový či nodální je podle Stejskala a Kovárníka (2009) chápán jako region s územní dělbou funkcí mezi jádrem a zázemím.

3.2 Klasifikace územních jednotek (NUTS)

Regionální politika Evropské unie si dala za cíl vyrovnání hospodářských, sociálních a dalších rozdílů mezi regiony. Pro srovnatelnost statistických dat v rámci Evropské unie byl vytvořen jednotný systém sloužící ke klasifikaci územních statistických jednotek. Tento systém se označuje zkratkou NUTS – Nomenclature of Units for Territorial Statistics, česky Územní statistická jednotka (BusinessInfo, 2009).

Klasifikace NUTS se využívá ke statistickému monitorování a k analýzám sociální a ekonomické situace v regionech, a také pro potřeby přípravy, realizace a hodnocení regionální politiky. Každý členský stát EU je rozdělen do tří hlavních úrovní územních statistických jednotek NUTS podle počtu obyvatel, a to na: NUTS I, NUTS II, NUTS III. V tabulce č. 1 jsou vidět stanovené limity pro zařazení územních celků do jednotlivých kategorií NUTS (Ministerstvo pro místní rozvoj – Strukturální fondy, 2012).

Tabulka 1: Hlavní úrovně regionálního členění území v EU

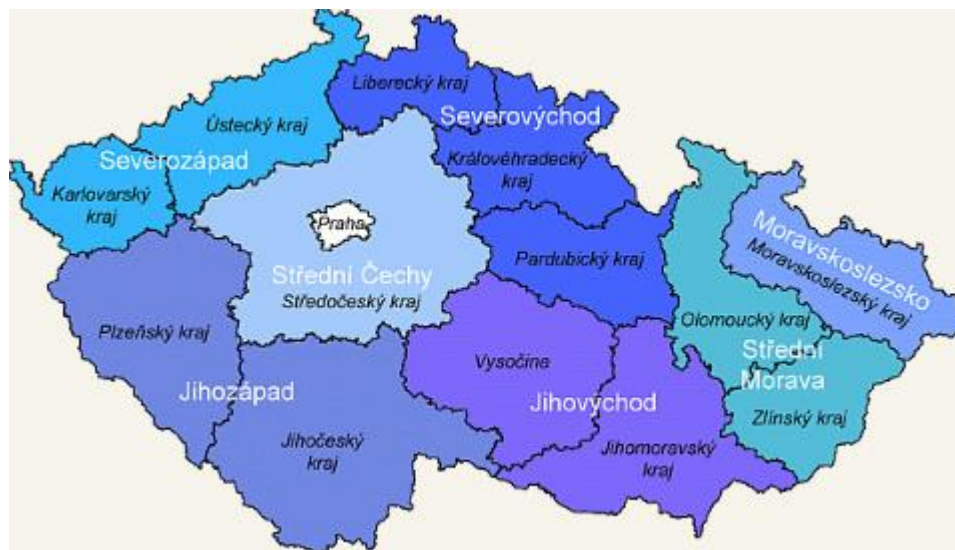
Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3.000.000	7.000.000
NUTS II	800.000	3.000.000
NUTS III	150.000	800.000

Zdroj: (Strukturální fondy)

Vláda usnesením č. 707/1998 doporučila vymezit statistické územní jednotky na území České republiky v souladu s vymezením NUTS v rámci EU. Proto je klasifikace CZ – NUTS vypracována na podkladě metodických principů a standardu Eurostatu – Statistického úřadu Evropských společenství (BusinessInfo, 2009).

Česká republika byla historicky tradičně členěna na kraje odpovídající úrovni NUTS III. Po svém vstupu do Evropské unie ale musela zavést mezi stát a kraje ještě jeden stupeň

členění odpovídající úrovni NUTS II – regiony soudržnosti, a to z důvodu zajištění porovnatelnosti údajů za oblast NUTS II v ČR s oblastmi stejné úrovně NUTS v EU. Rozhodujícím pro sdružování krajů do oblastí (NUTS II) byla jejich velikost měřená počtem obyvatelstva (Ministerstvo pro místní rozvoj – Strukturální fondy, 2012). Na obrázku č. 3 je na mapě ukázáno rozdělení ČR na kraje – NUTS III a také na regiony soudržnosti – NUTS II.

Obrázek 3: Mapa ČR s regiony soudržnosti – NUTS II a kraji NUTS III

Zdroj: (Euroskop, 2018)

Kromě tří úrovní NUTS ještě existují dvě nižší úrovně územněsprávního statistického členění, jedná se o tzv. místní samosprávné jednotky – LAU – Local Administrative Units, které zahrnují obce a okresy. Tyto úrovně nahrazují dřívější stupně NUTS 4 a NUTS 5.

3.3 Regionální politika

V současné době neexistuje žádná všeobecně uznávaná definice regionální politiky. Podle Adamčíka představuje regionální politika všechny veřejné přímé i nepřímé intervence státu, regionu, obcí a měst vedoucí k lepšímu prostorovému rozdělení ekonomických a mimoekonomických činností (Adamčík, 1998).

Podle Kerna je regionální politika součástí hospodářské politiky, což představuje činnost státu zaměřenou na ovlivňování vývoje veřejných věcí bez ohledu na to, kdo ji uskutečňuje. Hospodářská politika tedy představuje specifické aktivity, které řeší meziregionální nerovnováhu a disproporce uvnitř regionu. Za regionální politiku tedy lze považovat cílevědomou činnost působení státní správy a samosprávy na dynamiku a strukturu rozvoje

regionů a na změny v podmínkách a struktuře prostorového uspořádání národního hospodářství (Kern, 1997).

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR ve své Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020 definuje regionální politiku takto: „*Regionální politika představuje soubor intervencí, které ovlivňují rozložení ekonomických aktivit v území, rozvoj infrastruktury a přispívají ke snížení nerovnováhy v sociálním rozvoji. Důležitá je vzájemná vazba s dalšími podpůrnými politikami, například se sociální politikou a s průmyslovou politikou.*“ (Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020).

Souhrnně lze tedy z uvedených definic považovat regionální politiku za cílevědomou činnost představitelů státní správy a samosprávy a regionálních organizací, která směřuje k zajištění ekonomického růstu spravovaného území. Regionální politika musí mít jasně definované cíle a také nástroje, které organizace mohou používat (Stejskal, Kovárník, 2009).

Většinou autorů je rozlišováno pět fází regionální politiky (Wokoun, 2008):

1. definování regionálních problémů, včetně jejich původu,
2. definování cílů, pokud možno kvantifikovatelných,
3. definování strategií, jež bude nutno použít,
4. identifikace nástrojů, které bude nutno použít,
5. vyhodnocení použité politiky.

Literatura také definuje tři základní typy regionálních politik (Wokoun, 2008):

1. růstově orientovaná regionální politika, jejímž cílem je optimální alokace výrobních faktorů v prostoru prostřednictvím odpovídající koordinace soukromých a veřejných investičních aktivit;

2. stabilizačně orientovaná regionální politika, jejímž cílem jsou relativně „vyvážené“ hospodářské struktury v jednotlivých regionech, čehož se dosahuje prostřednictvím koordinace politiky regionální a odvětvových politik;

3. infrastrukturálně orientovaná regionální politika má za cíl relativně rovnoměrné vybavení regionů infrastrukturou.

Hospodářský rozvoj každého státu jako celku je výrazně ovlivňován rozdíly, které panují mezi jeho jednotlivými regiony. Prostředkem pro vyrovnávání socioekonomických rozdílů a zvyšování konkurenceschopnosti jednotlivých regionů nejen v rámci národní ekonomiky se stala právě regionální politika. Dá se říci, že platí, že správný výkon regionální politiky by

měl vést k trvalému vyváženému a harmonickému regionálnímu rozvoji nejen hospodářskému a sociálnímu, ale také environmentálnímu (Minařík, 2013).

3.4 Regionální rozvoj

Samotné slovo rozvoj se dá definovat mnoha způsoby. Často je jeho přesný význam ovlivněn kontextem, ve kterém je použit nebo přívlastky, kterými je doplněn – ekonomický, regionální (Stejskal, Kovárník, 2009). Rozvoj se dá popsat jako proces (probíhající děj) zpravidla pozitivních socioekonomických, technickoorganizačních, environmentálních a dalších změn, způsobených lidskou činností (Minařík, 2013).

Stejskal a Kovárník (2009) definují regionální rozvoj jako cílevědomou činnost organizace či představitelů státní správy či samosprávy směřující k zajištění ekonomického růstu spravovaného území.

Minařík ve své knize definuje regionální rozvoj takto: „*Regionální rozvoj regionu je proces – probíhající děj, realizovaný za účelem zvýšení kvality života v regionu. Obecně tedy platí, že úspěšný regionální rozvoj zvyšuje kvalitu života v regionu.*“ (Minařík, 2013).

„*Cílem podpory regionálního rozvoje je zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území České republiky se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů.*“ (Zákon č. 248/2000, Sb., o podpoře regionálního rozvoje)

Místní rozvoj je organizovaný v místě, a to buď obci či městě, tedy na území menším než je region. Umožňuje orgánům veřejné správy, soukromým a neziskovým organizacím a místním komunitám spolupracovat na zlepšení místní ekonomiky – práce na vytváření lepších podmínek pro hospodářský růst a tvorbu pracovních míst (Stejskal, Kovárník, 2009).

Základní faktory, které ovlivňují regionální ekonomický rozvoj, jsou (Stejskal, 2011):

- lidské zdroje,
- výzkum, vývoj a inovace,
- ekonomická struktura,
- přímé zahraniční investice,
- dopravní a telekomunikační infrastruktura a
- další faktory (především kvalita životního prostředí).

Za základní smysl regionálního rozvoje lze tedy považovat udržitelné zvyšování kvality života v regionu, což znamená průběžné dosahování pozitivních hospodářských, sociálních, environmentálních a případně dalších změn v regionu, aniž by tím byl ohrožen nebo zásadním způsobem znesnadněn život budoucích generací (Mařík, 2013).

3.5 Cíle a nástroje regionální politiky

Definování cílů regionální politiky vychází z identifikace hlavních regionálních problémů a z pojetí hospodářské politiky státu. Pro jednotlivá časová období dochází k jejich konkretizaci a to tak, aby bylo možno souběžně kontrolovat jejich plnění a hodnotit účinnost použitých nástrojů. Konkrétní cíle bývají formulovány například jako snížení výrazných meziregionálních rozdílů v úrovni nezaměstnanosti, v průměrných příjmech, sblížení hrubého domácího produktu v přepočtu na jednoho obyvatele v jednotlivých regionech. Jako dílčí cíle bývají formulovány aktivity zaměřené na povzbuzení podnikatelských aktivit v regionu, zlepšení vybavenosti regionu technickou infrastrukturou, povzbuzení v otázkách bytové výstavby či zlepšení ekologické situace v regionu (Wokoun, 2003).

Právě z cílů regionální politiky jsou odvozovány nástroje používané k prosazování regionální politiky. Nástroje regionální politiky jsou zpravidla zaměřeny na přitažení kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu a ke stimulaci využití rozvojových zdrojů, dosídlení či stabilizaci obyvatelstva v regionu a mohou se členit (Wokoun, 2003):

- makroekonomické nástroje (jejich užití je značně omezeno ostatními cíli národohospodářské politiky, např. snižování inflace, vyrovnanost platební bilance), mezi které patří:
  - fiskální politika (např. regionalizace daní a odvodů, snížená sazba daní ve vybraných podporovaných regionech),
  - monetární politika (usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech aj.),
  - protekcionismus (např. uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech),
- mikroekonomické nástroje (jde o ovlivňování rozhodování ekonomických subjektu o jejich lokalizaci), a to:
  - relokace pracovních sil (např. částečná úhrada nákladu na stěhování, výkup nemovitostí či podpora při nákupu nového bytu),

- relokace kapitálu (kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, levné půjčky, snížené daně, subvence na dopravu apod.),
- ostatní nástroje jako:
  - administrativní nástroje (správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti nevhodné z hlediska potřeb rozvoje území),
  - institucionální nástroje (např. regionální rozvojové agentury).

Regionální politika Evropské unie vychází ze dvou základních hodnot, jimiž jsou solidarita a soudržnost. Solidarita představuje pomoc hospodářsky nebo sociálně znevýhodněným regionům a jejich občanům, soudržnost pak odráží skutečnost, že snižování rozdílů mezi regiony představuje výhodu pro všechny zúčastněné členské země. V rámci EU je regionální politika prováděna ve třech základních úrovních (Stejskal, Kovárník, 2009):

- nadnárodní – relativně nezávisle ji provádí přímo EU;
- národní – tuto diferencovanou politiku provádějí jednotlivé členské země, přičemž postupně přejímají některá společná pravidla;
- regionální – existuje ve většině zemí, její pozice je dlouhodobě posilována.

Nositeli regionální politiky jsou na nadnárodní úrovni Evropská komise a další evropské instituce, na úrovni národní jsou to pak vláda, ministerstva a ostatní orgány spadající do státní správy příslušného státu. Na regionální úrovni jde o orgány územní samosprávy a také regionální podniky, podnikatele a instituce (Stejskal, Kovárník, 2009).

Současné cíle regionální politiky ČR jsou definovány v dokumentu s názvem Strategie regionálního rozvoje České republiky 2014-2020, který připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj v úzké spolupráci s centrálními orgány státní správy a také územní samosprávy. Za globální cíle pro dané období jsou uvedeny zajištění dynamického a vyváženého rozvoje území ČR se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí a přispění ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnění využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti jednotlivých územně správních celků. Základní cíle jsou pak definovány takto (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020):

Cíl 1. Zvýšení konkurenceschopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů (růstový cíl) – zahrnuje podporu výzkumu, vývoje a inovací a rozvoje lidských zdrojů nebo budování vyšších typu infrastruktury.

Cíl 2. Zmírnění prohlubování negativních regionálních rozdílů (vyrovnávací cíl) – úkolem je odpovídající reakce na prohlubující se socioekonomické nerovnosti a krizové situace s důrazem na nejvíce postižené regiony ČR.

Cíl 3. Posílení environmentální udržitelnosti (preventivní cíl) – jde o sladění socioekonomického rozvoje s limity a možnostmi životního prostředí na daných územích.

Cíl 4. Optimalizace institucionálního rámce pro rozvoj regionů (institucionální cíl) – jde o cíl průřezový, jehož cílem je vytvářet podmínky nezbytné pro realizaci cílů 1, 2 a 3.

3.6 Ekonomická odolnost

Jednou z hlavních myšlenek současné doby se stal termín ekonomická odolnost (např. Pelling, 2011). Jde o novou možnost nahlížení na řešení změn a nejistot ve společnosti. Tento pojem se váže k diskuzím v různých oblastech výzkumu, jako například ekologie, sociologie či krizové plánování. Nejčastěji se s ním můžeme setkat v literatuře zabývající se problematikou dopadů přírodních či antropogenních událostí velkého rozsahu.

Podle Hilla (2011) jde ekonomickou odolnost definovat jako: „*schopnost ekonomiky regionu zotavit se úspěšně z vychýlení, jež mělo dopad na dosavadní vývoj regionu.*“ V literatuře je možno se setkat se třemi přístupy pohledu na ekonomickou odolnost, a to s technickým pojetím odolnosti, kdy je na ekonomickou odolnost nahlíženo jako na schopnost ekonomického systému dosáhnout po vychýlení návratu na původní úroveň, dále jde o pojetí „ekologické“, které klade důraz na velikost šoku a schopnost regionu jej pojmout před vychýlením regionu z jeho původního stavu, a jako třetí je zmiňován přístup „adaptivní“, který klade největší důraz na adaptivní schopnost regionu přizpůsobit se vzniklé změně a minimalizovat tak případné negativní dopady na region (Martin, 2011).

Termín ekonomická odolnost je úzce spjat s termínem regionální odolnost. Pojmu regionální odolnost můžeme rozumět jako schopnosti územní jednotky, např. regionu odolat nepříznivým stavům vyvolaným přírodními katastrofami či ekonomickými podněty. „*Zkoumání regionální odolnosti umožňuje odhalení potenciálních rizik rozvoje regionů zahrnujících jak přírodní a ekonomické otřesy, tak i pomalu působící a dlouhotrvající procesy, jež mají charakter bariér dalšího rozvoje.*“ (Pendall, 2010)

Cílem konceptu regionální odolnosti je zlepšení schopnosti porozumění rizikům, a to hlavně pro potřeby managementu, který se zabývá přípravami strategií, jež jsou uplatňovány v případech nejrůznějších nečekaných událostí.

K měření ekonomické odolnosti regionů neexistuje jednotná metodika, která by stanovovala konkrétní ukazatele, díky kterým se dá zhodnotit odolnost určitého regionu. Problematikou stanovení nejvhodnějších ukazatelů se zabývá mnoho autorů. Například podle Koutenského se ukazatele regionální odolnosti dají rozdělit do tří okruhů, které vycházejí z (Koutenský, 2012):

- hlavních makroekonomických ukazatelů,
- trhu práce,
- doplňujících ukazatele.

K posouzení ekonomické odolnosti v regionech lze použít jako ukazatele regionální produkt či zaměstnanost, ale také některé z dalších regionálních charakteristik. Při použití ukazatele regionální zaměstnanosti je výhodou jeho sociální rozměr. Pokles úrovně zaměstnanosti v důsledek působení negativní události je obyvateli regionu vnímán jako znak neodolnosti regionu, a to i v případě, že ostatní sledované ukazatele na neodolnost neukazují (Svoboda, 2013).

4 ANALÝZA VÝVOJE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ

Cílem této práce je zhodnocení vývoje počtu malých a středních podniků v regionech České republiky a posouzení jejich ekonomické odolnosti. V této části bude nejprve zmapován průběh vývoje změn počtu ekonomických subjektů v České republice a v jejich jednotlivých krajích na začátku nového tisíciletí, v období hospodářské krize s počátkem v roce 2007 a v období těsně následujícím. Poté bude v jednotlivých krajích posouzena ekonomická odolnost za použití ukazatele, kterým bude počet zaměstnaných osob. Následně bude provedena regresní analýza a z výsledných modelů, ke kterým se dospěje v jejím průběhu, budou vybrány ty s kombinací nezávislých proměnných s nejlepší vypovídací schopností. Za hlavní hypotézu si lze stanovit tu, že malé a střední podniky jsou odolnější než podniky velké, a to hlavně díky jejich větší flexibilitě a rychlejšímu zavádění úsporných opatření a případných změn, které jsou nutné k udržení funkčního podniku. Tato odolnost bude posuzována na základě počtu podniků rozdělených do velikostních kategorií podle počtu zaměstnanců.

Informační zdroje pro analýzu

Statistik týkajících se malých a středních podniků v členění na jednotlivé kraje není k nalezení mnoho. Většina dat, která byla použita v této práci, pochází z databáze Českého statistického úřadu. Nalezená data byla často zveřejněna ve struktuře, která nevyhovovala záměru jejich využití a musela proto být uzpůsobena podle vlastní potřeby autorky této práce. Zdrojem pro data k regresní analýze byly kromě údajů ČSÚ také data získaná z posledního sčítání lidu. Celkový republikový přehled o stavu MSP je možné získat z ročních zpráv o malém a středním podnikání vydávaném Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Důležité je také upozornit na to, že v případě dat zveřejněných ČSÚ, která byla použita pro výpočty (s výjimkou dat týkajících se zaměstnaných osob celkem), jež byly podkladem pro tvorbu následujících grafů, došlo v průběhu sledovaného období ke změně, která způsobila, že údaje od roku 2013 nejsou plně srovnatelné s předchozími roky, a to vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS). Tato změna je nejvíce patrná u kategorie živnostníků, kdy ve většině grafů je v roce 2013 patrný výrazný propad u této kategorie. Tento propad nelze brát jako zapříčiněný krizí, ale průběh, který bude předcházet či následovat už jako ovlivněný krizí brát lze. Bohužel je rok 2013 také shodný s rokem, ve kterém docházelo v naší ekonomice k druhé vlně recese a vyhodnocení změn zjištěných v tomto období u ostatních kategorií, kde změny způsobené zpřesněním počtů nejsou tak viditelné, bude poměrně sporné.

Pro tvorbu následujících grafů bylo použito rozčlenění ekonomických subjektů na jednotlivé kategorie podle počtu zaměstnanců, a dále pak údajů o počtu živnostníků a celkem zaměstnaných osob. U každé z kategorií byly použity počty subjektů z rozmezí let 2001 - 2015 a z nich vypočteny bazické indexy. U těchto indexů byly za stálý základ brány údaje z roku 2007, který považujeme za počáteční rok krize. Při hodnocení grafů je nutné si uvědomit, že hodnoty získané v letech před rokem 2007 musíme chápat opačně než hodnoty dosažené po tomto roce. To znamená, že pokud vyhodnocujeme údaje z let 2001 - 2006 a výsledné hodnoty u některé kategorie jsou záporná čísla, která se postupně blíží nule, je nutné to interpretovat jako nárůst počtu podniků v absolutní hodnotě s přibližováním se k hodnotě v roce 2007 (které odpovídá 0 %).

V následující části bude v komentářích ke grafům používáno názvosloví v souladu s Nařízením Evropské komise. Mikropodniky lze rozumět podniky s 1 - 9 zaměstnanci, malými podniky ty, kde pracuje 10 - 49 zaměstnanců, za střední podniky budou označovány ty, které mají 50 - 249 zaměstnanců a společnosti s více než 250 zaměstnanci ponesou označení velké podniky.

Zatím poslední ekonomická krize, která započala v USA v letech 2007 - 2008 se projevila v české ekonomice dvěma vlnami recese. První z nich dosáhla svého maxima v letech 2009 - 2011 a druhá v letech 2012 - 2013. Tento průběh je patrný i v některých z následujících grafů. Při jejich popisu bude uváděno pouze označení 1. recese a 2. recese. V případě zpracování následujících grafů jsou údaje poměřovány k roku 2007. Následující rok 2008 je považován za rok, kdy krize již pronikla do ekonomiky všech zasažených států a tento rok je tedy brán jako rok nula a od něj se počítají následující roky krize.

Nutno je ještě zmínit informaci, že v případě komentářů k jednotlivým grafům bylo pojmu odolnost použito v tom smyslu, že počet subjektů je v té dané kategorii vyšší než počet subjektů v této kategorii v roce 2007.

Před samotným okomentováním jednotlivých grafů bylo ještě provedeno shrnutí možných situací, ke kterým může v případě změn podniků docházet, a to jak v obdobích krizí, tak i mimo ně. Zajímavé by bylo zařadit tyto změny do výsledných grafů. Bohužel se v dostupných zdrojích nepodařilo dohledat evidenci níže zmíněných změn.

4.1 Důvody poklesu či růstu počtu podniků u jednotlivých kategoriích

Růst v kategorii živnostníci může být zapříčiněn například tím, že se zaměstnanci rozhodnou osamostatnit a začít podnikat, a to třeba v situaci, kdy mají pocit, že tak vydělají

více peněz nebo že získají určitou svobodu. Podnikat mohou také v případě, kdy je vysoká nezaměstnanost a dochází u podniků k propouštění. V tomto případě je to pokus o zajištění finančních prostředků k uspokojení základních potřeb. Trendem posledních let je podnikání formou vedlejší samostatně výdělečné činnosti. Lidé vstoupí do pracovněprávního vztahu, a to například sepsáním smlouvy na částečný úvazek, a jejich podnikání je bráno jako vedlejší výdělečná činnost.

Snižování počtu živnostníků bývá nejčastěji spojeno se špatnou ekonomickou situací, jakou může být právě hospodářská krize. Vliv na snižování počtu živnostníků má také změna v daňové politice státu, a to nejčastěji při růstu sazby daně, kterou jsou povinni živnostníci odvádět ze svého dosaženého zisku. Podobnou reakci vyvolá také nárůst povinných minimálních plateb v oblasti sociálního zabezpečení.

Změny v kategoriích podniků, které jsou rozděleny podle počtu zaměstnanců, mají společné důvody poklesu či růstu, které jsou shrnuty v tabulce č. 2. Pokles počtu u jedné kategorie může znamenat, buď že se firmám daří a rostou, nabírají nové zaměstnance a přesáhnou horní hranici počtu zaměstnanců, tím pádem se přesunou do kategorie vyšší, kde způsobí nárůst počtu podniků (také je možnost rozdělení podniků vznikem odštěpných provozů) nebo se podniky slučují² (z důvodu fúzi či akvizic), a tím způsobují úbytek v jedné a přírůstek v druhé kategorii³. V případě opačném, kdy se firmám nedaří, propouštějí zaměstnance, přecházejí do kategorií nižších, u mikropodniků se z nich mohou stávat živnostníci, kteří nemají žádné zaměstnance. V nejhorším případě podniky krachují - zanikají. **V takovém případě je z hlediska bývalého zaměstnance možnost nalézt práci v podniku ze stejné kategorie, v podniku v jiné kategorii, stát se živnostníkem, anebo nezaměstnaným.**

---

² Například při sloučení tří velkých podniků poklesne počet podniků o dva, přičemž počet zaměstnaných osob ve velkých podnicích zůstane stejný.

³ Případně podnik i po sloučení spadá do původní výchozí kategorie, a tak zaznamenáme pouze úbytek počtu podniku v dané kategorii bez dopadu na počet podniků v kategorii jiné.

Tabulka 2: Shrnutí jevů a jejich možný dopad na počet podniků

Jev	Dopad na počet podniků
Zánik podniku	Pokles počtu podniků v dané kategorii
Vznik podniku	Nárůst počtu podniků v dané kategorii
Sloučení/rozdělení podniků (výsledný podnik(y) patří nadále ke stejné kategorii z hlediska počtu zaměstnanců)	Pokles nebo růst počtu podniků v dané kategorii; bez dopadu na počet podniků v jiných kategoriích
Sloučení/rozdělení podniků (výsledný podnik(y) patří k jiné kategorii z hlediska počtu zaměstnanců)	Pokles nebo růst počtu podniků v dané kategorii s dopadem na růst/pokles počtu podniků v jiných kategoriích.
Pokles/růst celkové zaměstnanosti v regionu	Přesný efekt změn zaměstnanosti na počet podniků nelze z dostupných dat odvodit ⁴

Zdroj: vlastní zpracování

4.2 Shrnutí předkrizového vývoje v krajích

Předkrizový průběh změny podniků bude okomentován souhrnně pro grafy ČR a jejich jednotlivých krajů a samostatně pro kraj Hlavní město Praha, který měl předkrizový i pokrizový průběh naprosto ojedinělý. Tabulky č. 1-15 v příloze A zachycující změny počtu podniků k roku 2007 v jednotlivých letech pro ČR a všech 14 jejích krajů.

Nejprve se analýza zaměří na kategorie, které vykazovaly v předkrizovém období vyšší počty, než byly ty, kterých bylo dosaženo v roce 2007. Mezi ně patří především mikropodniky. Ty dosahovaly ve většině krajů výrazně vyšších počtů (nejvíce jich bylo v roce 2001 v Plzeňském a Královéhradeckém kraji, kde byl jejich počet vzhledem k roku 2007 vyšší o více než 100 %) oproti roku 2007 už na přelomu 20. a 21. století. Od roku 2001 docházelo k jejich postupnému úbytku, který se zastavil až v roce 2005 blízko úrovně počtů

⁴ Pokles zaměstnanosti se nemusí projevit poklesem počtu podniků v jednotlivých kategoriích (podniky mohou zrušit pracovní místa, aniž by přešly do nižší kategorie z hlediska počtu zaměstnanců). Navíc ani zánik podniku, který s sebou přinese zrušení pracovních míst, nemusí nutně vést k evidentnímu poklesu počtu podniků, pokud současně dojde např. k rozdělení jiných dvou podniků v dané kategorii, čímž by mohl zůstat celkový počet podniků (i za současného poklesu zaměstnanosti) stejný.

roku 2007. Je těžké zpětně dohledat pravou příčinu tohoto plošného propadu. Část tohoto úbytku je možno spojit s nárůstem počtu velkých zahraničních potravinových řetězců, které začaly vstupovat na náš trh začátkem nového tisíciletí ve velkém množství. Tyto řetězce následovaly i velké firmy se spotřebním zbožím, jako například oděvy a elektronika. Tyto podniky se společně začaly seskupovat a tvořit nákupní zóny nejprve ve velkých městech, a s postupem času se začala tato seskupení objevovat i ve městech menších. Jejich nárůst společně s jejich nízkými cenami výrazně ovlivnily maloobchodníky ve městech, kam pronikly. Byla to doba zániku většiny drobných prodejců s různým druhem zboží, především ale s potravinami. Určitě se dá tomuto jevu přičíst částečný vliv na úbytek počtu mikropodniků.

Také kategorie malých podniků vykazovala v předkrizovém období oproti roku 2007 větší počet subjektů v přibližně polovině krajů. Většinou se jednalo o navýšení o několik málo procent, pouze Ústecký a Liberecký kraj měl v tomto období o cca 10 % více malých podniků než v roce 2007. Také u této kategorie došlo k poklesu a v roce 2005 se počty podniků v těchto krajích přiblížily počtům roku 2007.

U kategorie středních podniků bylo zaznamenáno více podniků pouze v Karlovarském kraji v letech 2004 - 2005, a to přibližně o cca 4 % oproti roku 2007. Hned v roce 2006 však došlo k jejich úbytku a celkový počet středních podniků pokles pod úroveň krizového roku.

Kategorie velkých podniků dosáhla před rokem 2007 většího počtu přibližně v polovině krajů ČR. Více než o 20 % více velkých podniků bylo počátkem 21. století v Královéhradeckém a Olomouckém kraji. Jejich počet se pozvolna snižoval, přesto v roce 2006 byl jejich počet stejně o cca 10 % nad stavem roku 2007. V ostatních krajích šlo o nárůsty nižší, někde byly zaznamenány jen v jednom roce, jinde se projevovaly v několika letech. Přesto v roce 2006 byly počty velkých podniků v krajích, s výjimkou dvou výše zmíněných, pod úrovní krizového roku. Červené sloupce v grafech, které odpovídají velkým podnikům, jsou nejvíce proměnlivé. Je to způsobeno tím, že tato kategorie je tvořena maximálně desítkami podniků, a tak i malá změna počtu podniků této kategorie odpovídá velké procentuální změně.

Ekonomické subjekty jako celek nezaznamenaly ve sledovaných předkrizových letech navýšování počtů vzhledem k roku 2007 v žádném z krajů, a to platí také pro kategorii živnostníků. U zaměstnaných celkem byl vyšší počet zaznamenán ve dvou krajích, a to v kraji Libereckém v letech 2001-2005 o cca 1-3 % a v kraji Karlovarském v roce 2001 o cca 1 %.

Pokud jde o předkrizový vývoj počtů v jednotlivých kategoriích, jejichž změna se proti roku 2007 projevovala v záporných hodnotách, je možné pozorovat období pozvolného či prudšího růstu, období propadu nebo období meziročního kolísání. Většina těchto změn je z grafů pro jednotlivé kraje dobře patrná.

Hlavní město Praha je svou rozlohou nejmenším územním celkem na úrovni kraje v České republice. Zcela naopak je tomu v případě hustoty zalidnění, která téměř dvacetkrát převyšuje průměrnou hustotu obyvatelstva v ostatních krajích České republiky. Tento kraj se vymyká celorepublikovému průměru i ve většině ostatních sledovaných ekonomických ukazatelů a výrazně ovlivňuje i další statistiky o naší republice, které se vedou.

Jako jediný nezaznamenal kraj Hlavní město Praha výrazný pokles, a to v žádné, ze sledovaných kategorií, a prokázal celkově vysokou odolnost. Na grafu (obrázek č. 5) je vidět, že se hodnoty všech sledovaných ukazatelů před rokem 2007 pohybují v záporné části grafu, což ve skutečnosti znamená, že v tomto období žádná z kategorií nenabývala hodnot vyšších, než bylo dosaženo v roce 2007. V průběhu předkrizového období byly u většiny kategorií zaznamenány mírné či větší propady oproti předchozím obdobím, v případě mikropodniků je vidět kolísání počtů subjektů, přesto můžeme říci, že v roce 2006 zaznamenaly všechny kategorie přírůstek oproti předchozímu roku.

4.3 Zhodnocení pokrizového průběhu

Zhodnocení vývoje počtů u jednotlivých kategorií subjektů po roce 2007 bude provedeno samostatně pro Českou republiku a jednotlivé její kraje.

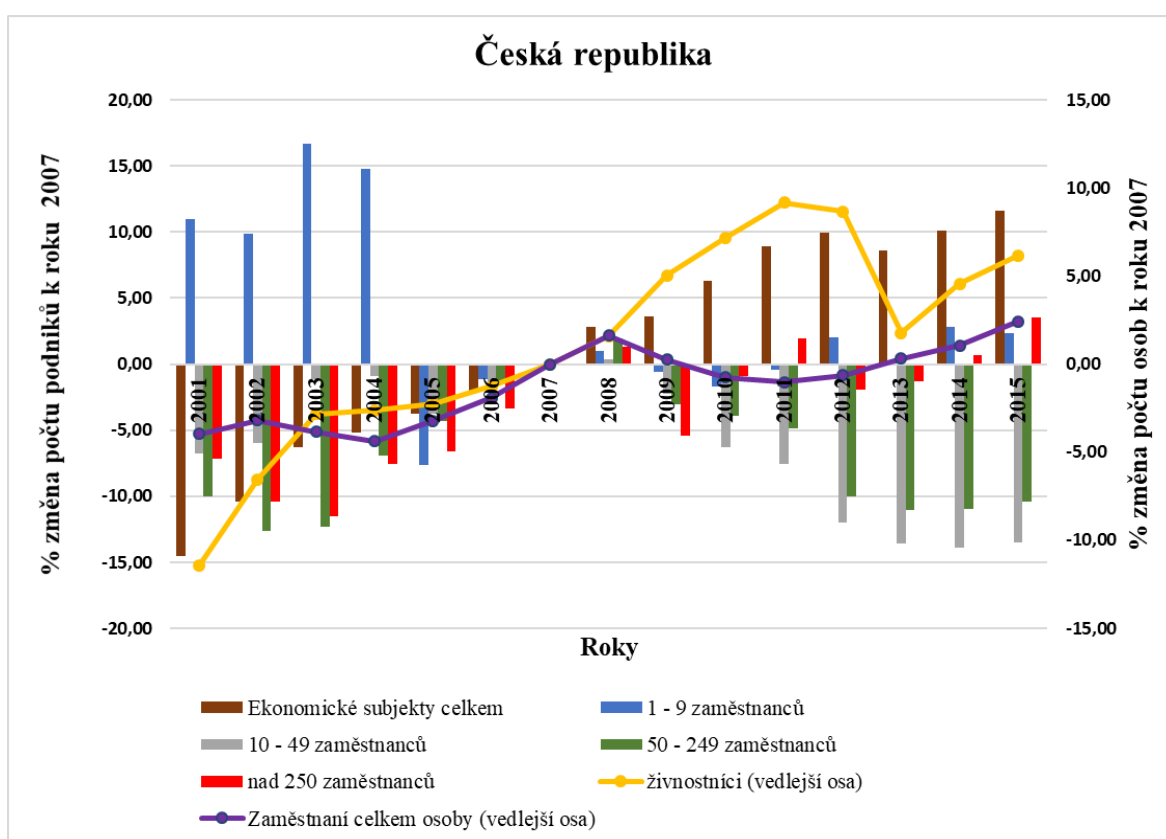
Česká republika

V grafu pro Českou republiku na obrázku č. 4 lze ještě po krizovém roce 2007 i v roce 2008 sledovat mírný nárůst počtu ve všech sledovaných kategoriích, což by odpovídalo tomu, že nástup krize byl pozvolný a plně zasáhl naši republiku až v roce následujícím. Pouze ekonomické subjekty celkem a živnostníci nezaznamenali pokles oproti roku 2007 v žádném ze sledovaných roků. U celkového počtu ekonomických subjektů jejich počet po většinu období pozvolna narůstal. U kategorie živnostníků je vidět nejprve mírný pokles jejich počtu v roce 2012 (2. recese) a poté propad zapříčiněný zpřesněním dat v roce 2013, po němž následuje opět období růstu. Ostatní kategorie zaznamenaly pokles pod úroveň hodnot roku 2007. Pouze mírný byl pro mikropodniky⁵ s poklesem v první vlně recese o cca 2 %

---

⁵ Zapříčiněno vlivem údajů za kraj Hlavní město Praha, které vstupují do celorepublikových statistik a často je výrazně odchylné od skutečnosti platné ve většině ostatních krajů.

a zaměstnané osoby celkem se zaznamenaným poklesem o cca 1 % pod úroveň roku 2007. Obě tyto kategorie v roce 2015 prokazovaly nárůst vzhledem k roku 2007. U velkých podniků nastalo oživení nejprve ve 2. roce od krize, po poklesu o cca 6 % v roce 2009, a poté v 5. roce od krize, po poklesu cca 2 % v roce 2012. Také velké podniky se svým počtem dostaly nad úroveň roku 2007. Jako nejvíce zasažené se na republikové úrovni jeví malé a střední firmy. U nich je vidět pouze nepatrné oživení, který u malých podniků nastalo až v 7. roce od krize, kdy jejich kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl poklesu cca 14 % v roce 2014, u podniků středních nastalo v 6. roce od krize, kdy jejich kumulovaný pokles dosáhl cca 11 % v roce 2013. Ani jedna z těchto kategorií nedosáhla v roce 2015 oživení na předkrizovou úroveň.

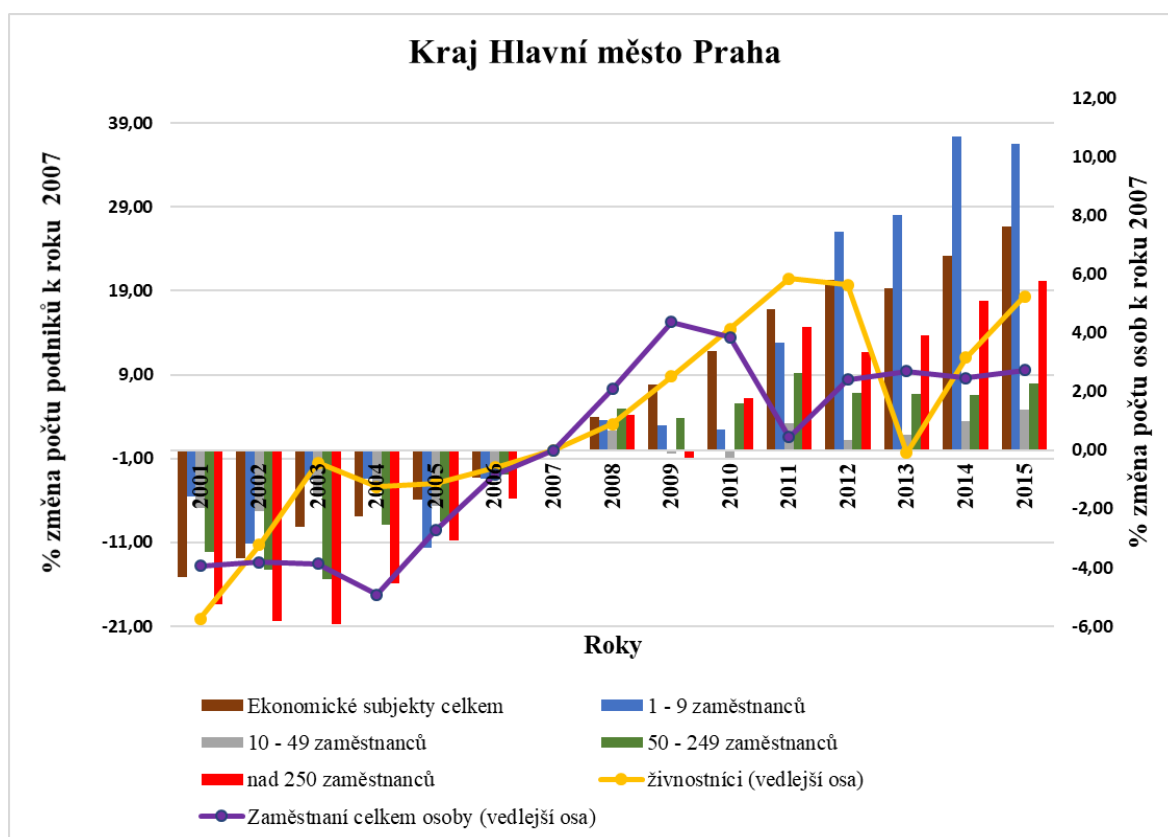
Obrázek 4: Vývoj počtu ekonomických subjektů v ČR v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Kraj Hlavní město Praha

U celkového počtu ekonomických subjektů, a také u podniků spadající do kategorie mikropodniků a středních podniků nenastal ve sledovaném předkrizovém období v Praze pokles pod úroveň roku 2007, což je vidět na obrázku č. 5. Malé podniky zaznamenaly pokles o cca 1 % v 1. fázi recese v roce 2010 a podobně na tom byly i velké podniky s více než

250 zaměstnanci. Pokles u kategorie malých podniků byl pomalejší než u kategorie velkých, a lze tedy říci, že malé podniky prokázaly v Praze větší odolnost než podniky velké. V grafu je vidět, že ani kategorie počet živnostníků a celkový počet zaměstnaných osob nezaznamenaly v hlavním městě pokles pod úroveň roku 2007. Právě zaměstnaní jsou ale jedinou kategorií, ve které kraj Hlavní město Prahy nedosáhl nejlepšího výsledku. V této kategorii byl v roce 2015 překonán růstem nejen krajem Středočeským, ale také krajem Plzeňským.

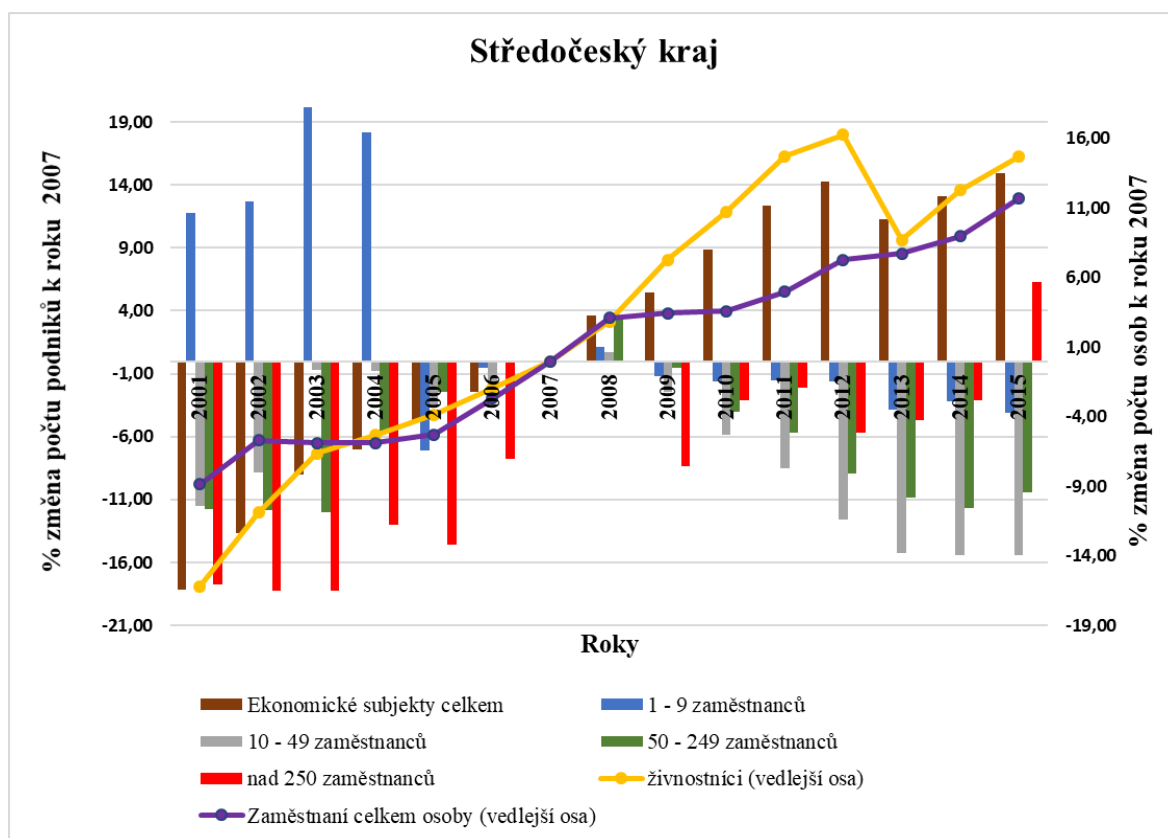
Obrázek 5: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji PHA v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Středočeský kraj

Podobný průběh jako Česká republika měl po krizi také Středočeský kraj, což znázorňuje obrázek č. 6. Ekonomické subjekty celkem, živnostníci a zaměstnaní celkem jsou tři kategorie, které nezaznamenaly pokles pod úroveň roku 2007 v žádném ze sledovaných pokrizových let. U kategorie zaměstnaní je vidět stagnace mezi lety 2008-2010, po níž však nastal pozvolný trvalý nárůst počtu zaměstnaných osob. Mezi lety 2011 a 2012 si lze povšimnout, že vzrostl počet zaměstnaných osob, ačkoli s výjimkou živnostníků všechny ostatní kategorie subjektů klesly. Tento nárůst zaměstnaných osob mohl být absorbován

kategorií živnostníků či velkými podniky (nárůst počtu zaměstnanců u velkých podniků nemůže vyvolat růst počtu podniků vyšší kategorie, jelikož žádná vyšší neexistuje). Růst zaznamenaly i další dvě odolné kategorie (ekonomické subjekty celkem a živnostníci), u obou je však patrný pokles v roce 2013 (vlivem zpřesněné dat ČSÚ), následovaný růstovou fází v dalším období. Velké podniky jsou jedinou kategorií z těch, které jsou určeny počtem zaměstnanců, které se podařil ve sledovaném období návrat počtu nad úroveň roku 2007. Nepatrné oživení nastalo nejprve ve 2. roce od krize, kdy mu předcházela kumulovaný pokles cca 8 % v roce 2009, a poté v 5. roce od krize, před nímž bylo dosaženo poklesu cca 6 % v roce 2012. U středních podniků nastalo nepatrné oživení až v 7. roce od krize, jemuž předcházela kumulovaný pokles, který v bodě obratu dosáhl poklesu cca 11 % v roce 2014. V roce 2015 dosáhl kumulovaný pokles u mikropodniků poklesu cca 4 % a u malých podniků poklesu cca 16 %.

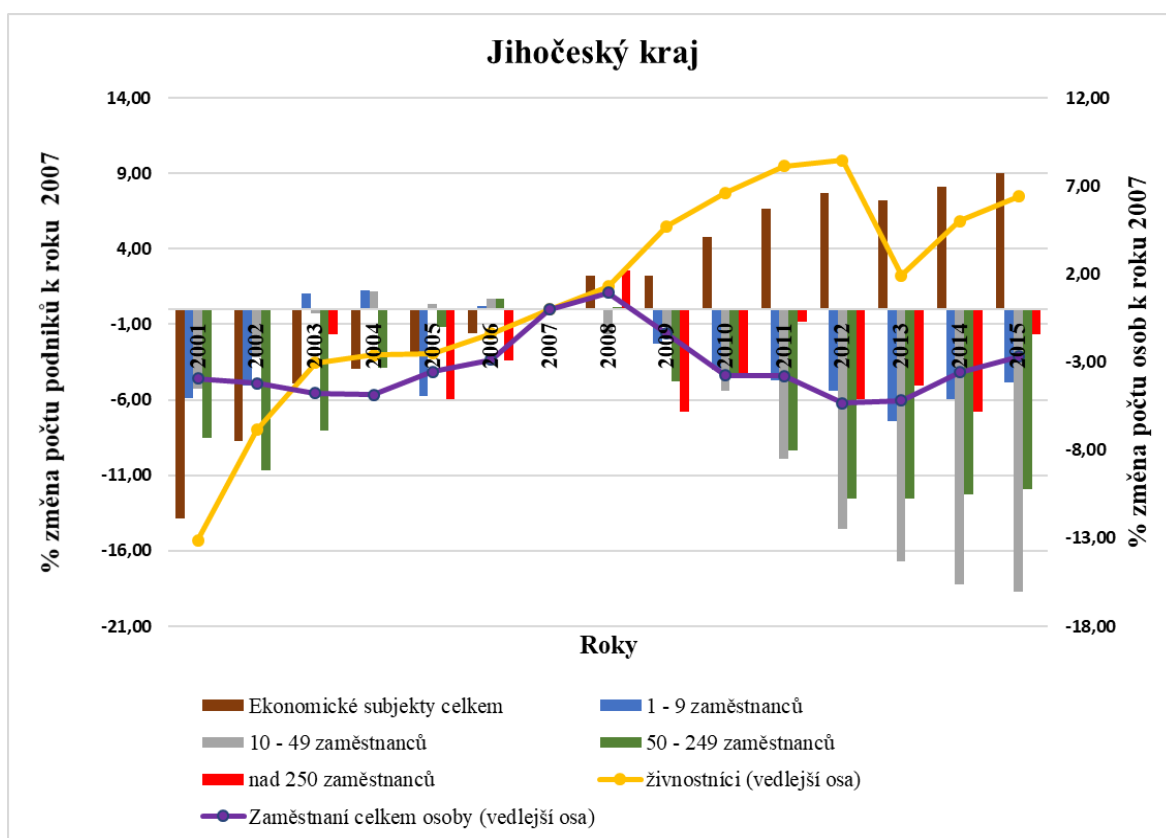
Obrázek 6: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji STČ v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Jihočeský kraj

V období po krizi prokázaly v Jihočeském kraji (obrázek č. 7) odolnost pouze kategorie živnostníků a ekonomických subjektů celkem, které nezaznamenaly pokles pod úroveň roku

2007 a po celé sledované období pozvolna rostly, s výjimkou roku 2013, kdy došlo k mírnému propadu způsobeném zpřesněním dat ČSÚ. Ve sledovaném období lze vidět nepatrné oživení u mikropodniků, k němuž došlo v 6. roce od krize a předcházel mu kumulovaný pokles, který v bodě obratu dosáhl cca 7 % v roce 2013 a u středních podniků, u kterých došlo k prvnímu mírnému oživení už v 2. roce od krize, kdy kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl poklesu cca 5 % v roce 2009 (1. recese) a pak v 5. roce od krize, kdy kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl cca 13 % v roce 2012 (2. recese). V případě velkých podniků nastalo nepatrné oživení nejprve také už ve 2. roce a poté v 5. roce (možná spojitost se zpřesněním dat ČSÚ) a v 7. roce od krize, kumulované poklesy v bodech obratu dosáhly poklesů cca 7 % v roce 2009, cca 6 % v roce 2012 a pak cca 7 % v roce 2014. U malých podniků došlo k nepatrnému oživení hned v 1. roce od krize, poté již nenastalo žádné oživení, kumulovaný pokles v roce 2015 činil cca 19 %. U kategorie zaměstnaní celkem je vidět již od 1. roku od krize postupný pokles, jehož dna bylo dosaženo v roce 2012, a ve zbytku sledovaného období je již patrný pozvolný růst toho ukazatele.

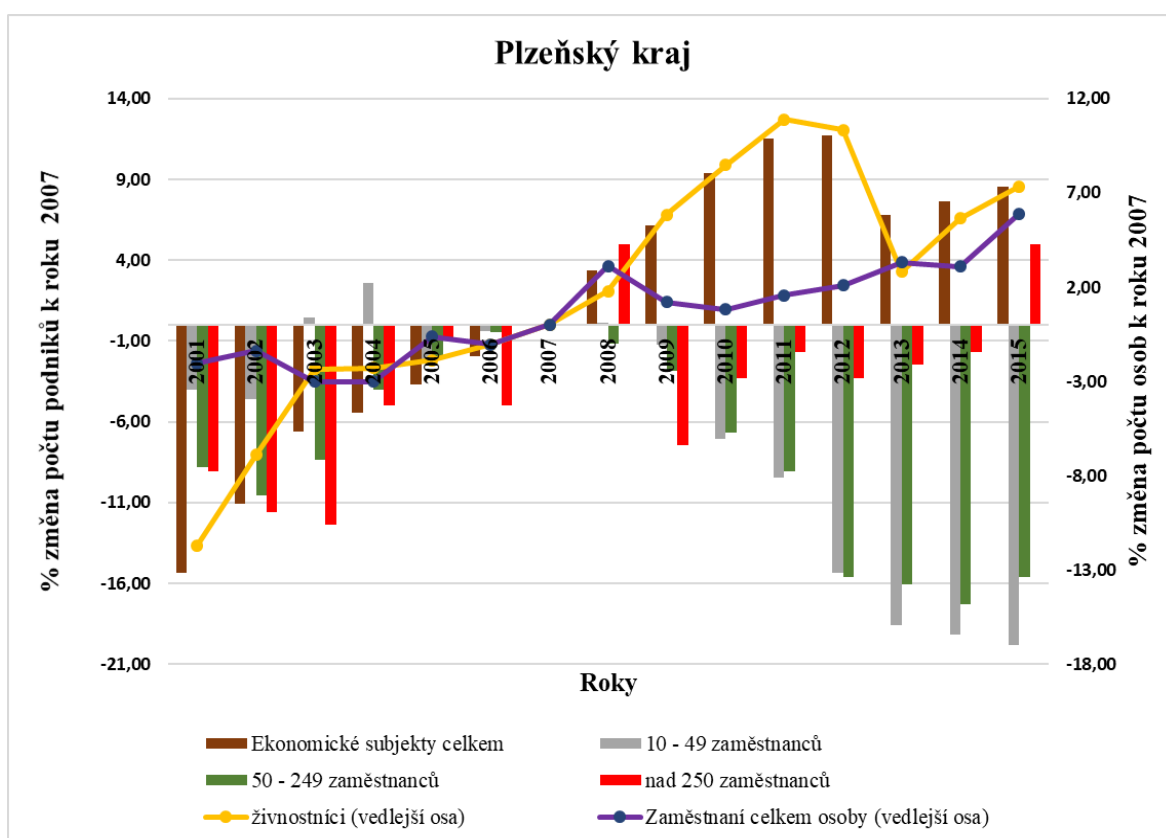
Obrázek 7: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji JHČ v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Plzeňský kraj

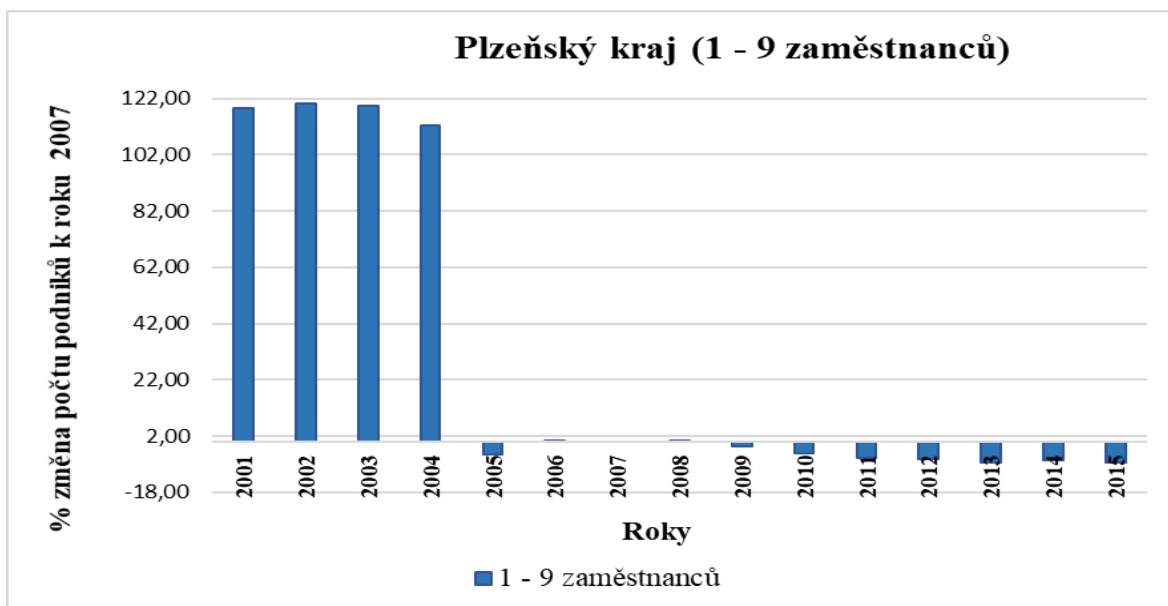
I v tomto kraji (viz obrázek č. 8) je patrné, že nástup krize se dostavil s ročním zpožděním. V roce 2008 je vidět nepatrný pokles jen u středních podniků. Pouze kategorie ekonomické subjekty jako celek, zaměstnaní celkem a živnostníci se ve sledovaném pokrizovém období nedostaly pod úroveň roku 2007. U ekonomických subjektů celkem a u živnostníků sice došlo v roce 2013 k určitému poklesu, který je možno přičíst zpřesnění dat ČSÚ, ale po něm je patrný další pozvolný nárůst jejich počtu. Zaměstnaní celkem zaznamenali mírný úbytek v roce 2014, ale také po něm následoval jejich další růst. U velkých podniků došlo k plnému oživení na předkrizovou úroveň, kumulovaný pokles u nich dosáhl v bodě obratu poklesu cca 7 % v roce 2009 (1. recese) a pak cca 3 % v roce 2012 (2. recese). U středních podniků nastalo nepatrné oživení až v 7. roce od krize, kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl poklesu cca 17 % v roce 2014. Mikropodniky a malé podniky nezaznamenaly do roku 2015 žádné oživení, kumulovaný pokles u mikropodniků dosáhl cca 8 % a u malých podniků cca 20 %.

Obrázek 8: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji PLK v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Pro lepší přehlednost grafu pro Plzeňský kraj byla z původního grafu vyčleněna kategorie mikropodniků (zachycena na obrázku č. 9), u které byl v tomto kraji a také v kraji Královéhradeckém zaznamenán výrazný pokles u této kategorie.

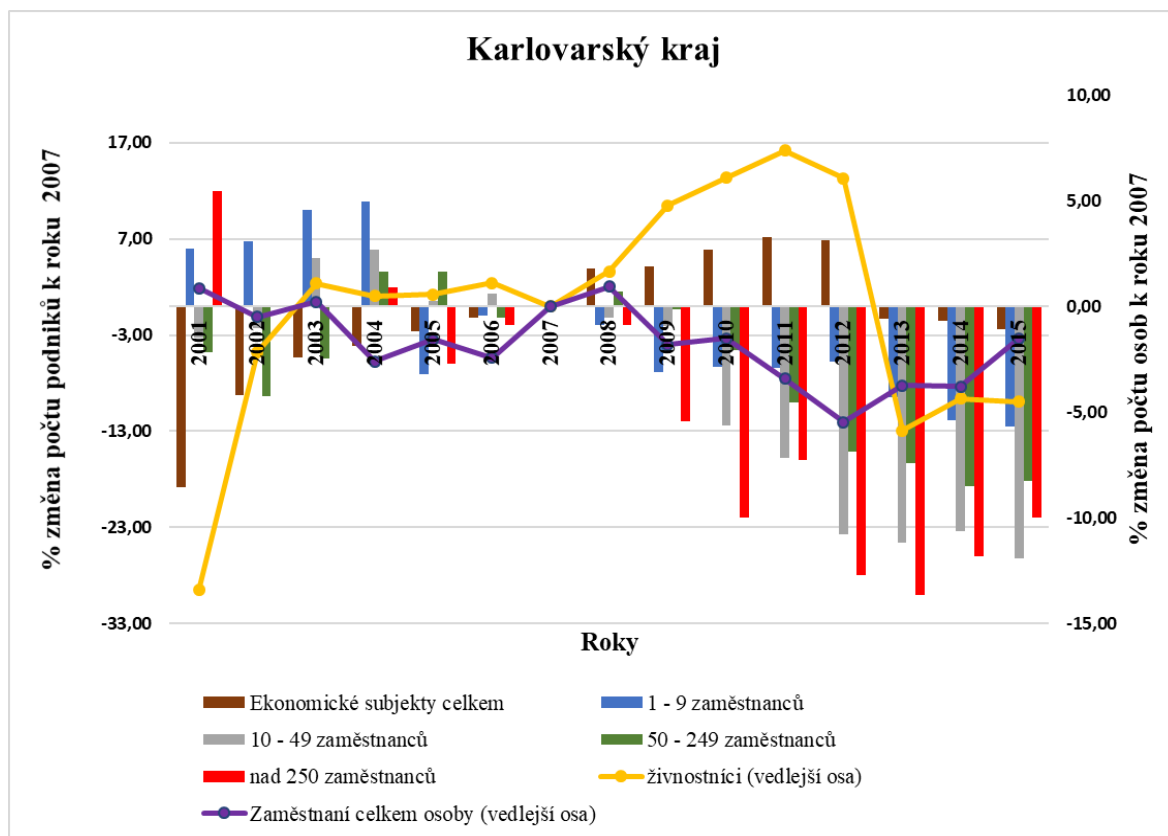

Obrázek 9: Vývoj počtu mikropodniků v kraji PLK v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Karlovarský kraj

V Karlovarském kraji nezaznamenala naprostou odolnost žádná z kategorií, což lze vidět na obrázku č. 10. V pokrizových letech se podařilo odolávat ekonomickým subjektům jako celku a také kategorii živnostníci. U obou došlo k výraznému propadu až v roce 2013, kdy došlo k zpřesnění dat ČSÚ, ale vzhledem k následnému průběhu, který nevykazuje růst jako u většiny ostatních krajů se lze domnívat, že tento úbytek je částečně ovlivněn krizí. Mírné oživení je možné pozorovat u středních a velkých podniků. V případě středních podniků nastalo nepatrné oživení až v 7. roce od krize, kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl poklesu cca 19 % v roce 2014. U velkých podniku nastala fáze oživení nejprve ve 3. roce a následně v 6. roce od krize, kumulované poklesy v bodech obratu dosáhly poklesu cca 22 % v roce 2010 a pak cca 30 % v roce 2013. U mikropodniků a malých podniků nedošlo do roku 2015 k žádnému oživení, kumulovaný pokles u mikropodniků dosáhl cca 13 % a u malých podniků cca 26 %. Kategorie zaměstnaní celkem zaznamenala pokles již od roku 2008, jeho maxima bylo dosaženo v roce 2012, poté začaly počty v této kategorii pozvolna narůstat.

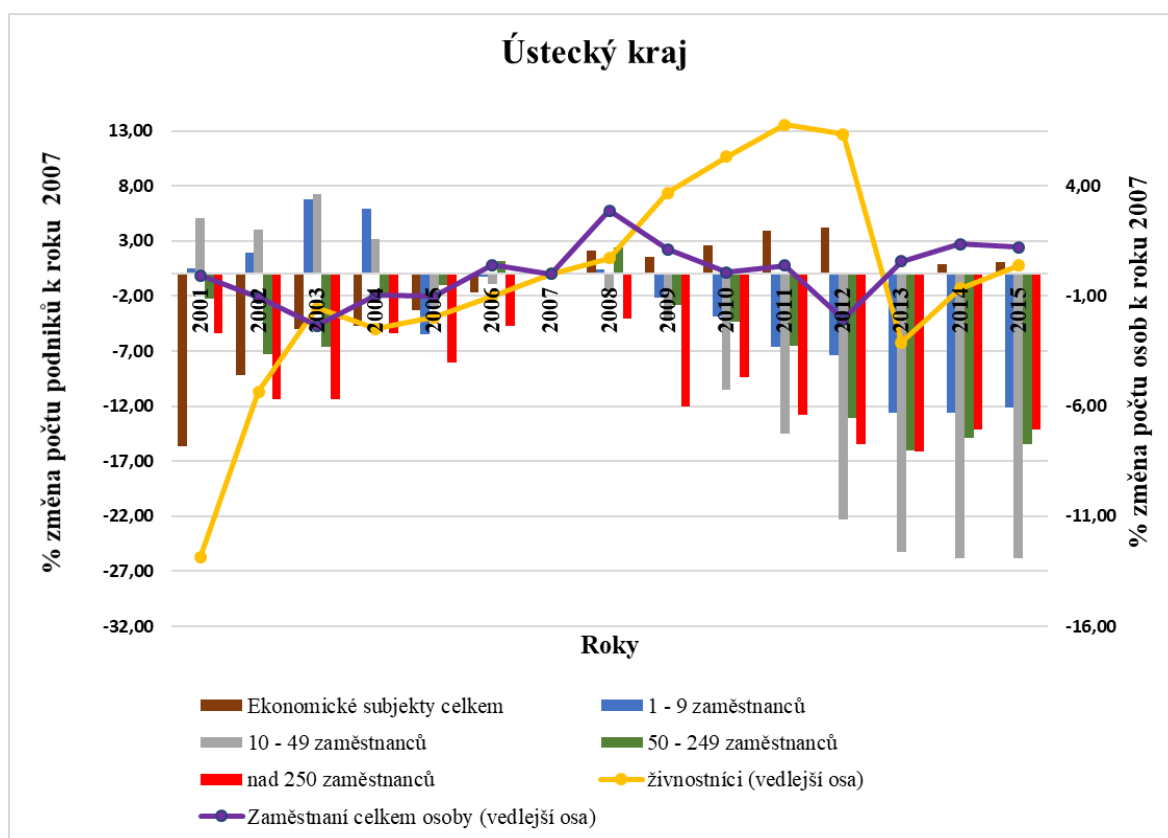
Obrázek 10: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji KVK v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Ústecký kraj

Z grafu na obrázku č. 11 je patrné, že v Ústeckém kraji pouze kategorie ekonomických subjektů celkem nezaznamenala pokles pod úroveň roku 2007, i když v některých letech k tomu mnoho nechybělo. U kategorie živnostníků je vidět nárůst jejich počtu už od roku 2007 a ten dosáhl vrcholu v roce 2011. Po tomto roce došlo k mírnému snížení počtů (zřejmě v důsledku krize), které vystřídal prudší propad, zapříčiněný zpřesněním dat ČSÚ. I po tomto propadu se počty živnostníků v roce 2015 dostaly nad úroveň jejich počtů v roce 2007. Kategorie zaměstnaných celkem zaznamenala propad pouze v roce 2012, kdy poklesla o cca 2 % pod úroveň roku 2007. Hned v roce následujícím se však dostala zpět nad úroveň krizového roku a tuto pozici si udržela až do konce sledovaného období. Velké podniky zaznamenaly mírné oživení nejprve ve 2. roce od krize a pak v 6. roce od krize, kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl cca 12 % v roce 2009 a cca 16 % v roce 2013. U mikropodniků a malých podniků došlo k mírnému oživení až v 7. roce od krize, kdy kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl u mikropodniků poklesu cca 13 % v roce 2013 a u malých podniků

ve stejném roce cca 26 %. U kategorie středních podniků nenastalo oživení, kumulovaný pokles dosáhl cca 15 %.

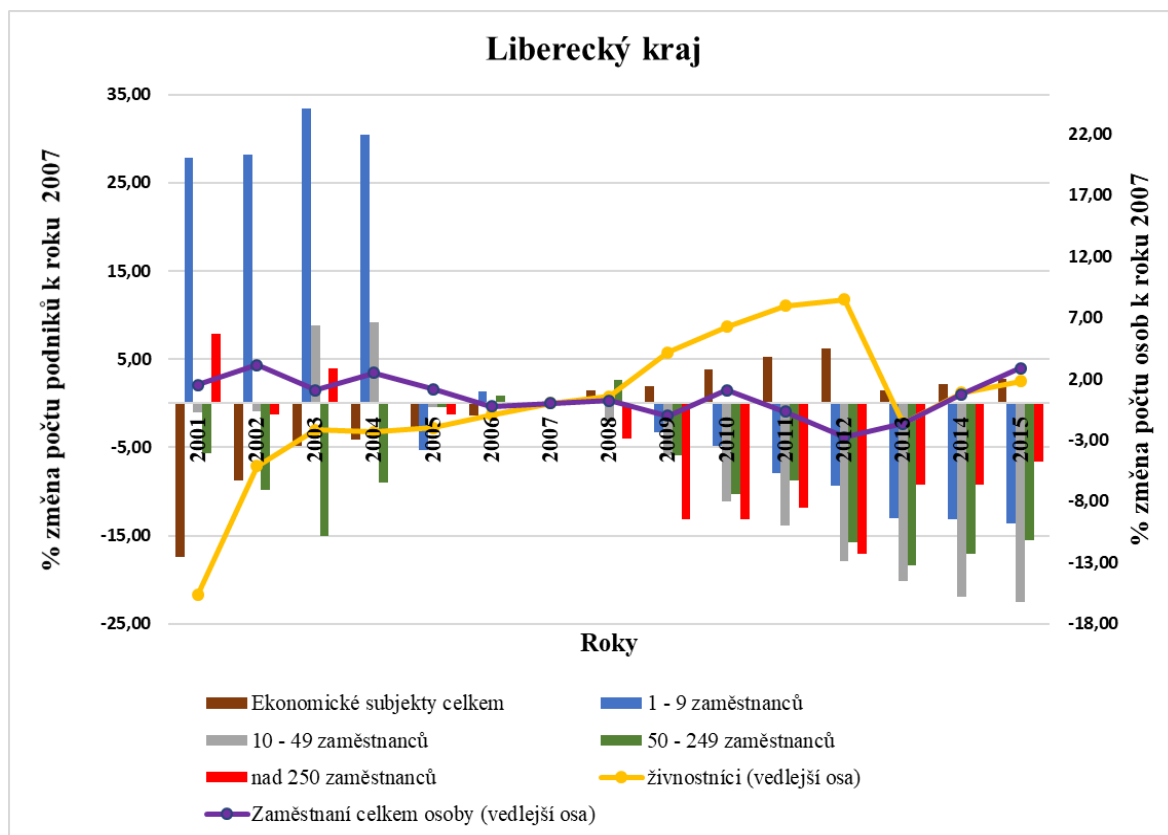
Obrázek 11: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji ULK v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Liberecký kraj

V Libereckém kraji (viz obrázek č. 12) došlo k úbytku u kategorií malých a velkých podniků hned v roce 2008, ostatní kategorie s výjimkou ekonomických subjektů celkem a živnostníků je následovaly hned v roce dalším. Jedinou kategorií, která nezaznamenala pokles pod úroveň roku 2007 byly ekonomické subjekty celkem. Dost podobný vývoj vykazovala i kategorie živnostníků, ale u obou těchto kategorií došlo v roce 2013 vlivem zpřesnění dat ČSÚ k poklesu, a ten u živnostníku dosáhl až pod úroveň roku 2007. Tento pokles byl v dalším roce vystřídán obdobím růstu. Plné oživení na předkrizovou úroveň se podařilo pouze kategorii zaměstnaní celkem. Nepatrné oživení nastalo u velkých podniků nejprve ve 3. roce a poté v 5. roce od krize, kdy kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl poklesu nejprve cca 13 % v roce 2009 a pak cca 17 % v roce 2012. Podobně na tom byly i střední podniky, u nichž také došlo k mírnému oživení, a to nejprve také ve 3. roce a pak v 6. roce od krize, se zaznamenaným kumulovaným poklesem nejprve cca 10 % v roce 2010

a následně cca 18 % v roce 2013. Oživení nenastalo ani u mikropodniků, kde kumulovaný pokles dosáhl cca 14 % ani u malých podniků, s dosaženým kumulovaným poklesem cca 23 %.

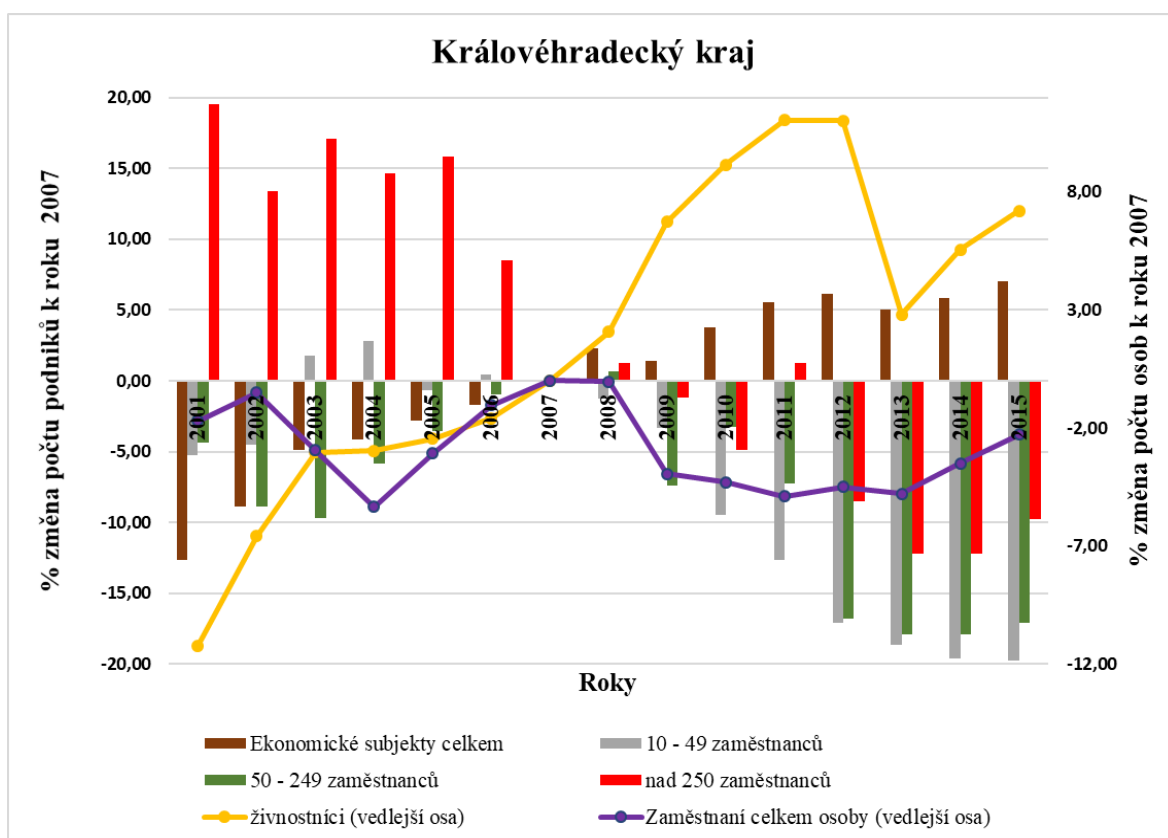
Obrázek 12: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji LBK v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Královéhradecký kraj

Z grafu na obrázku č. 13 je patrné, že v Královéhradeckém kraji pouze ekonomické subjekty jako celek a kategorie živnostníci nepoklesly pod úroveň roku 2007. Je u nich vidět pokles v roce 2013, ale ten je spojen se zpřesněním údajů ČSÚ a po něm následuje další pozvolný růst. K poslednímu sledovanému roku nastalo oživení u středních a velkých podniků. U středních podniků nastalo nepatrné oživení již v 2. roce od krize s kumulovaným poklesem cca 7 % v roce 2009 a poté v 7. roce od krize, kdy kumulovaný pokles dosáhl v roce 2013 cca 18 %. U velkých podniků došlo nejprve k oživení ve 3. roce od krize, kdy se počet podniků vrátil na předkrizovou úroveň, a pak v 7. roce od krize, kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl poklesu cca 5 % v roce 2010 a cca 12 % v roce 2013. U mikropodniků a malých podniků nedošlo ve sledovaném období k žádnému oživení. Kumulovaný pokles dosáhl u mikropodniků cca 12 % a u malých podniků cca 20 %. Kategorie zaměstnaní celkem

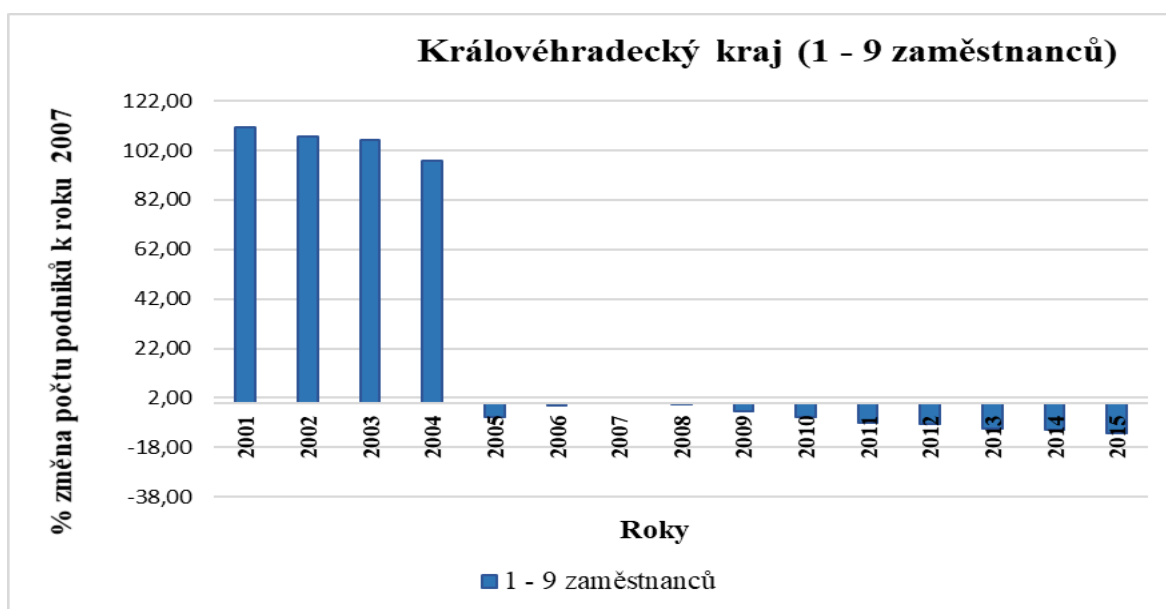
zaznamenala již od roku 2008 pokles, který trval po celé sledované období a začal se snižovat až v posledních dvou sledovaných letech.

Obrázek 13: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji HKK v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Také u Královéhradeckého kraje byl původní graf rozdělen do dvou různých grafů. I v tomto kraji došlo k výrazně vysokému úbytku mikropodniků v letech 2001-2004, což je dobře patrné z obrázku č. 14.

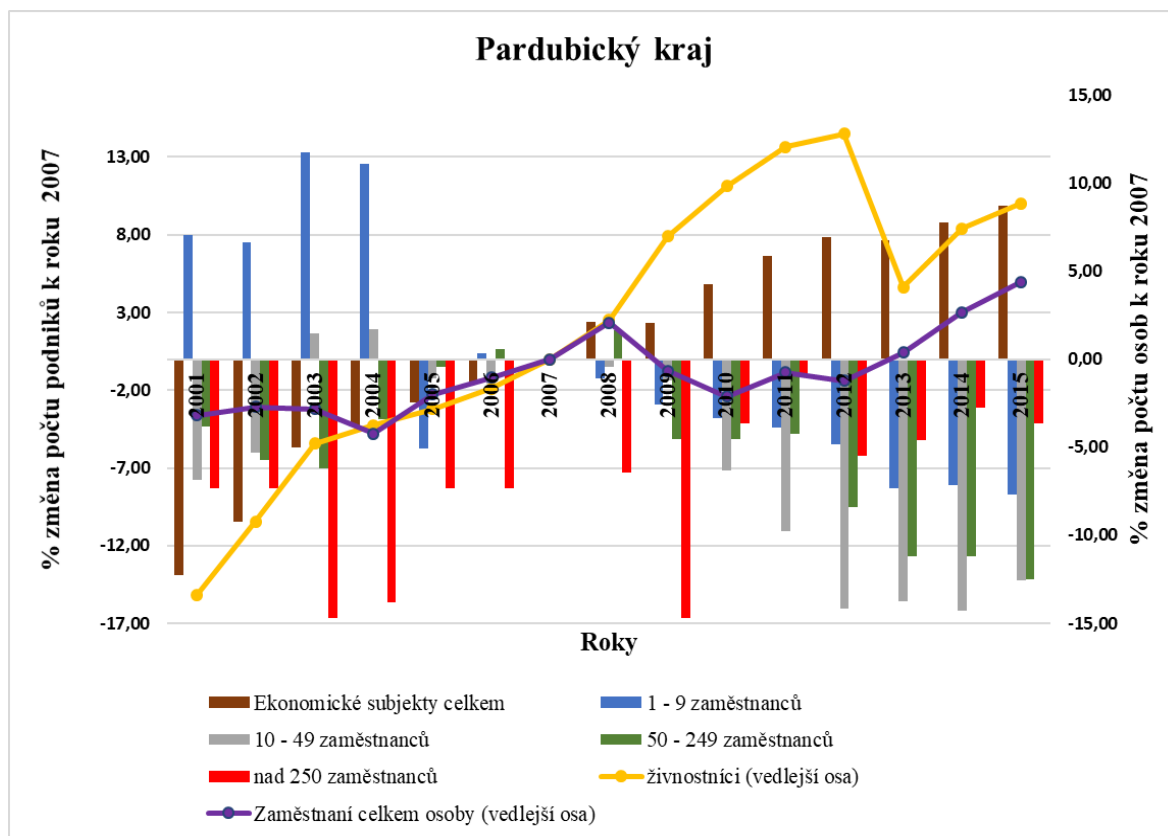

Obrázek 14: Vývoj počtu mikropodniků v kraji HKK v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Pardubický kraj

Jedinou z kategorií podniků, která nezaznamenala po krizi v Pardubickém kraji pokles pod úroveň roku 2007 (viz obrázek č. 15), byla kategorie celkového počtu ekonomických subjektů. Mírné oživení nastalo dvakrát u malých podniků, a to nejprve v 5. roce a poté v 7. roce od krize. Oběma těmto oživením předcházela pokles, který v bodech obratu v letech 2012 a 2014 dosáhl poklesu cca 16 %. Přesto se malým podnikům nepodařilo dosáhnout oživení na předkrizovou úroveň. V roce 2015 dosáhl kumulovaný pokles u mikropodniků cca 9 %, u středních podniků cca 14 % a u velkých podniků cca 4 %. Ani u jedné z těchto tří kategorií nenastalo oživení. V případě počtu živnostníků je vidět rostoucí trend do roku 2012, po němž je viditelný propad způsobený zpřesněním dat, následovaný dalším obdobím pozvolného růstu. V případě zaměstnaných osob je viditelný propad, který započal až v roce 2009 a vydržel pod úrovní krizového roku po tři další roky. Od roku 2013 lze sledovat pozvolný růst počtu zaměstnaných osob v Pardubickém kraji.

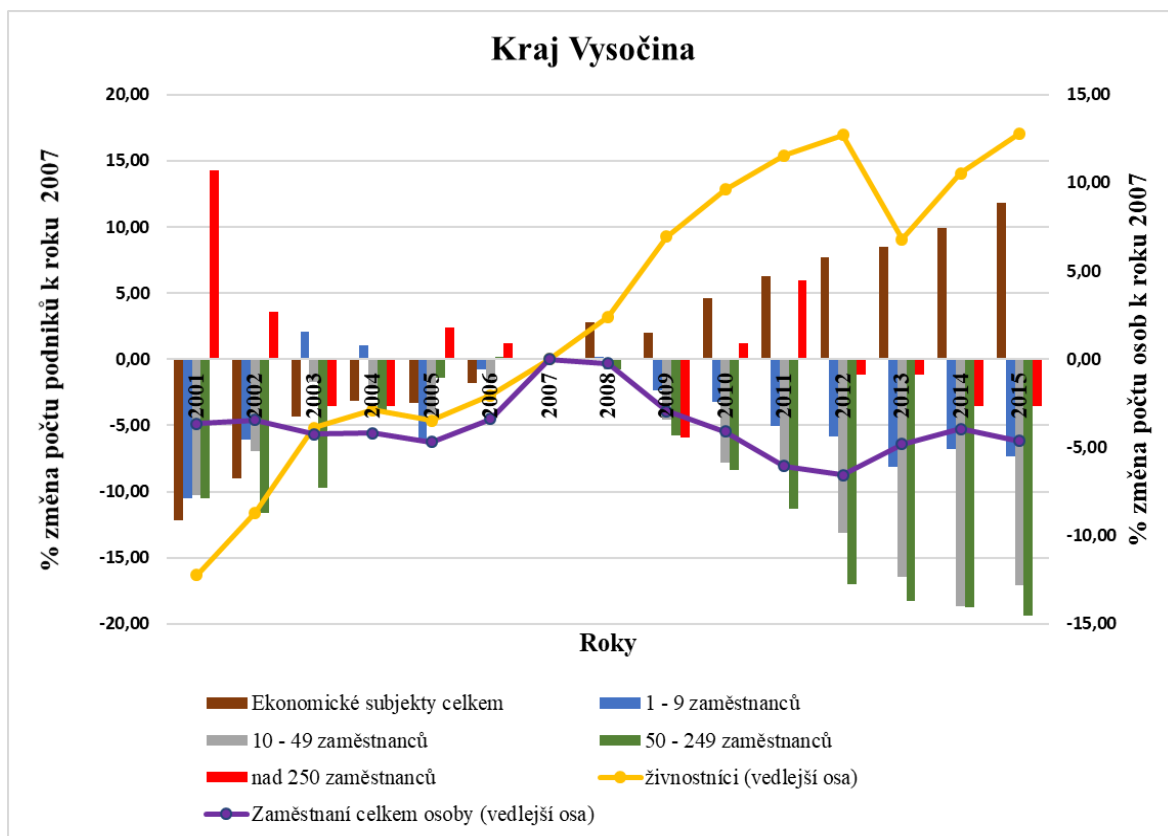
Obrázek 15: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji PAK v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Kraj Vysočina

V kraji Vysočina (obrázek č. 16) prokázaly odolnost pouze dvě kategorie, a to ekonomické subjekty celkem a živnostníci, jejich počet za sledované období neklesl pod úroveň roku 2007, s výjimkou poklesu u živnostníků v roce 2013 zapříčiněným zpřesněním dat ČSÚ. U žádné z kategorií podniků nenastalo oživení na předkrizovou úroveň. Mikropodniky zaznamenaly kumulovaný pokles cca 7 %, střední podniky cca 19 % a velké podniky cca 4 %. U malých podniků nastalo nepatrné oživení až v 7. roce od krize, kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl poklesu cca 19 % v roce 2014. U kategorie zaměstnaní celkem došlo k oživení mezi lety 2012-2014, ale tento trend se jí nepodařilo udržet.

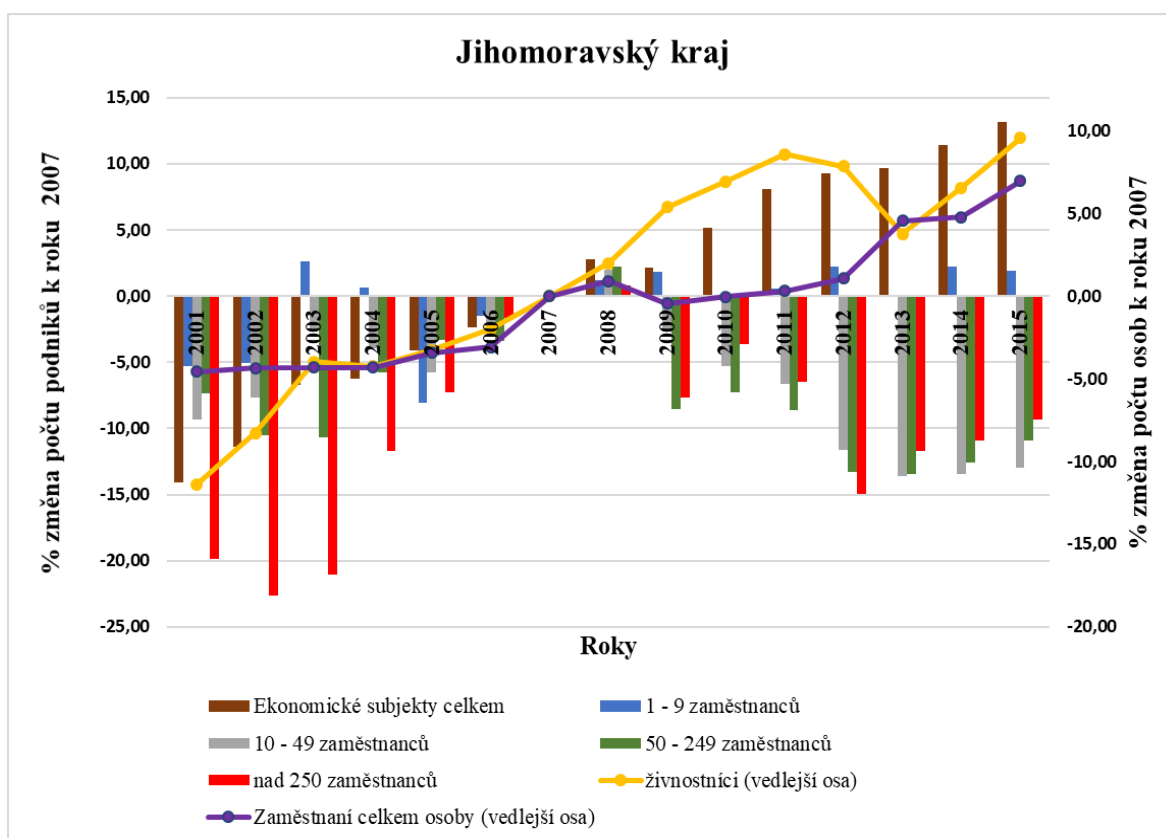
Obrázek 16: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji VYS v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraje (graf je vidět na obrázku č. 17) je kromě kraje Hlavní město Praha jediným dalším krajem, ve kterém byl na konci sledovaného období počet mikropodniků vyšší než v roce 2007. Na rozdíl od Prahy, kde počet těchto podniků nikdy neklesl pod úroveň krizového roku, došlo v Jihomoravském kraji v roce 2013 k zanedbatelnému propadu o cca 0,1 %, který ovšem může mít spojení se zpřesněním dat ČSÚ. Pokles pod úroveň roku 2007 v tomto kraji nezaznamenaly ještě ekonomické subjekty jako celek a živnostníci, u nichž je vidět pokles v roce 2013 (vliv zpřesnění dat) následovaný růstem. Pouze k nepatrnému oživení došlo u malých podniků, a to až v 6. roce od krize, kdy kumulovaný pokles v bodě obratu činil cca 14 % v roce 2013. Podobný průběh mělo mírné oživení u středních a velkých podniků, u nichž shodně nastalo oživení poprvé ve 2. roce od krize, s kumulovaným poklesem v bodě obratu cca 8 % v roce 2009, a podruhé u středních podniků v 6. roce od krize s kumulovaným poklesem cca 14 % a u velkých podniků v 5. roce od krize s kumulovaným poklesem cca 15 %. Kategorie zaměstnaní celkem zaznamenala minimální propad proti roku 2007 o cca 0,5 % hned v první vlně recese v roce 2009, poté je již vidět nejprve nepatrný

meziroční nárůst, který se od roku 2011 stává zřetelnějším a je následně zbrzděn v roce 2014, a poté se počet zaměstnaných opět zvyšuje.

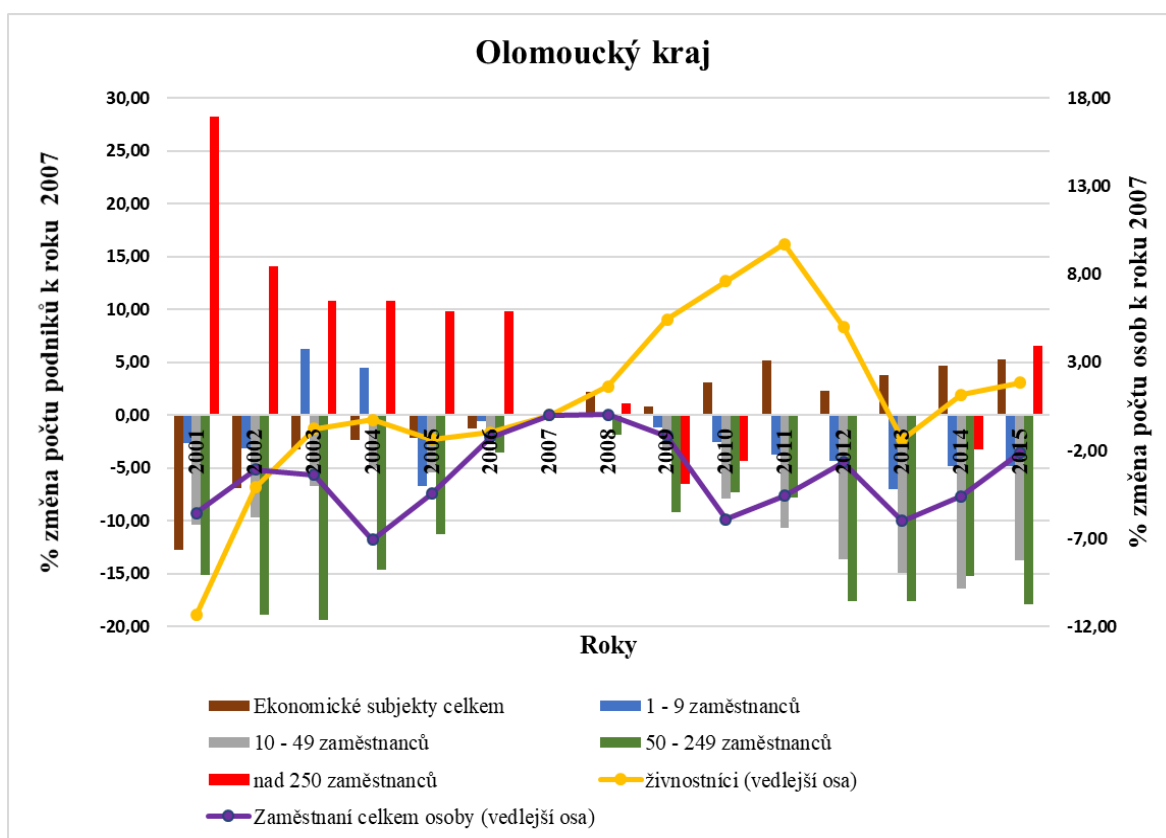
Obrázek 17: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji JHM v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Olomoucký kraj

Z grafu pro Olomoucký kraj na obrázku č. 18 je patrné, že jedinou kategorií, jejíž počty neklesly pod úroveň roku 2007 jsou ekonomické subjekty celkem. Podobně na tom je i kategorie živnostníků, která však zaznamenala v roce 2013 pokles pod úroveň roku 2007, který je možno přičíst zpřesnění dat ČSÚ. Přesto je z průběhu křivky v grafu patrné, že v roce 2012 dolehla na tuto kategorii 2. vlna recese a zapříčinila výrazný pokles počtu živnostníků. Na konci sledovaného období se podařilo dostat na předkrizovou úroveň také velkým podnikům. U nich došlo k oživení nejprve ve 2. roce od krize, kdy byl zaznamenán kumulovaný pokles cca 7 % v roce 2009 a poté v 7. roce od krize, před nímž byl zaznamenán kumulovaný pokles cca 3 % v roce 2014. Pouze mírné oživení zaznamenaly malé podniky, a to až v 7. roce od krize, kdy jejich kumulovaný pokles v bodě obratu dosáhl poklesu cca 16 % v roce 2014. U kategorie mikropodniků nenastalo oživení a jejich kumulovaný pokles dosáhl cca 5 %. Podobně na tom jsou i střední podniky, u kterých kumulovaný pokles v roce 2015 činil cca 18 %. Kolísání v období obou recesí je zjevně patrné z průběhu křivky

zaznamenávající změnu zaměstnaných osob celkem. Ani u nich nedošlo ve sledovaném období k dosažení předkrizové úrovně.

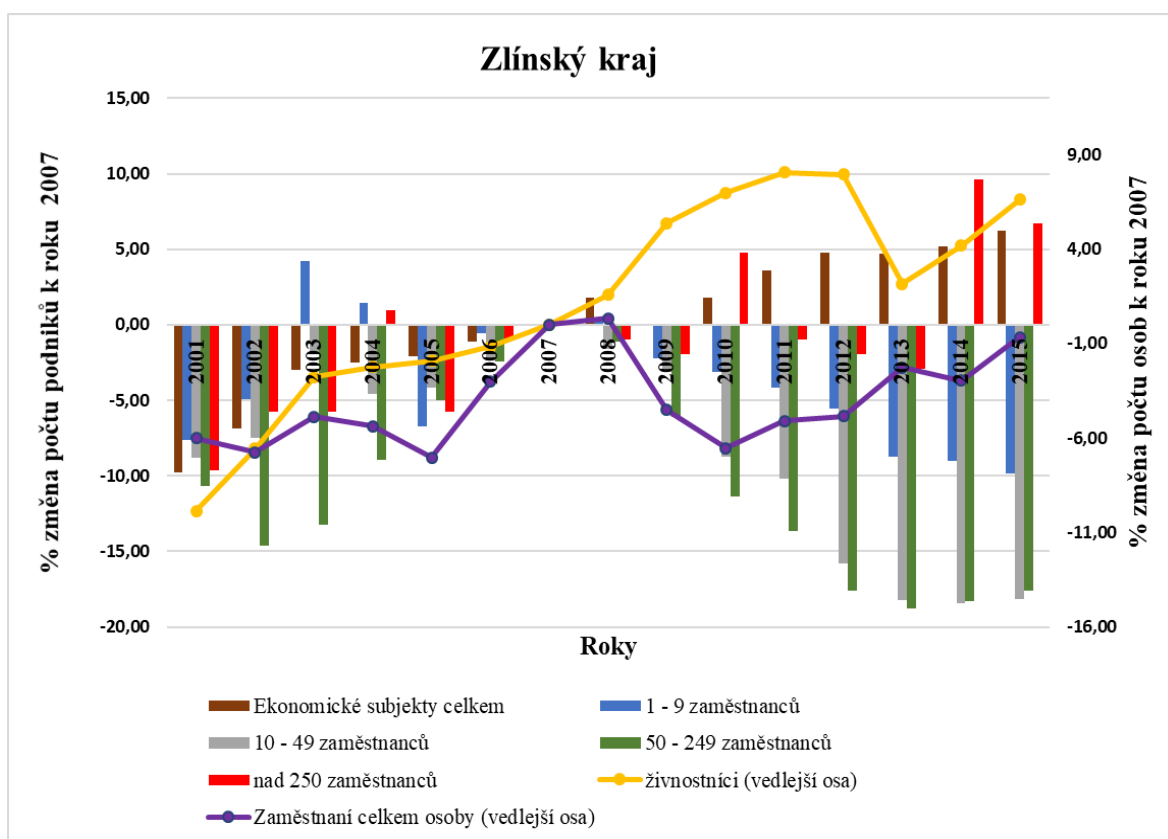

Obrázek 18: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji OLK v letech 2001 - 2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Zlínský kraj

Ve Zlínském kraji (obrázek č. 19) je dopad krize patrný již v roce 2008 kdy zasáhl malé, střední a velké podniky. U ekonomických subjektů celkem došlo pouze v roce 2009 k mírnému propadu pod úroveň krizového roku a poté již zaznamenaly trvalý růst. Průběh kategorie živnostníků má podobný průběh jako v některých dalších krajích. Fáze trvalého růstu je přerušena pouze propadem v roce 2013, který je zapříčiněn vlivem zpřesnění dat ČSÚ. Další kategorii, které se podařilo oživení na předkrizovou úroveň jsou velké podniky, u nichž kumulovaný pokles dosáhl maxima v roce 2013 a to cca 3 %. Podobný průběh je patrný u kategorie malých a středních podniků u nichž došlo k mírnému oživení. U malých podniků nastalo v 7. roce od krize a u středních podniků v 6. roce, kdy byl u obou kategorií zaznamenán shodný kumulovaný pokles v bodě obratu cca 19 %. U mikropodniku nenastalo oživení v žádném ze sledovaných roků, kumulovaný pokles dosáhl cca 10 %. Dost výrazný propad zaznamenala kategorie zaměstnaných osob celkem, kterou zasáhla hlavně první vlna recese v letech 2009-2010. Ve sledovaném období se ani v ní nepodařilo dosáhnout předkrizových hodnot.

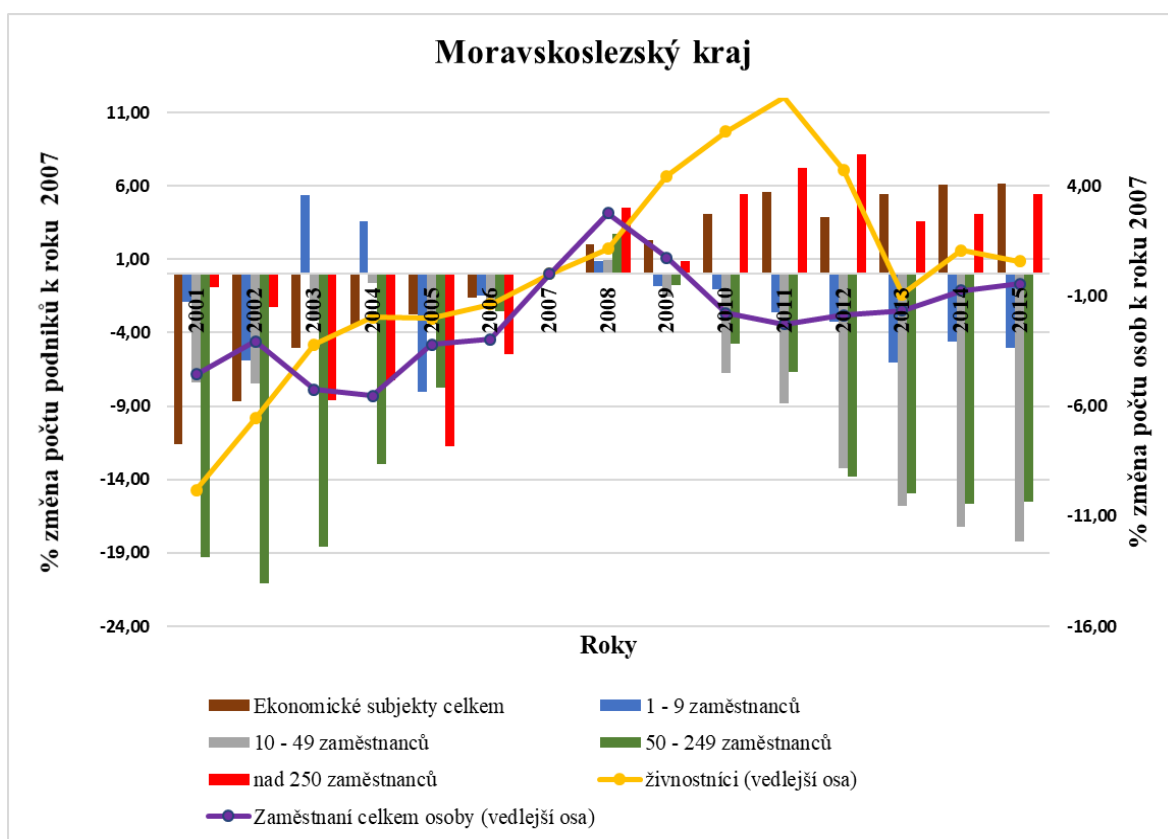

Obrázek 19: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji ZLK v letech 2001-2015

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Moravskoslezský kraj

Pokrizový průběh je v Moravskoslezském kraji (viz obrázek č. 20) velice podobný průběhu v kraji Olomouckém. Křivky znázorňující počet živnostníků mají téměř identický průběh, a to včetně propadů v roce 2012 vlivem 2. recese a v roce 2013 vlivem zpřesnění dat ČSÚ. Kategorie ekonomické subjekty celkem a velké podniky jako jediné nezaznamenaly pokles pod úroveň roku 2007. Právě tento kraj patří mezi několik málo krajů, ve kterých prokázaly velké podniky odolnost a buď jejich počet nepoklesl pod úroveň roku 2007 nebo se jim podařilo postupné oživení na předkrizovou úroveň. V případě mikropodniků trval pokles jejich počtu až do 5. roku od krize, kdy byl kumulovaný pokles cca 6 %, v 6. roce nastalo nepatrné oživení o cca 1,5 % a následně v 7. roce dosáhl kumulovaný pokles cca 5 %. Oživení nenastalo ani u malých podniků, u kterých kumulovaný pokles dosáhl cca 18 %, ani u středních podniků, kde kumulovaný pokles činil cca 15 %. Kategorie zaměstnaní celkem zaznamenala propad mezi lety 2008–2011, poté počty v ní pozvolna meziročně narůstaly, přesto se jim nepodařilo na konci sledovaného období překonat úroveň roku 2007.

Obrázek 20: Vývoj počtu ekonomických subjektů v kraji MSK v letech 2001–2015

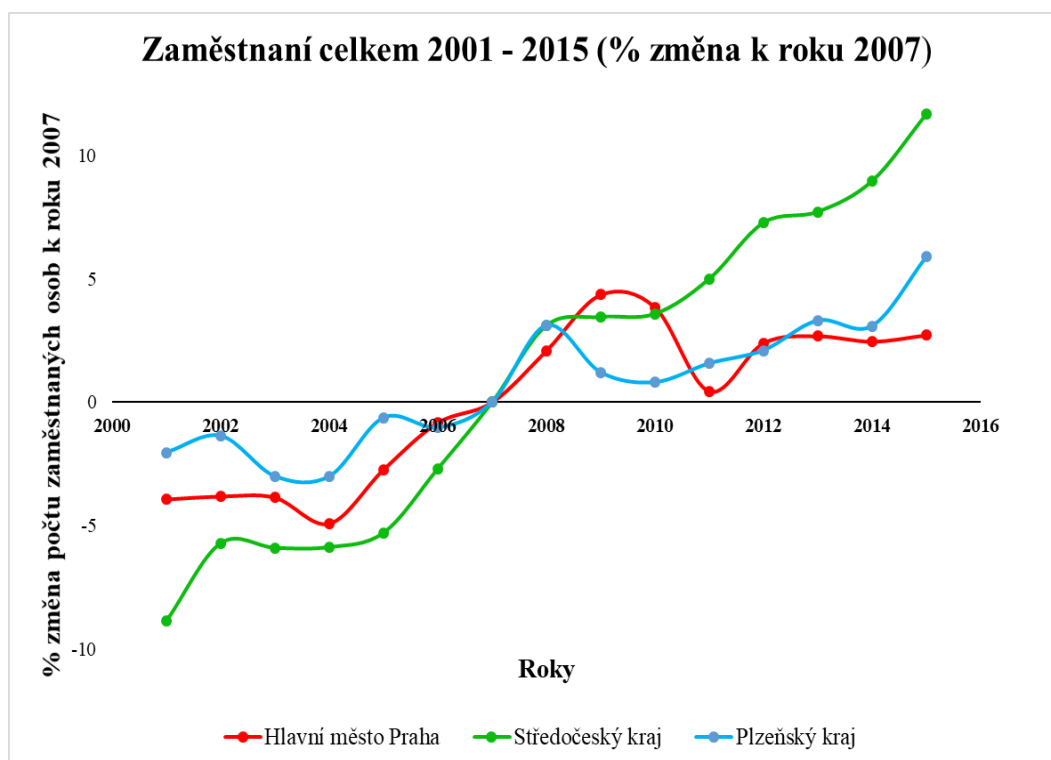
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Z grafů je jasně patrné, že zatím poslední ekonomická krize, která měla svůj původ v USA v roce 2007, dolehla na naši ekonomiku plně až v roce 2009. Teprve v něm je u většiny grafů patrný první výrazný propad, který bývá často následován dalším v období druhé vlny recese. Je také vidět, že některé kraje prokázaly odolnost větší a jiné menší, a to platí i pro jednotlivé kategorie subjektů v nich.

4.4 Posouzení odolnosti v krajích ČR podle zaměstnaných osob

Jedinou kategorií použitou v grafech, která nebyla ovlivněna zpřesněním propočtů, ke kterému došlo u dat získaných z ČSÚ, je kategorie zaměstnaných osob celkem. Z dostupných dat ČSÚ nelze získat informace, které by se týkaly přímo změn počtu zaměstnanců v malých a středních podnicích v jednotlivých krajích ČR. Ze zpráv Ministerstva průmyslu a obchodu o vývoji MSP, které jsou každoročně vydávány, ale vyplývá, že počet zaměstnanců v MSP se v ČR v posledních letech drží kolem hranice 60 % z celkově všech zaměstnaných osob. Pro posouzení odolnosti v následujících grafech bylo použito údajů o celkovém počtu zaměstnaných osob v jednotlivých krajích v letech 2001-2015. Kraje budou rozděleny do tří skupin podle podobnosti jejich změn v průběhu sledovaného období.

V první skupině na obrázku č. 21 jsou kraje, které prokázaly vysokou odolnost a u nichž ve sledovaném období nebyl zaznamenán pokles počtu zaměstnaných osob celkem pod úroveň roku 2007. Jedná se pouze o tři kraje, a to kraj Středočeský, Plzeňský a Hlavní město Praha. Z průběhu křivek v grafu je jasně vidět, že Středočeský kraj zaznamenal trvalý růst počtu zaměstnaných osob již od roku 2005 s mírou meziroční stagnací v letech 2008-2010 (1. recese). Tento kraj nezaznamenal žádný pokles počtu zaměstnanců v pokrizových letech a prokázal nejvyšší odolnost. Podařilo se mu v jediné kategorii sebrat prvenství kraji Hlavní město Praha, na něž dolehla krize až v letech 2010-2011, kdy došlo k výraznému poklesu počtu zaměstnaných osob. Oživení v kraji Hlavní město Praha nastalo v roce 2012 a na podobné úrovni se držel počet zaměstnaných po zbytek sledovaného období. Posledním z odolných krajů je kraj Plzeňský. Na křivce znázorňující průběh vývoje zaměstnaných v něm je vidět propad po roce 2008, který trval dva roky. Po něm následovalo období pozvolného růstu jen s mírným propadem v roce 2014.

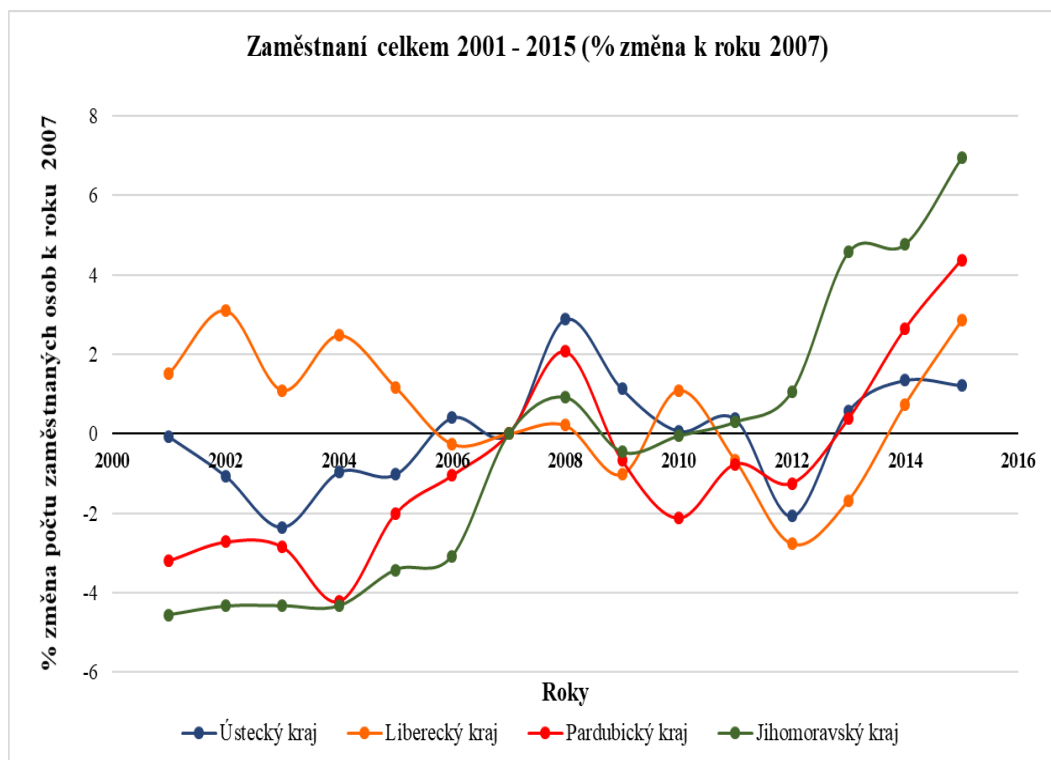

Obrázek 21: Vývoj zaměstnanosti v odolných krajích ČR

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Druhou skupinu lze vidět na obrázku č. 22 a tvoří ji kraje, které sice zaznamenaly v průběhu sledovaného období propad pod úroveň roku 2007, ale u nichž došlo do roku 2015 k oživení na předkrizovou úroveň. Jde o čtyři kraje, a to Liberecký, Ústecký, Jihomoravský a Pardubický. U těchto všech krajů je možné po roce 2007 sledovat podobný průběh. Nejprve

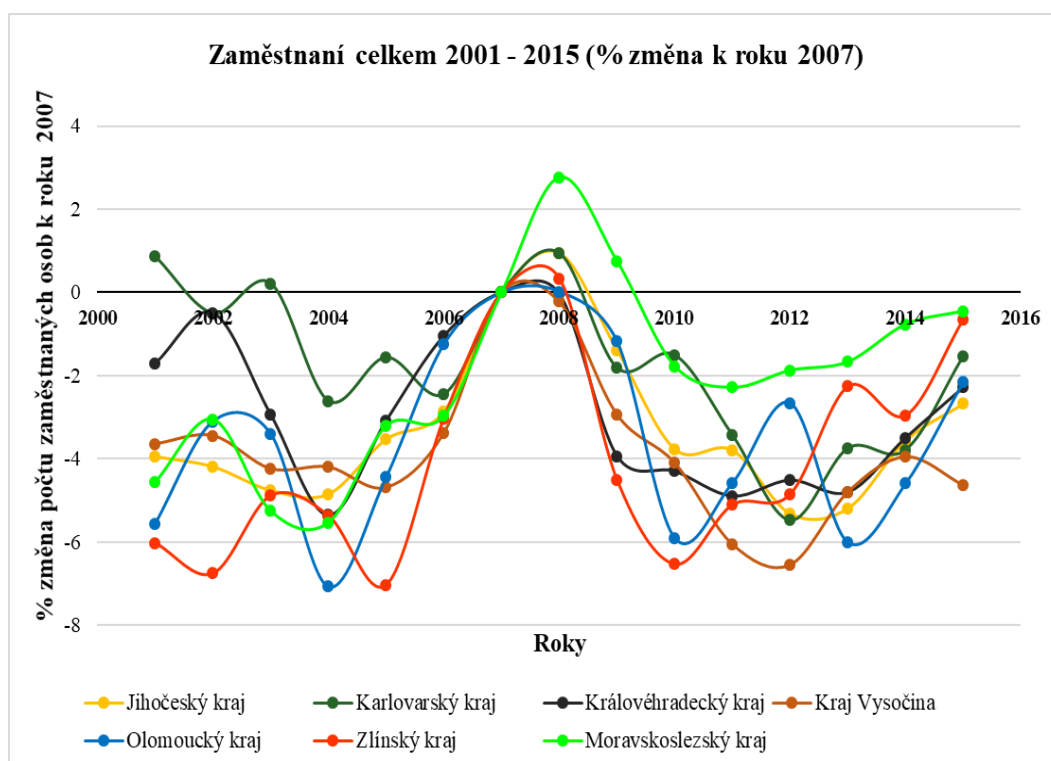
růst do roku 2008, který následoval pokles trvající 1-2 roky, poté období růstu, a s výjimkou Jihomoravského kraje další propad v období druhé vlny recese. V roce 2014 již u všech těchto krajů došlo k oživení na předkrizovou úroveň.

Obrázek 22: Vývoj zaměstnanosti v krajích ČR, u kterých došlo k oživení

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Třetí skupinu tvoří kraje na obrázku č. 23, u nichž do roku 2015 nedošlo k oživení na předkrizovou úroveň a jde je tedy ve spojitosti s počtem zaměstnaných osob považovat za neodolné. Jde o kraje Jihočeský, Karlovarský, Královéhradecký, Vysočina, Olomoucký, Zlínský a Moravskoslezský. U křivek pro tyto kraje je patrný výrazně kolísavý trend počtu zaměstnaných osob, až na křivku znázorňující průběh v kraji Moravskoslezském. U ní je vidět, že se po prvotním propadu v letech 2009-2010 v následujícím období držel počet zaměstnaných osob na přibližně podobné úrovni.

Obrázek 23: Vývoj zaměstnanosti v nevolných krajích ČR

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

4.5 Analýza determinant vývoje počtu podniků

Z důvodu analýzy determinant vývoje počtu podniků byla využita regresní analýza. Cílem této analýzy bylo prokázat vliv některého z použitých ukazatelů nebo skupiny ukazatelů na změnu počtu podniků. Byl vybrán lineární regresní model, který se používá pro vysvětlení závislosti vysvětlované proměnné na vysvětlujících proměnných. V našem případě je za vysvětlovanou proměnnou brána procentní změna počtu malých a středních podniků mezi roky 2007 a 2015, která je vysvětlována 11 proměnnými.

V původně vytvořeném modelu bylo 16 vysvětlujících proměnných, které byly vybrány podle různých studií na základě provedené rešerše literatury (Svoboda, 2013; Davies a kol., 2010; Šiserová, 2017) a dal se u nich očekávat vliv na vývoj počtu podniků. Z nich bylo postupně pět proměnných vyřazeno z důvodů prokazatelně vysoké kolinearity s některou z dalších proměnných. Seznam 11 použitých ukazatelů a také 5 vyřazených je obsahem přílohy B.

Z regresní analýzy byla také vyloučena data za kraj Hlavní město Praha, která se hodně odchyľují od ostatních krajů naší republiky a výrazně ovlivňovala dosažené výsledky. Tabulka zachycující vstupní data včetně těch za kraj Hlavní město Praha je zobrazena v příloze C.

V případě výpočtů procentní změny počtu podniků mezi lety 2007 a 2015 bylo použito tohoto vzorce (1):

$$p = \left(\frac{h_{2015}}{h_{2007}} - 1 \right) * 100 \quad (1)$$

kde: p je vysvětlovaná proměnná (%);

h_{2015} počet podniků v dané kategorii v roce 2015;

h_{2007} počet podniků v dané kategorii v roce 2007.

Při rozdělení podniků do jednotlivých kategorií pro regresní analýzu nebylo dodrženo klasické rozdělení na mikropodniky, malé a střední podniky. Do I. kategorií byly zvoleni pouze živnostníci a do IV. kategorií všechny malé a střední podniky se zaměstnanci. Na základě provedených analýz změn počtu podniků se malé mikropodniky s 1-5 zaměstnanci projeví odolněji než v případě posuzování celé kategorie mikropodniků, a tak jim byla vyčleněna II. kategorie. Podniky s 6 - 9 zaměstnanci byly přiřazeny k podnikům malým a středním a jsou sloučeny do III. kategorie (tato kategorie prokázala nejmenší odolnost ze všech zkoumaných kategorií). Rozčlenění malých a středních podniků do jednotlivých kategorií podle počtu zaměstnanců má tedy tuto podobu:

I. kategorie – podniky s 0 zaměstnanci (považují se za OSVČ),

II. kategorie – podniky s 1-5 zaměstnanci (malé mikropodniky),

III. kategorie – podniky s 6-249 zaměstnanci (větší mikropodniky a malé a střední podniky),

IV. kategorie – podniky s 1-249 zaměstnanci (všechny MSP se zaměstnanci).

Postup regresní analýzy

Jako první krok před provedením regresní analýzy je potřeba uskutečnit sběr dat. Jde o kompletaci údajů, které mohou mít vypovídací schopnost o vývoji podniků ve zkoumaných kategoriích. Většina dat použitých v následujících analýzách byla získána z ČSÚ, některá další pak z různých internetových stránek (odkazy na ně jsou uvedeny v použitých zdrojích a shrnuty v tabulce č. 16 v příloze B), případně byla data upravena. Vstupní data, která byla použita pro regresní a korelační analýzu, byla všechna standardizována. Z tohoto důvodu byla při regresní analýze odstraněna ze všech modelů konstanta.

Druhým krokem bylo za pomoci korelační analýzy provedené prostřednictvím software Statistica ověření multikolinearity mezi jednotlivými použitými ukazateli. Cílem korelační analýzy je určit míru síly či vztahu mezi dvěma proměnnými. Pokud jsou mezi sebou vysvětlující proměnné navzájem silně korelovány, znamená to, že v sobě nesou přibližně tu samou informaci. Pro měření lineární závislosti se používá Pearsonův korelační koeficient, který měří závislost dvou náhodných veličin s dvourozměrným normálním rozdělením a nabývá hodnot od (-1) do 1. Hodnoty (-1) a 1 indikují funkční závislost, hodnota koeficientu 0 znamená, že mezi posuzovanými veličinami není žádný vztah (Kubanová, 2003).

Při potřebě současně vyjádřit vztah mezi větším počtem proměnných jsou výsledky korelační analýzy znázorněny v korelační matici. Hodnoty, které se blíží hodnotám (-1) a 1 mohou naznačovat problémy s multikolinearitou. Proto byly z konečných modelů proměnných použitých pro regresní analýzu vyloučeny kombinace proměnných, které vykazovaly vzájemnou kolinearitu vyšší než 0,8 a nižší než (-0,8). Vytvořená korelační matice je zobrazena v příloze D.

Definice regresní funkce podle Kubanové zní: „*Regresní funkce vyjadřuje změny podmíněné střední hodnoty jedné náhodné veličiny při změně hodnot druhé náhodné veličiny.*“ Regresní analýza slouží k popsání závislosti dvou a více numerických proměnných a podává odpověď na otázku, zda mezi danými veličinami existuje závislost. V případě dvou proměnných, a to vysvětlované a vysvětlující, jde o funkční závislost. V případě působení více vysvětlujících proměnných, hovoříme pak o závislosti stochastické (Kubanová, 2003).

Samotná regresní analýza byla provedena prostřednictvím dvou statistických programů, a to software Statistica a následně také software Gretl. Při zadávání proměnných pro regresní analýzu je možné zvolit způsob, jak budou proměnné zadány do analýzy. Standardní metoda je, když do modelu vstupují všechny nezávislé proměnné najednou. Další metodou je metoda postupné regrese, která je metodou nalezení co nejvíce vyhovujícího modelu s co nejkvalitnější predikcí. Používá se ve dvou různých variantách, a to v dopředné a zpětné. Při metodě dopředné se ukazatele postupně přidávají a následně se vyhodnocují změny, které má toto přidání na vzniklý model. Při metodě zpětné se nejprve zařadí všechny ukazatele a poté postupně odebírají a sleduje se jaký vliv na celkový model má odebrání daného ukazatele. Proměnné se do modelu zahrnují či z něj odebírají v závislosti na významnosti p-hodnoty.

V případě tvorby modelů vhodných pro tuto práci nevedla zpětná metoda k dobrým výsledkům, často z toho důvodu, že mezi některými proměnnými, které po této metodě

zůstaly v modelu, existovala stále vysoká kolinearita. Více se osvědčila metoda postupného přidávání proměnných.

U všech výsledných modelů použitých k vyhodnocení u každé z kategorií byly v programu Gretl provedeny testy normality, test nelinearity, Ramseyův RESET test a testy heteroskedasticity: Whiteův, Breusch-Paganův a Koenkerův. Všechny tyto testy zhodnotily modely jako přípustné.

4.5.1 Zhodnocení výsledných modelů

U následných modelů vytvořených pro každou kategorii budou výsledné determinanty seřazeny podle hodnot koeficientu od nejvyšší k nejnižší. U každého ukazatele bude posouzena jeho vazba na danou skupinu podniků. Vstupní modely z programu Gretl pro jednotlivé kategorie jsou zobrazeny na obrázcích 2-5 v příloze E.

Výsledný model pro I. kategorii (0 zaměstnanců – OSVČ)

Výsledný model zpracovaný v software Gretl pro I. kategorii je vidět na obrázku č. 24 a na jeho základě bylo provedeno následující zhodnocení výsledných determinant:

- Hustota obyvatelstva – váže se k podpoře regionálního rozvoje, je spojena se snahou o zrovnoměnění rozložení obyvatelstva v regionech, což vede k podpoře rozvoje měst a obcí v regionu. Platí tedy, že čím větší hustota obyvatelstva, tím větší růst ekonomických subjektů v dané kategorii. Veškeré přesuny obyvatel mezi kraji jsou vždy na úkor kraje jiného. Zvyšování hustoty obyvatel by mělo být zajišťováno například přistěhováním cizinců nebo prostřednictvím podpory mladých rodin, která by vedla ke zvyšování porodnosti.
- Hustota dopravní sítě – má také vazbu na regionální rozvoj a je spojena nejen s propojeností regionu uvnitř, ale také s regiony okolními. V případě této kategorie jde o závislost podnikatelů na dopravní struktuře, která jim umožňuje cestu nejen k jejich zákazníkům. Podnikatel se v dnešní době neuziví v malé obci, poskytuje služby a musí jezdit za prací.
- Průměrná hrubá mzda – její růst ovlivňuje mzdy v MSP. Růst zisků v určitém odvětví láká nové firmy nebo podnikatele k vstupu do odvětví. Podnikatele poskytující služby si většinou najímají lidi s vyššími příjmy, kteří mohou být sami podnikateli, zaměstnávat lidi a spadat do jiné kategorie.

- Rozvodovost – má negativní vliv nejen na vývoj podniků, ale také na celkový život v regionu. Byly provedeny studie o vlivu rozvodů na kriminalitu a tyto studie potvrdily existenci spojitosti mezi těmito ukazateli (Kohoutek, 2015). Kriminalita souvisí s uplatnitelností člověka. Ten může podnikat a být úspěšný, pokud ale úspěšný není, může být jeho způsobem obživy provozování trestné činnosti.

	koeficient	směr. chyba	t-podíl	p-hodnota	
HU2010obyvkm2	0,423160	0,0886505	4,773	0,0010	***
HDS2007kmkm2	0,408201	0,0926329	4,407	0,0017	***
PHM2007KAmAs	0,392284	0,0894165	4,387	0,0018	***
ROZ2007poAetobyv	-0,800723	0,0874103	-9,161	7,39e-06	***
Střední hodnota závisle proměnné	0,000000				
Sm. odchylka závisle proměnné	1,000000				
Součet čtverců reziduí	0,699735				
Sm. chyba regrese	0,278834				
Koeficient determinace	0,941689				
Adjustovaný koeficient determinace	0,922252				
F(3, 9)	48,44808				
P-hodnota(F)	7,05e-06				
Logaritmus věrohodnosti	0,546822				
Akaikovo kritérium	6,906357				
Schwarzovo kritérium	9,166154				
Hannan-Quinnovo kritérium	6,441866				

zde je poznámka o zkratkách statistik modelu

Obrázek 24: Výsledný model pro I. kategorii

Zdroj: vlastní zpracování, výstup software Gretl

Výsledný model pro II. kategorii (1-5 zaměstnanců)

Výsledný model zpracovaný v software Gretl pro II. kategorii je vidět na obrázku č. 25 a na jeho základě bylo provedeno následující zhodnocení výsledných determinant:

- Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo – tento ukazatel má spojitost s lepším pracovním uplatněním nejen v pozici zaměstnance, ale také v rozjezdu podnikatelských aktivit. Platí tedy, že čím více vzdělaných osob, tím větší růst podniků v této kategorii.
- Hrubý fixní kapitál – je spojen s investicemi, jejich růstem. V regionech, kde se hodně investuje, se daří všem firmám. Malé firmy často spolupracují s velkými a tím profitují na inovačních zdarech firem větších.

gretl: model 6

Soubor Upravit Testy Uložit Grafy Analýza LaTeX

Model 6: OLS, za použití pozorování 1-13
Závisle proměnná: IIKategorie

	koeficient	směr. chyba	t-podíl	p-hodnota	
VVO2011	0,563026	0,177454	3,173	0,0089	***
HFK2007KAobyv	0,420779	0,177454	2,371	0,0371	**
Střední hodnota závisle proměnné		0,000000			
Sm. odchylka závisle proměnné		1,000000			
Součet čtverců reziduí		2,663012			
Sm. chyba regrese		0,492028			
Koeficient determinace		0,778082			
Adjustovaný koeficient determinace		0,757908			
F(1, 11)		38,56793			
P-hodnota(F)		0,000066			
Logaritmus věrohodnosti		-8,140506			
Akaikovo kritérium		20,28101			
Schwarzovo kritérium		21,41091			
Hannan-Quinnovo kritérium		20,04877			

zde je poznámka o zkratkách statistik modelu

Obrázek 25: Výsledný model pro II. kategorii

Zdroj: vlastní zpracování, výstup software Gretl

Výsledný model pro III. kategorii (6 - 249 zaměstnanců)

Výsledný model zpracovaný v software Gretl pro III. kategorii je vidět na obrázku č. 26 a na jeho základě bylo provedeno následující zhodnocení výsledných determinant:

- Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo – i u této kategorie je vidět vliv vyššího vzdělání na změny počtů podniků a jejich přibývání. U většiny podniků je jejich know-how spojeno s klíčovými zaměstnanci, kteří podniku přinášejí své znalosti a dovednosti a pomáhají mu být v něčem výjimečný a udržet si tak své místo na trhu. Ve většině případů je možno spojit schopnosti těchto klíčových zaměstnanců s jejich dosaženým vzděláním.
- Hustota dopravní sítě – i v případě větších podniků je vidět jejich závislost na hustotě dopravní sítě. To má spojitost nejen s dobrým přístupem k jejich dodavatelům a odběratelům, ale ovlivňuje také pracovní sílu, která dojíždí do těchto firem za prací.
- Rozvodovost – u této kategorie se jeví vliv rozvodovosti jako významný. Opět lze zmínit její úzkou vazbu na kriminalitu. Může ale také být ukazatelem (ne)kvality pracovní síly.

	koeficient	směr. chyba	t-podíl	p-hodnota	
VVO2011	0,723652	0,102359	7,070	3,42e-05	***
HDS2007kmkm2	0,272704	0,0948838	2,874	0,0166	**
ROZ2007poAetobyv	-0,436755	0,102186	-4,274	0,0016	***
Střední hodnota závisle proměnné		0,000000			
Sm. odchylka závisle proměnné		1,000000			
Součet čtverců reziduí		1,004046			
Sm. chyba regrese		0,316867			
Koeficient determinace		0,916329			
Adjustovaný koeficient determinace		0,899595			
F(2, 10)		54,75819			
P-hodnota (F)		4,10e-06			
Logaritmus věrohodnosti		-1,800279			
Akaikovo kritérium		9,600557			
Schwarzovo kritérium		11,29541			
Hannan-Quinnovo kritérium		9,252190			

zde je poznámka o zkratkách statistik modelu

Obrázek 26: Výsledný model pro III. kategorii

Zdroj: vlastní zpracování, výstup software Gretl

Výsledný model pro IV. kategorii (1 - 249 zaměstnanců)

Výsledný model zpracovaný v software Gretl pro IV. kategorii je vidět na obrázku č. 27 a na jeho základě bylo provedeno následující zhodnocení výsledných determinant:

- Hrubý fixní kapitál – tento ukazatel potvrdil vliv investic na všechny kategorie malých a středních podniků. Velké podniky mají snadnější přístup k finančním prostředkům sloužícím k podpoře inovací. Malé a střední podniky jsou velice často subdodavateli těchto velkých podniků a jsou to tedy i ony, kdo profituje na inovačních zdarech podniků velkých.
- Rozvodovost – vliv tohoto ukazatele na danou kategorii nelze kvůli vyšší p-hodnotě brát za výrazně významný. Přesto se právě rozvodovost u předchozích dvou kategorií projevila jako faktor, který negativně ovlivňuje počet malých a středních podniků.

gretl: model 9

Soubor Upravit Testy Uložit Grafy Analýza LaTeX

Model 9: OLS, za použití pozorování 1-13
Závisle proměnná: IVKategorie

	koeficient	směr. chyba	t-podíl	p-hodnota	
HFK2007KAobyv	0,662643	0,180354	3,674	0,0037	***
ROZ2007poAetobyv	-0,345913	0,180354	-1,918	0,0814	*
Střední hodnota závisle proměnné	0,000000				
Sm. odchylka závisle proměnné	1,000000				
Součet čtverců reziduí	4,086373				
Sm. chyba regrese	0,609499				
Koeficient determinace	0,659469				
Adjustovaný koeficient determinace	0,628512				
F(1, 11)	21,30248				
P-hodnota (F)	0,000746				
Logaritmus věrohodnosti	-10,92381				
Akaikovo kritérium	25,84761				
Schwarzovo kritérium	26,97751				
Hannan-Quinnovo kritérium	25,61537				

zde je poznámka o zkratkách statistik modelu

Obrázek 27: Výsledný model pro IV. kategorii

Zdroj: vlastní zpracování, výstup software Gretl

Determinanty, které se projevily jako významné v jednotlivých modelech, jsou uvedeny v tabulce 4.

Tabulka 3: Shrnutí determinant pro jednotlivé kategorie

Kategorie	Popis kategorie	Významné determinanty	Odolnost
I. kategorie	podniky s 0 zaměstnanci (považují se za OSVČ)	+ hustota obyvatelstva + hustota dopravní sítě + průměrná hrubá mzda - rozvodovost	Velká
II. kategorie	podniky s 1-5 zaměstnanci (malé mikropodniky)	+ vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo + hrubý fixní kapitál	Velká
III. kategorie	podniky s 6-249 zaměstnanci (větší mikropodniky a malé a střední podniky)	+ vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo + hustota dopravní sítě	Malá

		- rozvodovost	
IV. kategorie	podniky s 1-249 zaměstnanci (všechny MPS se zaměstnanci)	+ hrubý fixní kapitál - rozvodovost	Malá

Zdroj: vlastní zpracování

5 FORMULACE ZÁVĚRŮ, DOPORUČENÍ, NÁVRHY

V souvislosti s tvorbou závěru a doporučení pro decizní sféru byly výsledné determinanty přiřazeny k jednotlivým vládním složkám, pod které spadají a v jejichž kompetenci je možná případná změna přístupu. Byl také prostudován dokument Akční plán podpory malých a středních podnikatelů na rok 2017 vydávaný Ministerstvem průmyslu a obchodu, v němž jsou zohledněny aktuální potřeby malých a středních podniků. V souvislosti s cíli a plány v tomto dokumentu bylo posouzeno, zda byly nalezeny shody mezi některými z nich a výsledky, kterých bylo dosaženo regresní analýzou.

V souvislosti s výsledky modelu pro I. kategorii zahrnující především OSVČ, tedy drobné podnikatele a živnostníky, se ukázaly jako velice významné kladné determinanty, které pozitivně ovlivňují růst počtu subjektů: hustota obyvatelstva, hustota dopravní sítě, průměrná hrubá mzda a míra ekonomické aktivity. Tím se prokázal vliv větší koncentrace produktivních lidí na menším území (ve městech) na růst počtu podnikatelů. V poslední době dávají lidé přednost tomu bydlet ve městech a venkovské obce bojují s odlivem obyvatelstva (Česká televize, 2016). Řešením, jak se vyrovnat s negativními vlivy přestěhování z vesnice do města, je podpora rozvoje konceptu „Smart Cities“, což v překladu znamená chytrá města (MMR, 2018).

Tento koncept je poměrně nový, a proto pro něj zatím neexistuje jednotná definice. Jeho hlavním cílem je zajistit městům trvale udržitelný model rozvoje, jeho obyvatelům vysokou kvalitu života v něm a také jejich vyšší bezpečnost, maximální efektivitu při využití energií. Toho všeho by se mělo dosáhnout pomocí zavádění moderních technologií do řízení měst. Jde o zavádění chytrých prvků do ekonomiky, dopravy,⁶ životního prostředí,⁷ do života lidí a jejich bydlení⁸ a také do vlády⁹. V praxi je tento přístup postupně aplikován již v řadě měst jako například v Amsterdamu, Vídni či Barceloně, u nás například v Praze (Smartprague.eu, 2017).

U kategorie živnostníků lze zdůraznit jednu z kladných determinant, která vyšla ve výsledných modelech pouze jednou. Jde o hustotu obyvatelstva. Z výsledku regresní analýzy je patrné, že podnikajícím osobám se lépe daří v hustěji osídlených oblastech, což odpovídá městům. Toto zjištění je v souladu s Akčním plánem podpory MSP pro rok 2017.

---

⁶ Například zavedením elektromobilové hromadné dopravy, půjčovny elektromobilů k přepravě v centrech, či půjčovny kol, které už mnoho let fungují ve velké spoustě nejen evropských měst.

⁷ Optimalizace využití energií, snižování emisí.

⁸ Využití sociálních sítí, inteligentní budovy.

⁹ Zlepšení a zjednodušení administrativních postupů.

I v něm je zaznamenán úbytek podnikajících osob v menších obcích, a proto je jedním bodem Akčního plánu podpora podnikání na venkově. Jde o podporu pro podnikatele působící v obcích do 3000 obyvatel a týká se podnikatelů, kteří nečerpají dotace z finančních nástrojů Ministerstva zemědělství, které jsou již dlouhodobě poskytovány zemědělsky zaměřeným firmám. Tato podpora by měla být poskytována podnikatelům z obcí s nízkým stupněm rozvinutí a zároveň ještě odstupňována podle počtu obyvatel v obcích. Její formy jsou například poskytování záruk, dotace na úroky, daňové zvýhodnění či poskytování zaměstnaneckých benefitů ve výši úspory na sociálním pojištění zaměstnance (Akční plán podpory MSP na rok 2017).

Je dobře, že se hledají způsoby, jak zmírnit či zastavit odliv produktivního obyvatelstva z venkovských oblastí. Těžko ale posoudit, zda tyto kroky prováděné vládou teď budou mít nějaký výrazný vliv. Úbytek venkovského obyvatelstva není jevem pouze posledních několika let (Česká televize, 2016). Až s odstupem času může být zhodnoceno, zda tento podpůrný vládní krok nepřišel moc pozdě.

Hustota dopravní sítě je kladná determinanta, která vyšla ve výsledném modelu u dvou kategorií (u živnostníků a kategorie s 6-249 zaměstnanci). Její spojitost s podnikateli i MSP je jasná. Všichni jsou závislí na dopravní infrastruktuře, a to ať v případě dopravy materiálu od dodavatelů, dopravy služeb a výrobků k zákazníkům nebo možnosti zaměstnanců těchto podniků dopravit se do práce. Zabezpečení dostatečné a vyhovující dopravní sítě je v kompetenci jednotlivých krajů naší republiky. Jejich cílem by mělo být zajištění dobré úrovně všech komunikací, a to včetně komunikací nižších tříd, které zajišťují dopravní spojení mezi malými obcemi a okolními městy. V naší republice žije téměř jedna třetina obyvatel v obcích s méně než 3 tisíci obyvatel (Akční plán podpory MSP na rok 2017). Z těchto obcí v posledních letech vymizeli drobní podnikatelé a obyvatelé těchto obcí přišli o práci a jsou nuceni jezdit za prací do větších měst. Jsme zemí, ve které je stále stěhování za prací něčím, nač nejsme zvyklí. Je to spojeno i s tím, že v naší zemi je velký počet majitelů nemovitosti a lidé se k nim cítí být vázáni (Grygera, 2016). Přesto v posledních letech byli lidé donuceni ke změně a začali využívat výhodnějších nabídek zaměstnání v lokalitách vzdálenějších od jejich obydli.

V případě údržby a oprav silnic mohou kraje zažádat o pomoc při financování Ministerstvo dopravy, popřípadě podat žádost o dotace z prostředků Evropské unie. Na zhodnocení úrovně našich silnic si může každý udělat názor sám, ale těžko lze považovat za výborný (Kézrová, 2011).

Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo a jeho kladný vliv na malé a střední podniky byl v regresní analýze determinantou, která prokázal významný kladný vliv také hned u dvou kategorií (u kategorie s 1-5 zaměstnanci a kategorie s 6-249 zaměstnanci). Zajistit lepší vzdělávání je v kompetenci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. V rámci podpory MSP nejde pouze o zvyšování úrovně vzdělání pracovníků a navyšování vysokoškolsky vzdělaných osob, ale také o podporu výuky v technických oborech. Právě ty jsou totiž spojeny v posledních letech s největším nedostatkem pracovníků. Trendem posledních let se stalo studium středních škol zakončených maturitou a učňovské řemeslné obory se staly neatraktivními (Holecová, Vojíš, 2005). Na nápravu tohoto nedostatku je pamatováno i v Akčním plánu. Týkají se ho hned tři body v tomto programu. Jde o stimulaci ředitelů středních škol, aby upřednostňovali technické obory, o zajištění zvýhodnění pro tyto školy a zvyšování propagace učňovského školství s cílem zatraktivnit učňovské obory (Akční plán podpory MSP na rok 2017).

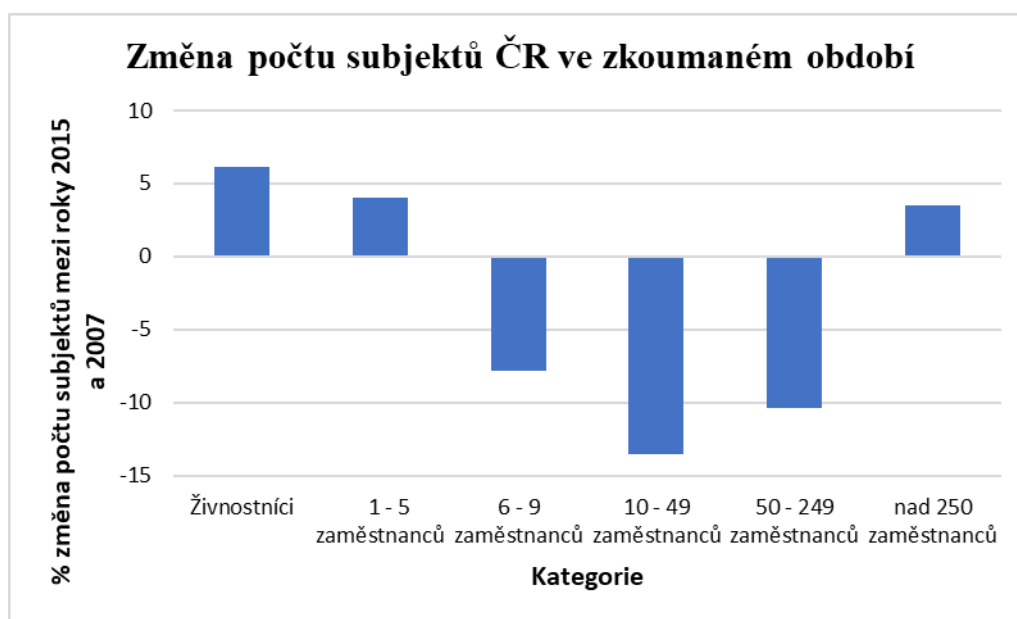
Hrubý fixní kapitál je dalším z kladných determinantů, které vyšly současně u dvou kategorií (u kategorie s 1-5 zaměstnanci a u kategorie s 1-249 zaměstnanci). Zhodnocení je tedy takové, že investice jsou v případě malých a středních firem klíčem k úspěchu. Lze očekávat, že v regionech s velkým objemem investic se daří firmám všech velikostí. Přístup k investicím si MSP mohou zajistit dvěma cestami. Jednou z nich je využívání nepřímého vlivu prostřednictvím spolupráce s velkými firmami, kdy díky jejich investicím profitují i firmy menší. Druhou cestou může být to, že si MSP zajistí přístup k investicím vlastními silami. I na to je pamatováno v Akčním plánu v bodě Podpora inovačních projektů MSP prostřednictvím rizikového kapitálu. MSP také mohou čerpat prostředky z různých dotačních programů financovaných Evropskou unií (Akční plán podpory MSP na rok 2017).

Bohužel v případě mikropodniků a malých podniků je podávání těchto žádostí velice ztížené. Na agendu potřebnou pro získání dotací je nutno podniknout velké množství různých administrativních úkonů a v silách většiny malých podniků není, aby na tuto činnost vyčlenil výraznou část pracovní doby některého z jejich zaměstnanců (Bouc, 2018).

Za hlavní hypotézu bylo stanoveno, že malé a střední podniky jsou odolnější než podniky velké. Pro ověření této hypotézy byla použita data za rok 2015 z předešlé analýzy vývoje ekonomických subjektů v letech 2001-2015. Na jejich základě byl sestaven graf (viz obrázek č. 28) a několik tabulek v příloze F, dle kterých byla vyhodnocena odolnost malých a středních podniků.

Na obrázku č. 28 jsou znázorněny procentní změny subjektů mezi roky 2015 a 2008 pro Českou republiku. Z jednotlivých sloupců lze odvodit, že v rámci celé republiky prokázaly odolnost (dostaly se svými počty nad hodnoty roku 2007) tři kategorie. Jsou to živnostníci, malé mikropodniky (s 1-5 zaměstnanci) a podniky velké. Zbylé kategorie větších mikropodniků (s 6-9 zaměstnanci), malých a středních podniků se projeví jako neodolné a je vidět, že v roce 2015 byly jejich počty stále pod úrovní roku 2007.

V době krize by se mohly velké podniky rozpadat do malých nebo středních podniků, a naopak v době konjunktury by se mohly mikropodniky zvětšovat na malé podniky a dále malé podniky přecházet do kategorie středních. Pokud by k tomu opravdu docházelo, měly by to být v obou případech malé a střední podniky, jejichž počty by narůstaly. Tyto přechodové efekty se však v datech nepodařilo najít. Naopak malé a střední podniky (s výjimkou malých mikropodniků) se projeví jako méně odolné než podniky velké (došlo u nich k největšímu poklesu jejich počtu). Největší úbytek počtu podniků byl zaznamenán u malých podniků s 10-49 zaměstnanci, což se dá zhodnotit tak, že tyto podniky už nejsou flexibilní jako mikropodniky, ale ještě nedosáhly finanční jistoty velkých podniků.

Obrázek 28: Změna počtu subjektů v ČR v roce 2015 oproti roku 2007

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Stanovenou hypotézu o větší odolnosti malých a středních podniků oproti velkým podnikům se nepodařilo potvrdit. Je to patrné nejen z výsledného grafu pro ČR za rok 2015, ale také z tabulek č. 18 a 19 v příloze F, které zaznamenávají odolnost v jednotlivých krajích ČR. Pro tvorbu těchto tabulek bylo zvoleno pět kategorií odolnosti a u každé z nich také počet

bodů, které odpovídají této odolnosti. Podkladem pro toto rozčlenění do kategorií odolnosti byla studie projektu ESPON (ESPON, 2014). Kategorie odolnosti a jim odpovídající navržená bodová ohodnocení jsou shrnuty v tabulce č. 4. Bodové ohodnocení odpovídá známkování jako ve škole (1 odpovídá nejvyšší odolnosti, 5 odpovídá nejhorší odolnosti).

Tabulka 4: Kategorie odolnosti a jim odpovídající bodové hodnoty

Zkratka kategorie	Popis kategorie	Bodová hodnota
RS	Není zaznamenán pokles (resistant)	1
RC	Proběhlo plné oživení na předkrizovou úroveň (recovery)	2
NR1	Probíhá oživení (Non-recovery 1)	3
NR1*	Fáze oživení začala několikrát a opět nastal pokles (nově vytvořená kategorie)	4
NR2	Ještě stále klesá (i v roce 2015) (Non-recovery 2)	5

Zdroj: vlastní zpracování podle ESPON

V příloze F v tabulkách č. 20 a č. 21 je nejprve shrnuto procentuální vyjádření změny počtu subjektů ve zkoumaných kategoriích ve všech krajích v roce 2015 a poté je u jednotlivých krajů uvedeno pořadí, kterého dosáhly v té které kategorii v mezikrajském porovnání. V grafech v příloze G jsou rozděleny jednotlivé kategorie odolnosti podle podobného průběhu, který vykázaly v ČR a jejich krajích.

Napříč všemi kraji se nejméně odolnou kategorií prokázaly kategorie malých a středních podniků a také velkých mikropodniků (s 6-9 zaměstnanci), které společně tvořily III. kategorii použitou v regresní analýze. U krajů se z hlediska sledovaných kategorií jako nejvíce hospodářskou krizí postižený projevil kraj Karlovarský. V porovnání s ostatními kraji skončil na posledním místě v pěti z osmi sledovaných kategorií.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zhodnocení vývoje počtu malých a středních podniků v regionech České republiky a posouzení jejich ekonomické odolnosti. Malé a střední podniky tvoří páteř ekonomik většiny států a stejně tak té naší. Velice významný je jejich podíl na celkových výkonech ekonomiky, přidané hodnotě a zaměstnanosti. Mají také mnoho ekonomických a sociálních přínosů pro celou společnost. Mezi ty hlavní patří jejich flexibilita, pohotovost při přizpůsobování se změnám, inovativnost, garance svobody a stabilizace společnosti.

Bakalářská práce se zabývala vývojem malých a středních podniků v období zatím poslední celosvětové hospodářské krize a v letech těsně jí předcházejících a také následujících. V prvních třech kapitolách byly objasněny základní pojmy, které se váží k malému a střednímu podnikání, hospodářským krizím, regionům a ekonomické odolnosti. Čtvrtá kapitola se věnovala analýze vývoje ekonomických subjektů v regionech České republiky z pohledu meziročních změn jejich počtu. Na grafech, které jsou součástí této kapitoly, bylo možné vidět vývoj procentuálních změn počtu subjektů k roku 2007 nejen u malých, středních a velkých podniků, ale také u živnostníků a zaměstnaných osob. Právě údaje o počtech zaměstnaných osob byly použity jako hlavní ukazatel, sloužící ke zhodnocení ekonomické odolnosti v jednotlivých krajích naší republiky. Na základě průběhů křivek znázorňujících vývoj zaměstnaných osob opět v procentuálním vyjádření jejich změny k roku 2007 bylo všech 14 krajů rozděleno do tří skupin podle odolnosti, kterou prokázaly. Odolnost krajů z hlediska počtu podniků zkoumaných kategorií s odolností z hlediska počtu zaměstnanců u většiny krajů dosahuje srovnatelných hodnot.

V závěru čtvrté kapitoly byl stručně shrnut postup regresní analýzy. Ta byla následně provedena pro čtyři kategorie, do nichž byly rozčleněny již jen malé a střední podniky. V této analýze bylo použito 11 vysvětlujících proměnných, z nichž se ve výsledných modelech šest projeví významně. Těchto šest identifikovaných determinant bylo podkladem pro formulaci závěrů, které jsou obsahem páté kapitoly této práce. Zjištěné poznatky byly v souladu s informacemi obsaženými v dokumentech, které zveřejňují jednotlivá ministerstva, jež mají za cíl podpořit malé a střední podnikatele u nás. Jako poměrně zajímavá se ukázala kombinace determinant u kategorie podniků bez zaměstnanců – podnikatelů a jejich vazba na koncepci „Smart Cities“. Jde o poměrně velice mladý koncept, ale jeho základní principy se jeví velice zajímavě.

V páté kapitole byla také vyhodnocena hypotéza, jejíž formulace obsahovala to, že malé a střední podniky jsou odolnější než podniky velké, a to hlavně díky jejich větší flexibilitě

a rychlejšímu zavádění úsporných opatření. Tuto hypotézu se nepodařilo potvrdit. Na základě zhodnocení provedených analýz odolnosti pro jednotlivé kategorie podniků, byl stanoven závěr, že odolnost prokázaly pouze kategorie živnostníků, malých mikropodniků a podniků velkých. Naopak velké mikropodniky a malé a střední podniky prokázaly menší odolnost než podniky velké.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ADAMČÍK, S. *Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rozvoje*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita, 1997. ISBN 80-7078-432-6.
- [2] Akční plán podpory malých a středních podnikatelů na rok 2017. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [online]. 20.10.2017 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/akcni-plan-podpory-malych-a-strednich-podnikatelu-na-rok-2017--232783/>
- [3] BOUC, F. *Sto miliard dotací čeká u ledu*. Ministerstvo životního prostředí [online]. 2018 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/articles_120417_program
- [4] BUSSINESINFO. *Nomenklatura NUTS*. [online]. 2009 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nomenklatura-uzemnich-statistickych-1855.html>
- [5] ČADIL, J. *Regionální ekonomie: teorie a aplikace*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-191-8.
- [6] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Ekonomický vývoj na území České republiky*. [online]. 2003-2018 [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/menova_politika/prurezova_temata_menova_politika/1_ekonomicky_vyvoj_na_uzemi_ceske_republiky.html
- [7] ČESKÁ TELEVIZE. *Města a obce na Moravě bojují s úbytkem obyvatel*. [online]. 2016 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1722198-mesta-a-obce-na-morave-bojuji-s-ubytkem-obyvatel-lakaji-je-proto-na-ruzne-vyhody>
- [8] ČSSZ. *Nemocenská statistika*. [online]. 2007 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/statistiky/nemocenska-statistika/nemocenska-statistika-2007.htm>
- [9] ČSÚ. *Časové řady základních ukazatelů statistiky práce*. [online]. 2007i [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. Rozloha krajů ČR. [online]. 2016 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/kraj/>
- [10] ČSÚ. *Demografická ročenka České republiky*. [online]. 2007j [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-ceske-republiky-2007-6g3t768ru3>
- [11] ČSÚ. *Dopady světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku ČR*. [online]. 2011c [cit. 2018-02-12]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20534938/115610j.pdf/b487dd3c-0ad7-4ccd-b62d-8fc9bf917b95?version=1.0>

- [12] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Brně*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xj/oranizacni_struktura-xj
- [13] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Českých Budějovicích*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xc/oranizacni_struktura-xc
- [14] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xa/oranizacni_struktura-xa
- [15] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/oranizacni_struktura-xh
- [16] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Jihlavě*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xj/oranizacni_struktura-xj
- [17] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Karlových Varech*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xk/oranizacni_struktura-xk
- [18] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Liberci*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/oranizacni_struktura-xl
- [19] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Olomouci*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xz/oranizacni_struktura-xz
- [20] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Ostravě*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xt/oranizacni_struktura-xt
- [21] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Pardubicích*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xe/oranizacni_struktura-xe

- [22] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Plzni*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xp/obyvatelstvo-xp>
- [23] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu>
- [24] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/oranizacni_struktura-xu
- [25] ČSÚ. *Krajská správa ČSÚ ve Zlíně*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xz/oranizacni_struktura-xz
- [26] ČSÚ. *Krajská správa pro Středočeský kraj*. Organizační statistiky. Data. Časové řady. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/oranizacni_struktura-xs
- [27] ČSÚ. *Obecná míra nezaměstnanosti v regionech soudržnosti a krajích*. [online]. 2007f [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM06&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&str=v95&c=v3~8__RP2007
- [28] ČSÚ. *Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti podle Sčítání lidu, domů a bytů*. [online]. 2011b [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo-domy-byty-a-domacnosti-podle-scitani-lidu-domu-a-bytu-2011-cr-kraje-okresy-so-orp-spravni-obvody-prahy-a-mesta-sidla-so-orp-2011-egrhq6c4dz>
- [29] ČSÚ. *Regionální účty - 2007*. [online]. 2007g [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-ucty-2007-dc3wmugfsu>
- [30] ČSÚ. *Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob - územní srovnání*. [online]. 2007h [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni-ucty-2007-dc3wmugfsu>
- [31] ČSÚ. *Územní rozdíly v úrovni vzdělanosti obyvatelstva ČR*. [online]. 2011a [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536250/17023214.pdf/7545a15a-8565-458b-b4e3-e8bf43255b12?version=1.1>
- [32] ČSÚ. Veřejná databáze. *Čistý disponibilní důchod domácností v regionech soudržnosti a krajích* [online]. 2007d [cit. 2017-11-11]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=NUC07&z=T&f=TABULKA&katalog=30832&str=v89&c=v3~8__RP2007

- [33] ČSÚ. Veřejná databáze. *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců – územní srovnání*. [online]. 2015 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG06&z=T&f=TABULKA&katalog=30831&str=v7&evo=v460!_VUZEMI97-100_1&c=v4~2__RP2015MP12DP31
- [34] ČSÚ. Veřejná databáze. *Hrubý domácí produkt v regionech soudržnosti a krajích*. [online]. 2007a [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=NUC05-S1az4&z=T&f=TABULKA&skupId=706&katalog=30832&pvo=NUC05-S1az4&str=v117&c=v3~8__RP2007
- [35] ČSÚ. Veřejná databáze. *Míra ekonomické aktivity osob ve věku 15 a více let podle krajů*. [online]. 2007c [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM05&z=T&f=TABULKA&katalog=all&str=v147&c=v3~8__RP2007
- [36] ČSÚ. Veřejná databáze. *Tvorba hrubého fixního kapitálu v regionech soudržnosti a krajích*. [online]. 2007d [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=NUC07&z=T&f=TABULKA&katalog=30832&str=v89&c=v3~8__RP2007
- [37] ČSÚ. Veřejná databáze. *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výběrového šetření pracovních sil*. [online]. 2007f [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM002D320201A&z=T&f=TABULKA&katalog=all&c=v33~3__RP2007
- [38] ČSÚ. *Vývoz zboží jednotlivých krajů ČR*. [online]. 2007e [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoz-zbozi-jednotlivych-kraju-cr-2007-n801nehq1i>
- [39] DAVIES, S., KAH, S., a kol. *Dimensions of the Financial and Economic Crisis*. European Policy Research Paper, European Policies Research Centre, Glasgo: University of Strathclyde, 2010.

- [40] DVOŘÁK, P. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-075-1.
- [41] ESPON. 2014. *Economic Crisis: Resilience of Region (Final Report)*. [online]. ESPON & Cardiff University, [cit. 2014-08-21]. Available from: <https://www.espon.eu/programme/projects/espon-2013/applied-research/ecr2-economic-crisis-resilience-regions>
- [42] EUROSKOP. *Správní členění*. [online]. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8642/sekce/spravni-cleneni-system-nuts/>
- [43] EVROPA2045. *Ekonomická krize*. [online]. [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=8&tema=172>
- [44] FOSTER, J. B. *Velká finanční krize: příčiny a následky*. Přeložil Radovan BAROŠ. Všeň: Grimmus, 2009 [cit. 2018-04-17]. *Ekonomie (Grimmus)*. ISBN 978-80-902831-1-4.
- [45] GEOGRAFICKÝ WEB. *Hustota a rozmístění obyvatel ČR*. [online]. 2010 [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: <http://geo.hajduch.net/cesko/hustota-a-rozmisteni-obyvatel>
- [46] GRYGGERA, F. *Česká vášeň. Proč je vlastnictví bytu či domu tak obrovský trhák*. Idnes [online]. 2016 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: https://bydleni.idnes.cz/je-lepsi-pronajem-nebo-vlastni-byt-d54-/dum_osobnosti.aspx?c=A160408_141814_dum_osobnosti_web
- [47] HILL, E., ST.CLAIR, T., a kol. *Economic shocks and regional economic resilience*. Working Paper 2011-13, Building Resilient Regions: Institute of Governmental Studies, University of California, Berkeley, 2011.
- [48] HOLECOVÁ, S., VOJÍŘ, A. *Učňů ubývá, firmám chybějí řemeslníci*. *Hospodářské noviny* [online]. 2005 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://ihned.cz/c1-16495890-ucnu-ubyva-firmam-chybeji-remeslnici>
- [49] HOVER, E., GIARRATANI, F., *An Introduction to Regional Economics*, Regional Research Institute, WVU, 1999.
- [50] IDNES. *Proč je krize v Americe*. [online]. 2008 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: https://finance.idnes.cz/proc-je-krize-v-americe-0bs-/pujcky.aspx?c=A080922_143223_inv_bab
- [51] KERN, J. *Teoretická a metodologická báze regionální politiky*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita, 1997. ISBN 80-7078-524-1.

- [52] KÉZROVÁ, E. *Za díry na silnicích mohou nekvalitní opravy a údržba*. Český rozhlas [online]. 2011 [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zelenavlna/motoporadna/_zprava/za-diry-na-silnicich-mohou-nekvalitni-opravy-a-udrzba--885292
- [53] KOHOUTEK, L. *Analýza kriminality v České republice*. Pardubice, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní. [online]. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: http://dspace.upce.cz/bitstream/handle/10195/61442/KohoutekL_AnalyzaKriminality_OS_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- [54] KOUTSKÝ, J., RUMPEL, P., SLACH, O. a kol. *Profilace měkkých faktorů regionálního rozvoje jako nástroj posilování regionální odolnosti a adaptability*. Certifikovaná metodika Ministerstva pro místní rozvoj. [online]. 2012. s. 50. [cit. 2012-9-09] Dostupné z: <http://zam.uur.cz/Rohrerova/Certifikovane-metodiky/10-Koutsky-WD-61-07-1.pdf>
- [55] KRABEC, T. *Oceňování podniku a standardy hodnoty*. Praha: Grada, 2009. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-2865-0.
- [56] KRAFT, J. a kol. *Východiska z krize. Cesty zmírnění negativních efektů hospodářské krize v ČR*. Technická univerzita v Liberci, Liberec, 2011, ISBN 978-80-7372-787-1.
- [57] KUBANOVÁ, J. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. [1. vyd.]. Bratislava: Statis, 2003. ISBN 80-85659-31-X.
- [58] LUNGOVÁ, M. *Hospodářská krize 2008-2009: Analýza příčin*. Ekonomie a management [online]. 2011 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: http://www.ekonomie-management.cz/download/1346064236_1b84/2011_02_lungova.pdf
- [59] MARTIN-BREEN, P., ANDERIES, J. M. (2011) Resilience: A Literature Review, US: Report for the Rockefeller Foundation, 2011.
- [60] MATĚJOVSKÁ, P. *Zkoumání faktorů inovační schopnosti malých a středních podniků*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012. ISBN 978-80-7372-916-5.
- [61] MINAŘÍK, B. *Analýzy v regionálním rozvoji*. Praha: Professional Publishing, 2013. ISBN isbn978-80-7431-129-1.

- [62] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Koncept Smart Cities*. [online]. 2012 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/Smart-Cities/Koncept-Smart-Cities>
- [63] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*. [online]. 12.07.2013 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020
- [64] Nový občanský zákoník: zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014. Právo a management. ISBN 978-80-87974-01-8.
- [65] Nový občanský zákoník: zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014. Právo a management. ISBN 978-80-87974-01-8.
- [66] PAVELKA, T. *Makroekonomie: základní kurz*. 2. vyd. Praha: Melandrium, 2007, 278 s. ISBN 978-808-6175-522.
- [67] PELLING, M. *Adaptation to Climate Change. From Resilience to Transformation*. London: Routledge, 2011.
- [68] PENDALL, R., FOSTER, K. A. a kol. *Resilience and regions: building understanding of the metaphor*, Cambridge Journal of Regions, Economy and Society, 3 (1), 2010.
- [69] PENÍZE.CZ. *Pád Lehman Brothers: Co poslalo svět do finanční propasti*. [online]. 2009 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/svetova-ekonomika/59054-pad-lehman-brothers-co-poslalo-svet-do-financni-propasti>
- [70] RUSMICOVÁ, L. *Makroekonomie: základní kurs*. 5. vyd. Slaný: Melandrium, 2002. ISBN 80-86175-24-3.
- [71] ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. *Silnice a dálnice v České republice 2007*. [online]. 2007 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <https://www.rsd.cz/wps/wcm/connect/523d593b-b297-4d1d-8a6e-6a846edbf9b9/RSD2007.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=523d593b-b297-4d1d-8a6e-6a846edbf9b9>
- [72] SKOKAN, K. *Evropská politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 2003. ISBN 80-7329-023-5.
- [73] SMARTPRAGUE.EU. *Koncepce Smart Prague do roku 2030*. [online]. 2017 [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: https://www.smartprague.eu/files/koncepce_smartprague.pdf

- [74] STEJSKAL, J. *Průmyslové klastry a jejich vznik v regionech*. Praha: Linde, 2011. ISBN isbn978-80-7201-840-6.
- [75] STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. ISBN isbn978-80-7367-588-2.
- [76] STRUKTURÁLNÍ FONDY. *Regiony regionální politiky*. [online]. 2012 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>
- [77] STUHLÍK, J. *Pád Lehman Brothers: Co poslalo svět do finanční propasti*. [online]. 14. 9. 2009 [cit. 2018-04-18].
- [78] SVOBODA, O. *Ekonomická odolnost regionů*. Pardubice, 2013. Dizertační práce (Ing.). Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, Ústav regionálních a bezpečnostních věd.
- [79] ŠISEROVÁ, M. *Odolnosť a zraniteľnosť regiónov*. Košice, 2017. Dizertační práce (Ing.). Technická univerzita v Košiciach, Ekonomická fakulta, Katedra regionálnych vied a manažmentu.
- [80] ŠVANDOVÁ, E. *Ekonomika malých a středních podniků*. 2., rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5494-3.
- [81] VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol. *Podnikání malé a střední firmy*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4520-6.
- [82] WOKOUN, R. a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde Praha a.s., 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [83] WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0517-7.
- [84] Zákon České republiky č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění.
- [85] Zákon České republiky č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zrušen k 1. 1. 2014.
- [86] Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2016. *Ministerstvo pro místní rozvoj*. [online]. 24.10.2017 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke->

dokumenty/zprava-o-vyvoji-maleho-a-stredniho-podnikani-a-jeho-podpore-v-roce-
2016--232792/

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Tabulky změn počtu subjektů k roku 2007 (tabulky č. 1–15)

Příloha B Seznam ukazatelů pro regresní a korelační analýzu

Příloha C Data pro regresní a korelační analýzu

Příloha D Korelační matice

Příloha E Vstupní modely pro regresní analýzu

Příloha F Tabulky shrnující odolnost krajů a jednotlivých kategorií

Příloha G Obrázky grafů podle podobného průběhu

Příloha A – Tabulky změn počtu subjektů k roku 2007

Tabulka 1: Změny počtu ES v České republice

Česká republika	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-14,52	-10,40	-6,28	-5,21	-3,76	-2,07	0,00	2,83	3,58	6,27	8,93	9,90	8,58	10,14	11,57
Živnostníci	-11,43	-6,54	-2,82	-2,61	-2,24	-1,26	0,00	1,60	5,05	7,18	9,16	8,65	1,76	4,57	6,17
1 - 9 zaměstnanců	10,94	9,87	16,64	14,79	-7,62	-1,15	0,00	1,00	-0,62	-1,70	-0,40	2,04	0,28	2,84	2,36
10 - 49 zaměstnanců	-6,77	-5,96	-1,11	-0,94	-3,74	-1,67	0,00	0,35	-2,26	-6,27	-7,54	-11,96	-13,61	-13,89	-13,51
50 - 249 zaměstnanců	-9,99	-12,59	-12,29	-6,95	-4,34	-1,45	0,00	1,91	-3,02	-3,94	-4,90	-10,01	-11,04	-10,95	-10,41
nad 250 zaměstnanců	-7,20	-10,40	-11,55	-7,56	-6,65	-3,35	0,00	1,28	-5,45	-0,87	1,92	-1,97	-1,33	0,64	3,53
Zaměstnaní celkem	-3,95	-3,19	-3,84	-4,38	-3,21	-1,91	0,00	1,64	0,25	-0,75	-1,01	-0,65	0,31	1,06	2,44

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 2: Změny počtu ES v kraji Hlavní město Praha

Hlavní město Praha	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-15,16	-12,87	-9,14	-7,92	-5,93	-3,34	0,00	4,01	7,79	11,76	16,86	20,27	19,28	23,12	26,64
Živnostníci	-5,73	-3,22	-0,43	-1,25	-1,13	-0,58	0,00	0,88	2,51	4,14	5,85	5,63	-0,09	3,16	5,25
1 - 9 zaměstnanců	-5,53	-11,08	-3,47	-3,45	-11,57	-3,41	0,00	3,55	3,01	2,42	12,87	26,01	28,05	37,39	36,54
10 - 49 zaměstnanců	-6,87	-7,27	-5,25	-4,24	-6,65	-3,35	0,00	2,38	-0,39	-0,96	3,22	1,24	1,81	3,42	4,84
50 - 249 zaměstnanců	-12,11	-14,26	-15,34	-8,89	-8,51	-2,96	0,00	4,90	3,78	5,63	9,15	6,83	6,70	6,57	7,95
nad 250 zaměstnanců	-18,36	-20,36	-20,73	-15,82	-10,73	-5,82	0,00	4,18	-0,91	6,18	14,73	11,64	13,64	17,82	20,18
Zaměstnaní celkem	-3,94	-3,82	-3,87	-4,92	-2,73	-0,83	0,00	2,09	4,36	3,85	0,44	2,40	2,68	2,46	2,72

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 3: Změny počtu ES ve Středočeském kraji

Středočeský kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-18,21	-13,66	-9,00	-7,05	-4,71	-2,47	0,00	3,63	5,42	8,84	12,32	14,24	11,29	13,08	14,90
Živnostníci	-16,20	-10,90	-6,64	-5,33	-3,85	-1,97	0,00	2,86	7,30	10,74	14,74	16,27	8,72	12,28	14,70
1 - 9 zaměstnanců	11,80	12,71	20,20	18,15	-7,08	-0,52	0,00	1,09	-1,23	-1,64	-1,52	-1,60	-3,86	-3,16	-4,13
10 - 49 zaměstnanců	-11,55	-8,88	-0,72	-0,81	-3,46	-1,89	0,00	0,68	-2,46	-5,84	-8,49	-12,62	-15,24	-15,44	-15,46
50 - 249 zaměstnanců	-11,73	-11,82	-11,99	-5,64	-2,47	0,00	0,00	3,53	-0,53	-4,06	-5,73	-8,91	-10,85	-11,64	-10,41
nad 250 zaměstnanců	-17,71	-18,23	-18,23	-13,02	-14,58	-7,81	0,00	0,00	-8,33	-3,13	-2,08	-5,73	-4,69	-3,13	6,25
Zaměstnaní celkem	-8,87	-5,71	-5,90	-5,87	-5,29	-2,69	0,00	3,11	3,45	3,58	5,00	7,28	7,72	8,96	11,67

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 4: Změny počtu ES v Jihočeském kraji

Jihočeský kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-13,86	-8,72	-4,91	-3,96	-2,97	-1,58	0,00	2,23	2,23	4,76	6,63	7,68	7,19	8,14	9,03
Živnostníci	-13,10	-6,85	-3,05	-2,59	-2,52	-1,37	0,00	1,31	4,71	6,61	8,14	8,45	1,92	5,01	6,41
1 - 9 zaměstnanců	-5,89	-5,05	1,07	1,27	-5,73	0,24	0,00	0,08	-2,26	-3,99	-4,68	-5,43	-7,40	-5,99	-4,88
10 - 49 zaměstnanců	-5,25	-3,16	-0,25	1,21	0,35	0,71	0,00	-1,67	-1,21	-5,43	-9,94	-14,55	-16,72	-18,21	-18,71
50 - 249 zaměstnanců	-8,49	-10,65	-8,06	-3,88	-1,15	0,72	0,00	0,14	-4,75	-4,60	-9,35	-12,52	-12,52	-12,23	-11,94
nad 250 zaměstnanců	0,00	0,00	-1,69	0,00	-5,93	-3,39	0,00	2,54	-6,78	-4,24	-0,85	-5,93	-5,08	-6,78	-1,69
Zaměstnaní celkem	-3,95	-4,19	-4,76	-4,85	-3,53	-2,86	0,00	0,95	-1,38	-3,77	-3,79	-5,32	-5,19	-3,56	-2,68

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 5: Změny počtu ES v Plzeňském kraji

Plzeňský kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-15,32	-11,08	-6,61	-5,41	-3,69	-1,95	0,00	3,39	6,18	9,39	11,50	11,75	6,80	7,63	8,52
Živnostníci	-11,71	-6,89	-2,34	-2,28	-1,86	-1,05	0,00	1,78	5,84	8,47	10,89	10,32	2,82	5,66	7,35
1 - 9 zaměstnanců	118,57	120,04	119,53	112,43	-4,63	0,38	0,00	0,35	-1,69	-4,00	-5,59	-6,11	-7,55	-6,72	-7,52
10 - 49 zaměstnanců	-4,02	-4,58	0,48	2,57	-2,21	-0,36	0,00	0,12	-1,21	-7,04	-9,45	-15,36	-18,58	-19,14	-19,82
50 - 249 zaměstnanců	-8,78	-10,57	-8,33	-4,02	-1,93	-0,45	0,00	-1,19	-2,83	-6,70	-9,08	-15,63	-16,07	-17,26	-15,63
nad 250 zaměstnanců	-9,09	-11,57	-12,40	-4,96	-0,83	-4,96	0,00	4,96	-7,44	-3,31	-1,65	-3,31	-2,48	-1,65	4,96
Zaměstnaní celkem	-2,04	-1,37	-3,01	-3,01	-0,63	-1,03	0,00	3,11	1,20	0,81	1,57	2,10	3,31	3,09	5,89

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 6: Změny počtu ES v Karlovarském kraji

Karlovarský kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-18,79	-9,24	-5,30	-4,11	-2,59	-1,24	0,00	3,89	4,11	5,84	7,22	6,84	-1,26	-1,51	-2,39
Živnostníci	-13,43	-2,16	1,09	0,48	0,57	1,11	0,00	1,65	4,77	6,09	7,37	6,04	-5,87	-4,36	-4,52
1 - 9 zaměstnanců	6,01	6,76	10,06	10,90	-7,07	-1,01	0,00	-1,99	-6,81	-6,33	-6,41	-5,81	-9,44	-11,91	-12,54
10 - 49 zaměstnanců	-3,24	-2,26	5,05	5,88	0,53	1,36	0,00	-1,21	-2,03	-12,43	-15,75	-23,74	-24,64	-23,44	-26,22
50 - 249 zaměstnanců	-4,83	-9,37	-5,44	3,63	3,63	-1,21	0,00	1,51	-0,30	-4,53	-9,97	-15,11	-16,31	-18,73	-18,13
nad 250 zaměstnanců	12,00	0,00	0,00	2,00	-6,00	-2,00	0,00	-2,00	-12,00	-22,00	-16,00	-28,00	-30,00	-26,00	-22,00
Zaměstnaní celkem	0,86	-0,50	0,21	-2,61	-1,56	-2,45	0,00	0,94	-1,82	-1,51	-3,43	-5,48	-3,74	-3,78	-1,53

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 7: Změny počtu ES v Ústeckém kraji

Ústecký kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-15,66	-9,16	-4,97	-4,69	-3,33	-1,66	0,00	2,08	1,56	2,61	3,94	4,18	0,05	0,86	1,13
Živnostníci	-12,87	-5,35	-1,53	-2,48	-1,96	-1,02	0,00	0,72	3,68	5,32	6,78	6,35	-3,11	-0,65	0,38
1 - 9 zaměstnanců	0,51	1,94	6,76	5,89	-5,49	-0,23	0,00	0,38	-2,15	-3,86	-6,65	-7,38	-12,64	-12,64	-12,17
10 - 49 zaměstnanců	5,05	4,01	7,26	3,19	-2,97	-0,92	0,00	-1,45	-4,17	-10,51	-14,52	-22,29	-25,28	-25,82	-25,79
50 - 249 zaměstnanců	-2,29	-7,26	-6,62	-1,91	-1,02	1,15	0,00	2,42	-2,80	-4,33	-6,50	-13,12	-16,05	-14,90	-15,41
nad 250 zaměstnanců	-5,37	-11,41	-11,41	-5,37	-8,05	-4,70	0,00	-4,03	-12,08	-9,40	-12,75	-15,44	-16,11	-14,09	-14,09
Zaměstnaní celkem	-0,07	-1,06	-2,35	-0,96	-1,02	0,41	0,00	2,88	1,13	0,07	0,37	-2,07	0,57	1,35	1,22

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 8: Změny počtu ES v Libereckém kraji

Liberecký kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-17,41	-8,78	-4,85	-4,10	-2,90	-1,36	0,00	1,47	1,91	3,90	5,26	6,27	1,46	2,16	2,81
Živnostníci	-15,62	-5,14	-2,15	-2,34	-2,01	-0,91	0,00	0,57	4,18	6,25	7,97	8,49	-1,59	0,89	1,81
1 - 9 zaměstnanců	27,80	28,23	33,41	30,44	-5,29	1,38	0,00	0,06	-3,31	-4,77	-7,91	-9,36	-13,03	-13,20	-13,65
10 - 49 zaměstnanců	-1,00	-0,89	8,84	9,16	-0,42	-0,21	0,00	-2,05	-5,89	-11,16	-13,89	-17,95	-20,11	-21,89	-22,53
50 - 249 zaměstnanců	-5,69	-9,85	-15,10	-8,97	-0,44	0,88	0,00	2,63	-5,91	-10,28	-8,75	-15,75	-18,38	-17,07	-15,54
nad 250 zaměstnanců	7,89	-1,32	3,95	0,00	-1,32	0,00	0,00	-3,95	-13,16	-13,16	-11,84	-17,11	-9,21	-9,21	-6,58
Zaměstnaní celkem	1,52	3,11	1,10	2,49	1,18	-0,26	0,00	0,21	-1,02	1,10	-0,66	-2,77	-1,68	0,75	2,86

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 9: Změny počtu ES v Královéhradeckém kraji

Královéhradecký kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-12,64	-8,87	-4,89	-4,12	-2,81	-1,68	0,00	2,33	1,43	3,80	5,58	6,11	5,01	5,84	7,05
Živnostníci	-11,22	-6,59	-3,04	-2,96	-2,45	-1,59	0,00	2,08	6,74	9,15	11,04	11,03	2,82	5,55	7,21
1 - 9 zaměstnanců	111,39	107,66	106,37	97,81	-5,76	-0,91	0,00	-0,40	-3,59	-5,82	-8,09	-8,56	-10,40	-11,11	-12,26
10 - 49 zaměstnanců	-5,27	-4,55	1,76	2,80	-0,64	0,44	0,00	-1,24	-3,31	-9,46	-12,66	-17,09	-18,65	-19,61	-19,77
50 - 249 zaměstnanců	-4,36	-8,89	-9,69	-5,82	-3,55	-0,97	0,00	0,65	-7,43	-3,23	-7,27	-16,80	-17,93	-17,93	-17,12
nad 250 zaměstnanců	19,51	13,41	17,07	14,63	15,85	8,54	0,00	1,22	-1,22	-4,88	1,22	-8,54	-12,20	-12,20	-9,76
Zaměstnaní celkem	-1,71	-0,49	-2,93	-5,35	-3,09	-1,04	0,00	-0,04	-3,93	-4,29	-4,89	-4,51	-4,80	-3,49	-2,28

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 10: Změny počtu ES v Pardubickém kraji

Pardubický kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-13,93	-10,43	-5,69	-4,35	-2,80	-1,56	0,00	2,39	2,32	4,81	6,64	7,82	7,61	8,78	9,89
Živnostníci	-13,38	-9,22	-4,80	-3,75	-2,83	-1,67	0,00	2,20	6,96	9,81	12,04	12,80	4,09	7,40	8,83
1 - 9 zaměstnanců	7,95	7,53	13,28	12,56	-5,74	0,37	0,00	-1,27	-2,91	-3,79	-4,43	-5,46	-8,33	-8,10	-8,72
10 - 49 zaměstnanců	-7,78	-6,05	1,63	1,90	-1,24	-1,59	0,00	-0,53	-1,37	-7,16	-11,05	-16,08	-15,55	-16,17	-14,23
50 - 249 zaměstnanců	-4,34	-6,51	-7,01	-3,84	-0,50	0,67	0,00	1,84	-5,18	-5,18	-4,84	-9,52	-12,69	-12,69	-14,19
nad 250 zaměstnanců	-8,33	-8,33	-16,67	-15,63	-8,33	-8,33	0,00	-7,29	-16,67	-4,17	-1,04	-6,25	-5,21	-3,13	-4,17
Zaměstnaní celkem	-3,19	-2,72	-2,84	-4,22	-2,01	-1,05	0,00	2,07	-0,66	-2,12	-0,76	-1,24	0,38	2,65	4,38

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 11: Změny počtu ES v kraji Vysočina

Kraj Vysočina	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-12,19	-8,98	-4,36	-3,17	-3,28	-1,82	0,00	2,77	2,02	4,60	6,29	7,70	8,53	9,95	11,81
Živnostníci	-12,24	-8,69	-3,88	-2,89	-3,46	-2,05	0,00	2,42	6,95	9,64	11,55	12,70	6,82	10,54	12,79
1 - 9 zaměstnanců	-10,49	-6,10	2,05	1,02	-6,09	-0,80	0,00	0,22	-2,34	-3,25	-5,07	-5,87	-8,12	-6,81	-7,34
10 - 49 zaměstnanců	-10,26	-6,94	-1,69	-2,31	-4,14	-1,83	0,00	-0,77	-4,58	-7,85	-8,38	-13,10	-16,47	-18,69	-17,05
50 - 249 zaměstnanců	-10,53	-11,61	-9,75	-3,87	-1,39	0,15	0,00	-0,77	-5,73	-8,36	-11,30	-17,03	-18,27	-18,73	-19,35
nad 250 zaměstnanců	14,29	3,57	-3,57	-3,57	2,38	1,19	0,00	0,00	-5,95	1,19	5,95	-1,19	-1,19	-3,57	-3,57
Zaměstnaní celkem	-3,64	-3,44	-4,24	-4,20	-4,69	-3,37	0,00	-0,22	-2,93	-4,10	-6,06	-6,55	-4,80	-3,95	-4,64

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 12: Změny počtu ES v Jihomoravském kraji

Jihomoravský kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-14,06	-11,38	-6,75	-6,26	-4,11	-2,34	0,00	2,75	2,16	5,14	8,09	9,26	9,71	11,45	13,13
Živnostníci	-11,39	-8,29	-3,97	-4,24	-3,25	-1,98	0,00	2,00	5,37	6,94	8,58	7,84	3,77	6,54	9,56
1 - 9 zaměstnanců	-5,28	-5,02	2,59	0,61	-8,03	-1,46	0,00	1,17	1,86	0,01	0,54	2,24	-0,08	2,27	1,89
10 - 49 zaměstnanců	-9,30	-7,71	-2,56	-3,98	-5,79	-2,25	0,00	1,96	-2,68	-5,26	-6,62	-11,60	-13,58	-13,48	-13,01
50 - 249 zaměstnanců	-7,37	-10,50	-10,65	-5,81	-3,35	-3,43	0,00	2,23	-8,56	-7,30	-8,64	-13,33	-13,48	-12,58	-10,95
nad 250 zaměstnanců	-19,84	-22,67	-21,05	-11,74	-7,29	-1,62	0,00	0,81	-7,69	-3,64	-6,48	-14,98	-11,74	-10,93	-9,31
Zaměstnaní celkem	-4,55	-4,33	-4,32	-4,33	-3,42	-3,08	0,00	0,92	-0,45	-0,05	0,30	1,06	4,57	4,77	6,95

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 13: Změny počtu ES v Olomouckém kraji

Olomoucký kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-12,72	-6,93	-3,23	-2,32	-2,13	-1,30	0,00	2,19	0,86	3,10	5,17	2,32	3,77	4,70	5,27
Živnostníci	-11,33	-4,10	-0,76	-0,25	-1,38	-0,99	0,00	1,63	5,43	7,60	9,70	5,03	-1,35	1,15	1,86
1 - 9 zaměstnanců	-2,65	-3,18	6,26	4,44	-6,67	-0,60	0,00	-0,15	-1,18	-2,53	-3,68	-4,29	-6,97	-4,79	-4,85
10 - 49 zaměstnanců	-10,36	-9,63	-6,72	-5,05	-5,45	-2,18	0,00	0,04	-3,13	-7,92	-10,61	-13,67	-14,94	-16,36	-13,78
50 - 249 zaměstnanců	-15,09	-18,90	-19,32	-14,67	-11,28	-3,53	0,00	-1,83	-9,17	-7,33	-7,76	-17,63	-17,63	-15,23	-17,91
nad 250 zaměstnanců	28,26	14,13	10,87	10,87	9,78	9,78	0,00	1,09	-6,52	-4,35	0,00	0,00	0,00	-3,26	6,52
Zaměstnaní celkem	-5,55	-3,10	-3,40	-7,07	-4,44	-1,25	0,00	0,02	-1,18	-5,90	-4,58	-2,66	-6,01	-4,59	-2,15

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 14: Změny počtu ES ve Zlínském kraji

Zlínský kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-9,80	-6,88	-2,95	-2,51	-2,10	-1,15	0,00	1,80	-0,09	1,80	3,58	4,75	4,70	5,18	6,20
Živnostníci	-9,86	-6,55	-2,75	-2,24	-1,90	-1,14	0,00	1,59	5,38	7,01	8,08	7,97	2,18	4,18	6,63
1 - 9 zaměstnanců	-7,65	-4,93	4,19	1,47	-6,69	-0,58	0,00	0,44	-2,21	-3,16	-4,18	-5,56	-8,75	-9,03	-9,84
10 - 49 zaměstnanců	-8,79	-7,48	-1,85	-4,60	-4,15	-2,33	0,00	-1,58	-3,16	-8,72	-10,16	-15,79	-18,26	-18,47	-18,16
50 - 249 zaměstnanců	-10,69	-14,61	-13,26	-8,93	-5,01	-2,44	0,00	-1,08	-6,09	-11,37	-13,67	-17,59	-18,81	-18,27	-17,59
nad 250 zaměstnanců	-9,62	-5,77	-5,77	0,96	-5,77	-0,96	0,00	-0,96	-1,92	4,81	-0,96	-1,92	-2,88	9,62	6,73
Zaměstnaní celkem	-6,02	-6,75	-4,88	-5,36	-7,03	-3,02	0,00	0,34	-4,50	-6,53	-5,10	-4,85	-2,26	-2,96	-0,65

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 15: Změny počtu ES v Moravskoslezském kraji

Moravskoslezský kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekonomické subjekty celkem	-11,62	-8,68	-5,04	-3,49	-2,72	-1,64	0,00	2,05	2,31	4,09	5,59	3,86	5,45	6,10	6,18
Živnostníci	-9,80	-6,54	-3,20	-1,96	-2,03	-1,38	0,00	1,14	4,45	6,46	8,00	4,72	-0,92	1,07	0,57
1 - 9 zaměstnanců	-1,89	-5,92	5,41	3,58	-8,00	-1,50	0,00	0,88	-0,80	-1,06	-2,59	-3,23	-6,06	-4,64	-5,01
10 - 49 zaměstnanců	-7,39	-7,45	-3,01	-0,61	-3,35	-1,76	0,00	0,98	-1,53	-6,72	-8,83	-13,25	-15,83	-17,25	-18,21
50 - 249 zaměstnanců	-19,28	-21,04	-18,57	-12,94	-7,75	-2,55	0,00	2,73	-0,79	-4,75	-6,69	-13,82	-14,96	-15,67	-15,49
nad 250 zaměstnanců	-0,90	-2,26	-8,60	-7,24	-11,76	-5,43	0,00	4,52	0,90	5,43	7,24	8,14	3,62	4,07	5,43
Zaměstnaní celkem	-4,56	-3,05	-5,25	-5,53	-3,21	-2,97	0,00	2,77	0,75	-1,77	-2,28	-1,87	-1,67	-0,76	-0,45

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Příloha B – Seznam ukazatelů pro regresní a korelační analýzu

Tabulka16: Seznam použitých a nepoužitých ukazatelů

Použité ukazatele			
Zkratka ukazatele (rok)	Název ukazatel	Jednotka ukazatele	Zdroj
HDP (2007)	Hrubý domácí produkt	Kč na 1 obyvatele	ČSÚ, 2007a
HFK (2007)	Hrubý fixní kapitál	Kč na 1 obyvatele	ČSÚ, 2007d
MEA (2007)	Míra ekonomické aktivity osob ve věku 15 a více let	%	ČSÚ, 2007c
PEX (2007)	Podíl na vývozu	Kč na 1 obyvatele	ČSÚ, 2007e
OMN (2007)	Obecná míra nezaměstnanosti	%	ČSÚ, 2007f
PHM (2007)	Průměrná hrubá mzda	Kč	ČSÚ, 2007i
HDS (2007)	Hustota dopravní sítě - vypočtena jako poměr mezi délkou komunikace - l (km) a rozlohou území - s (km ²) dle vzorce: $HDS = l / s$	km/km ²	ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR, 2010, REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS, 2016
DFO (2011)	Domy ve vlastnictví fyzických osob	%	ČSÚ, 2011b
VVO (2011)	Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo	%	ČSÚ, 2011a
HU (2010))	Hustota zalidnění v krajích	obyvatelé/km ²	GEOGRAFICKÝ WEB, 2010
ROZ (2007)	Rozvodovost	počet na 1 obyvatele	ČSÚ, 2007j

Nepoužité ukazatele			
HPH (2007)	Hrubá přidaná hodnota	tis. Kč na 1 obyvatele	ČSÚ, 2017g
CDD (2007)	Čistý disponibilní důchod	Kč na 1 obyvatele	ČSÚ, 2017b
UOZ (2007)	Uchazeči o zaměstnání	%	ČSÚ, 2007h
PNP (2007)	Počet nemocensky pojištěných osob	%	ČSSZ, 2007
SNT (2007)	Sňatky	počet na 1 obyvatele	ČSÚ, 2007j

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha C – Data pro regresní a korelační analýzu

Tabulka 17: Tabulka pro korelační a regresní analýzu

	HDP 2007-Kč	HFK 2007- Kč/obyv	MEA 2007-%	PEX 2007 Kč/obyv.	OMN 2007-%	PHM 2007- Kč/měs.	HDS 2007- km/km2	DFO 2011-%	VVO 2011-%	ROZ 2007 - počet/ob.	HU 2010 obyv./km2	I. Kategorie %	II. Kategorie %	III. Kategorie %	IV. Kategorie %
PHA	807732	254758	61,804	4,597	2,44	27396	0,145	66,63	23,60	0,0030	2518	29,08	40,17	8,13	30,16
STČ	349521	117610	59,604	16,849	3,38	20097	0,871	87,67	11,50	0,0031	113	39,58	-2,79	-13,74	-6,30
JHČ	317797	89014	59,661	6,494	3,29	18439	0,609	84,30	10,80	0,0026	63	26,87	-3,74	-15,68	-7,58
PLK	341415	102998	58,973	15,790	3,68	19330	0,678	82,96	10,40	0,0031	76	24,07	-6,24	-17,84	-10,13
KVK	272027	65215	61,401	7,198	8,24	17369	0,616	72,24	7,00	0,0036	93	11,83	-10,61	-24,56	-15,17
ULK	295466	87564	57,511	7,632	9,95	18511	0,785	78,41	7,60	0,0034	157	26,68	-10,56	-23,34	-14,63
LBK	289513	69922	57,691	9,488	6,05	18324	0,769	82,56	9,60	0,0036	140	20,67	-12,05	-21,90	-15,27
HKK	315273	70489	58,682	7,629	4,16	18242	0,793	85,18	10,10	0,0032	116	23,30	-12,55	-16,36	-13,79
PAK	311876	81024	57,983	15,130	4,44	18107	0,794	85,21	9,90	0,0028	114	33,42	-7,85	-14,05	-10,00
VYS	306952	86902	59,668	8,389	4,65	18316	0,749	86,39	9,50	0,0024	76	35,35	-7,39	-14,31	-9,78
JHM	337266	113699	57,651	6,165	5,43	19206	0,626	84,63	14,70	0,0030	160	30,52	3,09	-10,20	-1,32
OLK	272766	78438	57,527	5,933	6,35	17981	0,677	85,21	11,40	0,0029	124	27,71	-3,74	-13,69	-7,07
ZLK	300583	76536	58,980	8,305	5,53	17830	0,535	86,39	11,20	0,0026	149	28,65	-8,81	-17,35	-11,77
MSK	306426	82340	56,577	8,084	8,49	19103	0,618	81,23	11,20	0,0031	230	34,40	-4,00	-15,69	-7,69

Zdroj: vlastní zpracování

Vysvětlivky k tabulce:

HDP - Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (v Kč)

HFK - Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v Kč

MEA - Míra ekonomické aktivity osob ve věku 15 a více (v %)

PEX - Podíl na vývozu na 1 obyvatele (v Kč)

OMN - Obecná míra nezaměstnanosti (v %)

PHM - Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v NH (v Kč)

HDS - Hustota dopravní sítě (km/km²)

DFO - Obydlené domy ve vlastnictví fyzických osob - sčítání obyvatelstva (%)

VVO - Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo - sčítání obyvatelstva (%)

ROZ - Rozvody na 1 obyvatele (počet)

HU - Hustota zalidnění v krajích obyv./km² (2010)

Příloha D – Korelační matice

Proměnná	Korelace (TAB-bez PHA-uprav. v PS1) Označ. korelace jsou významné na hlad. $p < ,05000N=13$ (Celé případy vynechány u ChD)										
	HDP 2007- Kč	HFK 2007- Kč/obyv	MEA 2007- %	PEX Kč/obyv.	OMN 2007- %	PHM 2007- Kč/měs	HDS 2007- km/km2	DFO 2011- %	VVO 2011- %	ROZ 2007 - počet/obyv.	HU 2010 obyv./km2
HDP 2007-Kč	x	0,8407	0,0042	0,5817	-0,6366	0,8396	0,2505	0,5252	0,5513	-0,2584	-0,1235
HFK 2007- Kč/obyv		x	-0,0624	0,4373	-0,3850	0,8707	0,1892	0,4163	0,5994	-0,2197	-0,0463
MEA 2007-%			x	0,1137	-0,3089	-0,2429	-0,0799	-0,2409	-0,3866	-0,0114	-0,7443
PEX Kč/obyv.				x	-0,4607	0,5283	0,5253	0,2835	-0,0151	0,0241	-0,2328
OMN 2007-%					x	-0,3124	-0,1895	-0,7218	-0,4322	0,5248	0,6121
PHM 2007- Kč/měs						x	0,3409	0,3910	0,5172	-0,0001	0,1693
HDS 2007- km/km2							x	0,2377	-0,2280	0,2209	-0,1583
DFO 2011-%								x	0,6530	-0,7045	-0,0903
VVO 2011-%									x	-0,4274	0,2682
ROZ 2007 - počet/obyv.										x	0,2442
HU 2010 obyv./km2											x

Obrázek 1: Korelační matice

Zdroj: vlastní zpracování, výstup software Statistica

Příloha E – Vstupní modely pro regresní analýzu

Model 1: OLS, za použití pozorování 1-13
Závisle proměnná: IKategorie

	koeficient	směr. chyba	t-podíl	p-hodnota	
HDP2007KA	-0,622012	0,0299403	-20,78	0,0023	***
HFK2007KAobv	0,439373	0,0519352	8,460	0,0137	**
MEA2007	0,209539	0,0115343	18,17	0,0030	***
PEXKAobv	0,0954959	0,0147142	6,490	0,0229	**
OMN2007	-0,497442	0,0690895	-7,200	0,0187	**
PHM2007KAmAs	0,448645	0,0227807	19,69	0,0026	***
HDS2007kmkm2	0,513982	0,0107622	47,76	0,0004	***
DFO2011	-0,330377	0,0218148	-15,14	0,0043	***
VVO2011	-0,119633	0,0442834	-2,702	0,1141	
ROZ2007poAetobv	-1,03113	0,0122494	-84,18	0,0001	***
HU2010obvkm2	0,915056	0,0446708	20,48	0,0024	***
Střední hodnota závisle proměnné		0,000000			
Sm. odchylka závisle proměnné		1,000000			
Součet čtverců reziduí		0,000511			
Sm. chyba regrese		0,015978			
Koeficient determinace		0,999957			
Adjustovaný koeficient determinace		0,999745			
F(10, 2)		4700,270			
P-hodnota(F)		0,000213			
Logaritmus věrohodnosti		47,49564			
Akaikovo kritérium		-72,99128			
Schwarzovo kritérium		-66,77683			
Hannan-Quinnovo kritérium		-74,26862			

zde je poznámka o zkratkách statistik modelu

P-hodnota byla nejvyšší pro proměnnou 9 (VVO2011)

Obrázek 2: Vstupní model pro I. kategorii

Zdroj: vlastní zpracování, výstup software Gretl

Model 2: OLS, za použití pozorování 1-13
Závisle proměnná: IIKategorie

	koeficient	směr. chyba	t-podíl	p-hodnota	
HDP2007KA	-0,977219	0,240162	-4,069	0,0554	*
HFK2007KAobv	0,771173	0,416591	1,851	0,2054	
MEA2007	-0,00556221	0,0925208	-0,06012	0,9575	
PEXKAobv	-0,0181051	0,118028	-0,1534	0,8922	
OMN2007	-0,775276	0,554192	-1,399	0,2967	
PHM2007KAmAs	0,405338	0,182732	2,218	0,1568	
HDS2007kmkm2	0,266292	0,0863272	3,085	0,0910	*
DFO2011	-1,24533	0,174984	-7,117	0,0192	**
VVO2011	0,816516	0,355212	2,299	0,1483	
ROZ2007poAetobv	-0,725408	0,0982566	-7,383	0,0179	**
HU2010obvkm2	0,343212	0,358320	0,9578	0,4392	
Střední hodnota závisle proměnné		0,000000			
Sm. odchylka závisle proměnné		1,000000			
Součet čtverců reziduí		0,032852			
Sm. chyba regrese		0,128164			
Koeficient determinace		0,997262			
Adjustovaný koeficient determinace		0,983574			
F(10, 2)		72,85435			
P-hodnota(F)		0,013614			
Logaritmus věrohodnosti		20,42825			
Akaikovo kritérium		-18,85649			
Schwarzovo kritérium		-12,64205			
Hannan-Quinnovo kritérium		-20,13384			

zde je poznámka o zkratkách statistik modelu

P-hodnota byla nejvyšší pro proměnnou 3 (MEA2007)

Obrázek 3: Vstupní model pro II. kategorii

Zdroj: vlastní zpracování, výstup software Gretl

Model 3: OLS, za použití pozorování 1-13
Závisle proměnná: IIIKategorie

	koeficient	směr. chyba	t-podíl	p-hodnota	
HDP2007KA	0,504981	0,273687	1,845	0,2063	
HFK2007KAobyv	-1,73934	0,474744	-3,664	0,0671	*
MEA2007	0,331625	0,105436	3,145	0,0880	*
PEXKAobyv	0,476876	0,134504	3,545	0,0712	*
OMN2007	1,77544	0,631553	2,811	0,1067	
PHM2007KAmAs	0,719504	0,208240	3,455	0,0745	*
HDS2007kmkm2	0,826302	0,0983779	8,399	0,0139	**
DFO2011	-0,509928	0,199411	-2,557	0,1249	
VVO2011	2,52756	0,404798	6,244	0,0247	**
ROZ2007poAetobyv	-1,05305	0,111973	-9,405	0,0111	**
HU2010obyvkm2	-1,16822	0,408339	-2,861	0,1035	
Střední hodnota závisle proměnné	0,000000				
Sm. odchylka závisle proměnné	1,000000				
Součet čtverců reziduí	0,042664				
Sm. chyba regrese	0,146055				
Koeficient determinace	0,996445				
Adjustovaný koeficient determinace	0,978668				
F(10, 2)	56,05312				
P-hodnota (F)	0,017651				
Logaritmus věrohodnosti	18,72952				
Akaikovo kritérium	-15,45905				
Schwarzovo kritérium	-9,244604				
Hannan-Quinnovo kritérium	-16,73639				

zde je poznámka o zkratkách statistik modelu

P-hodnota byla nejvyšší pro proměnnou 1 (HDP2007KA)

Model 4: OLS, za použití pozorování 1-13
Závisle proměnná: IVKategorie

	koeficient	směr. chyba	t-podíl	p-hodnota	
HDP2007KA	-0,589971	0,295761	-1,995	0,1842	
HFK2007KAobyv	0,0454640	0,513034	0,08862	0,9375	
MEA2007	0,0958042	0,113940	0,8408	0,4889	
PEXKAobyv	0,109965	0,145352	0,7565	0,5283	
OMN2007	-0,0909465	0,682490	-0,1333	0,9062	
PHM2007KAmAs	0,546121	0,225036	2,427	0,1360	
HDS2007kmkm2	0,469666	0,106312	4,418	0,0476	**
DFO2011	-1,11429	0,215494	-5,171	0,0354	**
VVO2011	1,36017	0,437446	3,109	0,0897	*
ROZ2007poAetobyv	-0,879870	0,121004	-7,271	0,0184	**
HU2010obyvkm2	-0,0626432	0,441273	-0,1420	0,9001	
Střední hodnota závisle proměnné	0,000000				
Sm. odchylka závisle proměnné	1,000000				
Součet čtverců reziduí	0,049824				
Sm. chyba regrese	0,157835				
Koeficient determinace	0,995848				
Adjustovaný koeficient determinace	0,975088				
F(10, 2)	47,96962				
P-hodnota (F)	0,020588				
Logaritmus věrohodnosti	17,72116				
Akaikovo kritérium	-13,44232				
Schwarzovo kritérium	-7,227875				
Hannan-Quinnovo kritérium	-14,71967				

zde je poznámka o zkratkách statistik modelu

P-hodnota byla nejvyšší pro proměnnou 2 (HFK2007KAobyv)

Obrázek 4: Vstupní model pro III. kategorii

Zdroj: vlastní zpracování, výstup software Gretl

Obrázek 5: Vstupní model pro VI. kategorii

Zdroj: vlastní zpracování, výstup software Gretl

Příloha F – Tabulky shrnující odolnost krajů a jednotlivých kategorií

Tabulka 18: Kategorie odolnosti v krajích

Kategorie odolnosti	ČR	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
Ekonomické subjekty celkem	RS	RS	RS	RS	RS	NR2	RS	RS	RS	RS	RS	RS	RS	RC	RS
Živnostníci	RS	RC	RS	RS	RS	NR1*	RC	RC	RS	RS	RS	RS	RC	RS	RC
1-5 zaměstnanců	RC	RS	NR2	NR1	NR1*	NR1*	NR1	NR1*	NR2	NR1*	NR1*	RC	NR1	NR1*	NR1*
6-9 zaměstnanců	NR1	RC	NR1*	NR2	NR2	NR1	NR1*	NR2	NR1	NR1	NR1	NR1	NR2	NR1	NR1
10-49 zaměstnanců	NR1	RC	NR2	NR2	NR2	NR1*	NR1	NR2	NR2	NR1	NR1	NR1	NR1	NR1	NR2
50-249 zaměstnanců	NR1	RS	NR1	NR1	NR1	NR1	NR1*	NR1	NR1	NR1*	NR2	NR1	NR1*	NR1	NR1
nad 250 zaměstnanců	RC	RC	RC	NR1	RC	NR1	NR1	NR1	NR1	NR1*	NR1*	NR1	NR1	RC	RC
Zaměstnané osoby	RC	RS	RS	NR1	RS	NR1	RC	RC	NR1	RC	NR1*	RC	NR1	NR1	NR1

Zdroj: vlastní zpracování dle ESPON

Tabulka 19: Bodové hodnocení odolnosti v krajích

Bodové ohodnocení odolnosti	ČR	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	průměr bodů v krajích	průměr bodů v krajích (bez PHA)	pořadí dle průměru bodů v krajích	pořadí dle průměru bodů v krajích (bez PHA)
Ekonomické subjekty celkem	1	1	1	1	1	5	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1,4	1,4	1,0	1,0
Živnostníci	1	2	1	1	1	4	2	2	1	1	1	1	2	1	2	1,6	1,5	2,0	2,0
1-5 zaměstnanců	2	1	5	3	4	4	3	4	5	4	4	2	3	4	4	3,6	3,8	6,0	6,5
6-9 zaměstnanců	3	2	4	5	5	3	4	5	3	3	3	3	5	3	3	3,6	3,8	7,0	6,5
10-49 zaměstnanců	3	2	5	5	5	4	3	5	5	3	3	3	3	3	5	3,9	4,0	8,0	8,0
50-249 zaměstnanců	3	1	3	3	3	3	4	3	3	4	5	3	4	3	3	3,2	3,4	5,0	5,0
nad 250 zaměstnanců	2	2	2	3	2	3	3	3	3	4	4	3	3	2	2	2,8	2,8	4,0	4,0
Zaměstnané osoby	2	1	1	3	1	3	2	2	3	2	4	2	3	3	3	2,4	2,5	3,0	3,0

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 20: Procentní změny v krajích v roce 2015

Procentní změny r. 2015 k r. 2007	ČR	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	Průměrná změna krajů	Průměrná změna krajů bez Prahy
Ekonomické subjekty celkem	11,57	26,64	14,90	9,03	8,52	-2,39	1,13	2,81	7,05	9,89	11,81	13,13	5,27	6,20	6,18	8,58	7,19
Živnostníci	6,17	5,25	14,70	6,41	7,35	-4,52	0,38	1,81	7,21	8,83	12,79	9,56	1,86	6,63	0,57	5,63	5,66
1-5 zaměstnanců	3,99	40,17	-2,79	-3,74	-6,24	-10,61	-10,56	-12,05	-12,55	-7,85	-7,39	3,09	-3,74	-8,81	-4,00	-3,36	-6,71
6-9 zaměstnanců	-7,82	13,25	-12,27	-12,22	-15,50	-24,46	-22,56	-23,30	-10,42	-13,71	-7,01	-5,32	-11,70	-15,87	-11,62	-12,34	-14,31
10-49 zaměstnanců	-13,51	4,84	-15,46	-18,71	-19,82	-26,22	-25,79	-22,53	-19,77	-14,23	-17,05	-13,01	-13,78	-18,16	-18,21	-16,99	-18,67
50-249 zaměstnanců	-10,41	7,95	-10,41	-11,94	-15,63	-18,13	-15,41	-15,54	-17,12	-14,19	-19,35	-10,95	-17,91	-17,59	-15,49	-13,69	-15,36
nad 250 zaměstnanců	3,53	20,18	6,25	-1,69	4,96	-22,00	-14,09	-6,58	-9,76	-4,17	-3,57	-9,31	6,52	6,73	5,43	-1,51	-3,18
Zaměstnané osoby	2,44	2,72	11,67	-2,68	5,89	-1,53	1,22	2,86	-2,28	4,38	-4,64	6,95	-2,15	-0,65	-0,45	1,52	1,43

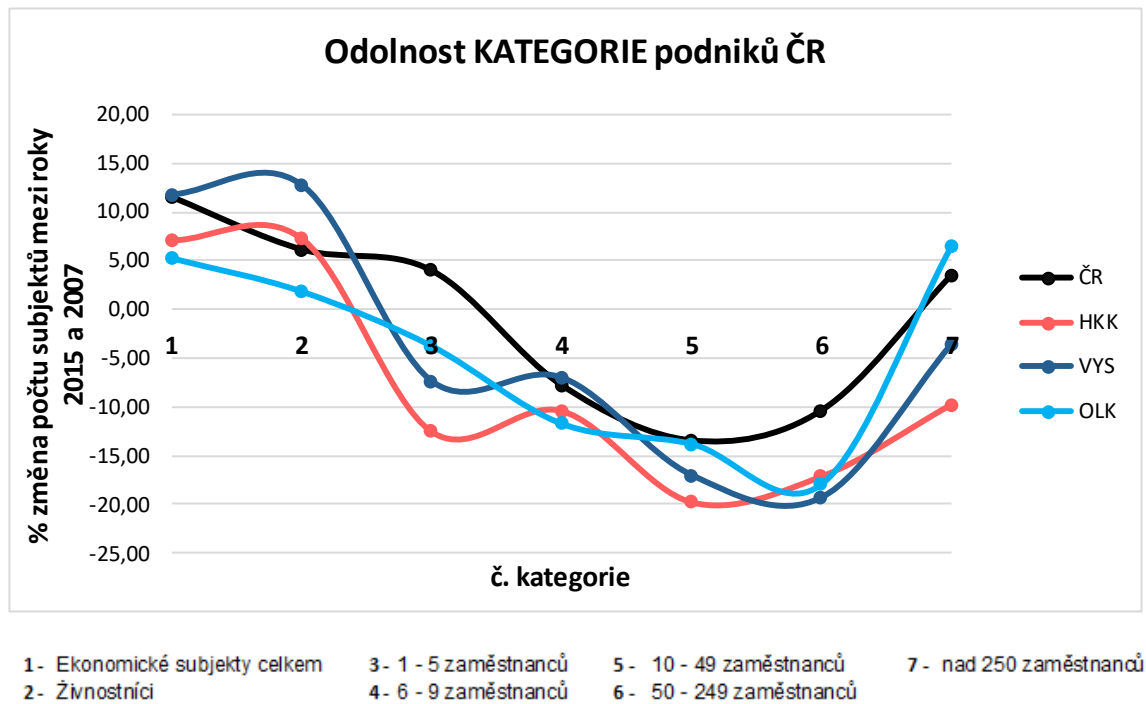
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulku 21: Pořadí krajů v jednotlivých kategoriích

Pořadí krajů	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
Ekonomické subjekty celkem	1	2	6	7	14	13	12	8	5	4	3	11	9	10
Živnostníci	9	1	8	5	14	13	11	6	4	2	3	10	7	12
1-5 zaměstnanců	1	3	4	7	12	11	13	14	9	8	2	5	10	6
6-9 zaměstnanců	1	8	7	10	14	12	13	4	9	3	2	6	11	5
10-49 zaměstnanců	1	5	9	11	14	13	12	10	4	6	2	3	7	8
50-249 zaměstnanců	1	2	4	9	13	6	8	10	5	14	3	12	11	7
nad 250 zaměstnanců	1	4	7	6	14	13	10	12	9	8	11	3	2	5
Zaměstnané osoby	6	1	13	3	10	7	5	12	4	14	2	11	9	8

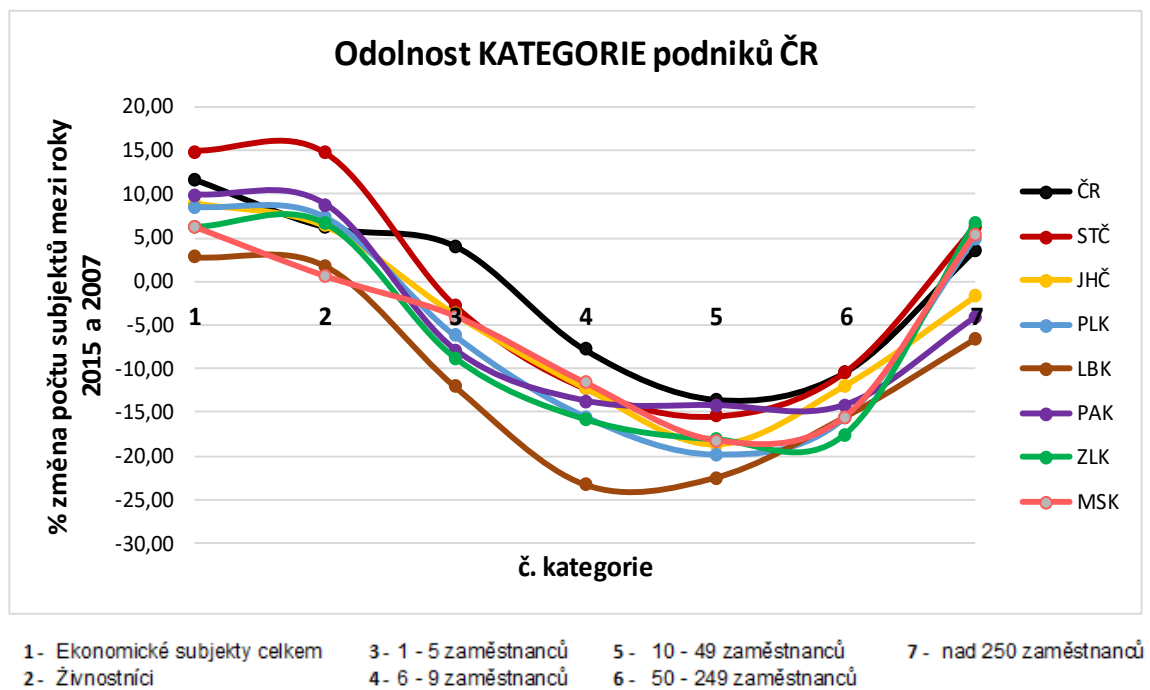
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Příloha G – Obrázky grafů podle podobného průběhu

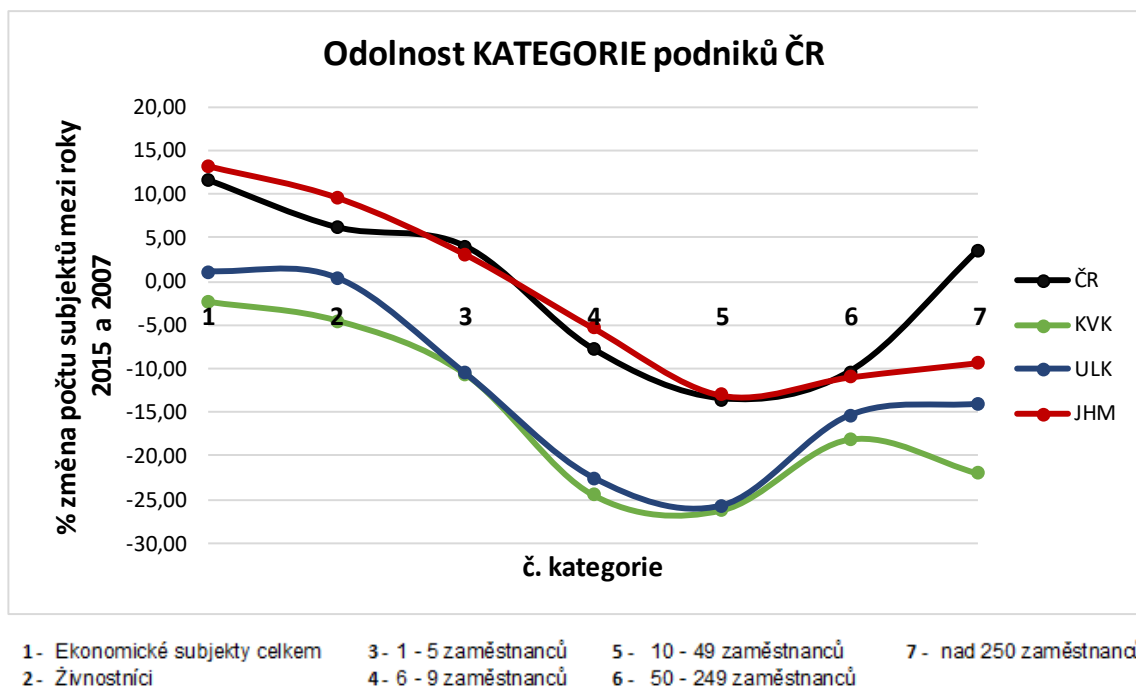
Obrázek 6: Graf odolnosti kategorií

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

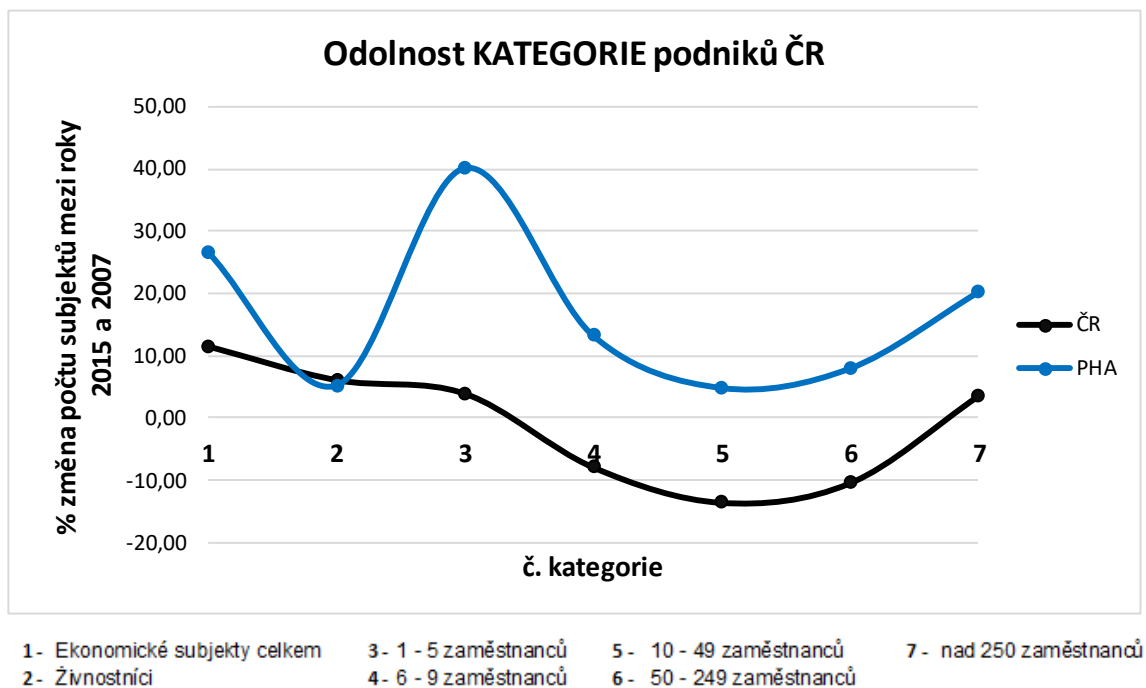
Obrázek 7: Graf odolnosti kategorií

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Obrázek 8: Graf odolnosti kategorií

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Obrázek 9: Graf odolnosti kategorií

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ